

L. eleg. m.

2275

L. eleg. m. 227 ⁿ =

Daniell^{v.}

POSLOVICE

NA SVIJET IZDAO

GJ. DANIČIĆ

U ZAGREBU 1871

U KNJIŽARNICI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIEDLERA) NA PRODAJU.

U štampariji Drag. Albrehta u Zagrebu.

Što ova knjiga izlazi na svijet, na tome najviše valja zahvaliti svijetloj gospogji kneginji JULIJI M. OBRENOVIĆKI, koja želeći dobro učiniti srpskoj ili hrvatskoj književnosti izvolje me i u ovom poslu kao u pregjašnjima milostivo potpomoći.

U ovoj su knjizi poslovice iz rukopisa koji je u biblioteci male braće u Dubrovniku pod brojem starijem 24 a novijem 427, iz rukopisa koji je u biblioteci dr. Lj. Gaja u Zagrebu, iz Delabelina rječnika (*Dizionario italiano latino illirico, opera del p. Ardelio Della Bella. In Venezia 1728. Ragusa 1735*), i iz knjige: *Georgii Ferrich Rhacusani Fabulae ab illyricis adagiis desumptae. Rhacusae 1794.*

Poslovice iz dubrovačkoga rukopisa, istina, izdao je na svijet A. Giljferding 1868 u Peterburgu: „Старинный сборникъ сербскихъ пословицъ“; ali da ih je trebalo na novo izdati, o tome mislim da se svak mogao uvjeriti ko je čitao što o tom izdanju rekoh u knjizi XII Rada jugosl. akademije; a još bolje će se o tom uvjeriti ko s Giljferdingovijem izdanjem isporedi ovo, on će vidjeti da u onom ima mnoštvo još većih pogrješaka nego što ih ja onda ne imajući rukopisa mogoh pokazati: što je n. p. u Giljferdinga pod br. 433 „Сѣцте, е зрно“ to je u mene pod br. 5809 „Zec te je srio“; osim toga neke su izostavljene u Giljferdinga, n. p. koje su u mene 1767, 2068, 2255, 2344, 3454, 5148, a koje bi trebalo u Giljferdinga da stoje iza 1180, 1266, 1316, 1379, 2325, 3189 itd. Za to sam veoma zahvalan maloj braći dubrovačkoj što mi na molbu moju poslaše rečeni rukopis iz svoje biblioteke da ga upotrebim. — I iz zagrebačkoga su rukopisa poslovice — do slova P — naštampane u „Danici ilirskoj“ godine 1864—1867, ali da su i sve naštampane, da su naštampane i bez znamenitijeh pogrješaka, kakve su n. p. rogatiieh m. rogatiie u posloviici koja je ovdje naštampana pod br. 436, pisarska m. pilarska 747, mista m. mosta 849, ćesarim m. djeca mu 996, slagje m. hugje 1320, sardu m. lardu 1640, kragvica m. kragujca 1814, bare m. otare 2038, kruhom m. grubom 2025, zastierak m. saotijer 2528, jasno m. gnusno 3016, baba m. raba 3192, kuk m. kut'o 3238 itd. itd., koje se sve sada mogu vidjeti kad se to izdanje isporedi s ovijem, opet mislim da ih je i za to samo trebalo na

ново izdati na svijet što su onako rasute po novinama od četiri godine; osim toga izostavljeno ih je nekoliko u „Danici“ a u rukopisu stoje u onom dijelu koji je naštampan, n. p. koje su u mene 347, 381, 447, 2402 3145, 3146, 3135, 3336, 3372. Toga radi sam dužan i dr. Lj. Gaju zahvaliti što mi je pomenuti rukopis iz svoje biblioteke dragovoljno dao da ga na novo štampan. — Da je i poslovice rasute po Delabelinu rječniku i one što se nalaze u pomenutoj knjizi Ferićevoj vrijedno bilo učiniti svakomu pristupačnije iz više razloga, lasno je vidjeti. Vrlo bi dobro bilo sabrati i zajedno obznaniti i one poslovice koje su stari pisci naši upotreбили u svojim djelima, kao n. p. B. Gradić u „Libarcu od djevtva“ (u Mlecima 1568) str. 118: „Bez koga (boga) volje — kako se govori — ni lis' s gore“; Dinko Ranjina u svojim pjesmama na l. 98 prvoga izdanja:

„Ne znaš li na ohola er zemlja sva više,
a glavu priklonu ni oštar mač ne siče.“

Ali je to drugi posao i daleko je od ovoga moga.

Dio dubrovačkoga rukopisa, str. 233—326, gdje su poslovice, pisan je g. 1697 u Dubrovniku, kao što je zabilježeno iza poslovica: „Svrha. In Ragusa a di 20 agosto 1697.“ Na prvom listu pred poslovicama piše: „Proričja slovinska“, a na drugoj strani istoga lista: „kazalo pismena od kojijeh počinju slijedeća proričja redom abečevice“, pa je onda popisano na kojoj se strani počinju poslovice kojim slovom, n. p. „A na licu 235“ itd.; a azbučni red u kom su poslovice ovaj je: *a* (gdje su i riječi koje se počinju samoglasnijem *r*, mjesto kojega je pisano *ar*), *b*, *d*, *g*, *z*, *i* i *j* izmiješano, *k*, *l* (gdje su i poslovice kojima je početak *lju*, mjesto kojega je pisano *gliu*), *m*, *n*, *o*, *p*, *r*, *s*, *t*, *u*, *h*, *f*, *c*, *č*, *ć*, *š* i na po se *št* (koje je pisano *sct*). Poslovice su tako razregjene samo po prvom svom slovu, a dalje po drugim slovima nijesu nikako složene, te su neke zapisane na dva i na tri mjesta, n. p. koja je u mene 91 a u Giljferdinga 46 i 113, u mene 1694 a u Giljferdinga 901, 955 i 1013. Poslovica „Kuljena bana od dobrieh dana“ stoji megju onima koje se počinju slovom *u*, i to do poslovice: „U Kuljenovo doba“: valja da se pisac sjetio one kod ove. Dva su čovjeka pisala ove poslovice: koje se počinju slovima *a*, *b*, *d*, *g*, i kako spomenuh idu jedne za drugima, pisane su jednom rukom, i to po mom mišljenju mlagjom, a sve ostale drugom, osim jednoga lista, str. 267—268, koji je opet pisan prvom rukom, i osim umetaka, koji se svuda nalaze pisani prvom rukom. Poslovice pisane na str. 267—268 jesu one koje su u Giljferdinga

štampane pod br. 907—958. Što Giljferding veli da je iza slova *g* do poslovice koja je u njega štampana pod br. 821 pisala treća ruka, ja ne mogoh te razlike opaziti.

U zagrebačkom rukopisu niti ima kakoga natpisa niti je gdje zabilježeno kad je pisan: po pismu bih rekao da je pisan u prvoj polovini XVIII vijeka. Prvi izdavalac u „Danici ilirskoj“ 1864 br. 50 reče da je to „sbirka Ignjatija Gjorgjića, kako nam to jasno pokazuje rukopis njegov (autographum), koi se nalazi u knjižnici urednika ovoga časopisa.“ Ja toga avtografa ne vidjeh. I u tom su rukopisu razregjene poslovice samo po prvom slovu kojim se počinju, a prva im slova idu običnim redom jedno za drugim; više je poslovica i u njemu dva puta zapisano.

U dubrovačkom su rukopisu kod nekih poslovica dodane bilješke koje je vrijedno spomenuti: kod poslovice koja je u mene 12 piše: „cosa grave, ma necessaria“; kod 73: „vi sarà per chi farà a proposito“; kod 91: „le parole non pagan gabella“; kod 129: „cose del comune, non curate“; kod 644: „venir in aque basse“; kod 3992: „ai boni ti accompagna, i tristi servi“; kod 5844: „dov' oro impera, la ragion non s' ode“; kod dvije, 27 i 29, stoji da su „ex arabico“; kod triju je zabilježeno da se nahode u starijih književnika: kod 61 „S. Minč(etić) 103. 68“, kod 1465 „Drž(ić) Tir(ena) prol(og)“, kod 1693 „Nik. Nal(ješković) Ljuv. 59“, kod 153 stoji „v. Dellabell. v. asinello. p. 107. col. 2“, a u Delabele je na tom mjestu poslovica koja je u mene pod br. 865. — I u zagrebačkom rukopisu ima ovakih bilježaka: kod 55 stoji: „quia etiam noctu audit“; kod 965 „summum ius summa iniuria“; kod 1206 dodano je da se oganj, žena i more ne mogu „vezati“ riječju koja ima tri roda, jer su one različenoga roda; kod 1444 stoji „contineri linguam in convivio memento“; kod 2288 „est catulus meliteus. Ne' provrbij di Gio. Andrea Grifoni entro lo specchio della lingua latina“, i doista u toj knjizi ali u mletačkom izdanju od 1572 na drugoj strani lista 105 megju poslovicama za koje pisac kaže da ih uzeo iz poslovica Erazmovih stoji „est catulus Melitaeus“; kod 3600: „abi in malam horam — in malam crucem“; kod 3903: „sine vatem“; kod 4080: „Cice. lede concide“; kod 4478: „primo guadagno del mercante e cosparegno“. — Spomenuću da Delabela kod poslovice koja je ovdje pod br. 1732 dodaje: „robba abbandonata“.

Poslovice iz sva četiri pomenuta izvora ja sam ovdje složio u azbučni red zabilježivši kod svake iz koga je izvora: D stoji kod

onijeh iz dubrovačkoga rukopisa, — Z kod onijeh iz zagrebačkoga rukopisa, — Db kod onijeh iz Delabelina rječnika s italijanskom riječju kod koje u rječniku stoji poslovica, a k slovima Db dodano je još ² kod onijeh poslovica koje se ne nalaze u oba izdanja toga rječnika nego samo u drugom, — kod poslovica iz Ferićeve knjige stoji F i do njega broj koji pokazuje na kojoj je strani poslovica. Kod poslovice 2062 griješkom stoji D mjesto Z.

Koje se poslovice jednake nalaze u dva ili još u kom od pomenutih izvora, kod njih sam na isti način zabilježio svaki izvor u kom sam ih našao. Koji su u jednom izvoru malo drugačije nego u drugom, i to samo po riječima a ne po smislu, njih sam samo jedan put stavio a razliku napomenuo iza slova koje pokazuje izvor u kom je razlika, ako je azbučni red dopuštao da se tako sastave, t. j. ako je razlika u kojoj stražnjoj riječi, i ako su se dale sastaviti a da ne zauzmu onoliko mjesta koliko bi zauzele da se svaka za se stavi. Kod poslovice 3286 valjalo je dodati da rukopis Z osim spomenute razlike još ima *vele* mjesto *veće*. — Koji se poslovice u istom rukopisu nahode dva puta ali s rečenom razlikom, ili stoje samo jedan put ali im je nad kojom riječju napisana druga da je može zamijeniti, njima sam te razlike stavio kod riječi kojih se tiču zagradi ih i gdje mi se smisla radi činilo potrebno dodavši kosim slovima *ili*.

Riječi koje su pisci nahvalice ili nehotice ostavili nedopisane ja sam dopunio gdje sam se mogao dosjetiti, stavivši u zagradu slova koja sam mislio da je pisac izostavio. Posljednjoj riječi u poslovisi 2557 dosjetio se prijatelj moj dr. V. Bogišić da bi je onako trebalo dopuniti. U poslovisi 3716 zagragnjena dva slova mislim da su bila u rukopisu ali su zamrčena, te ih nijesam mogao pročitati. — Gdje su pisci po svom govoru i po svom načinu pisanja izostavili koje slovo, a činilo mi se današnjih čitalaca radi prijeko potrebno dodati, ja sam takogjer dodao u zagradi ili bez zgrade spomenuvši kako je u rukopisu. U poslovisi 2122 što sam u zagradi dodao, ono pomenuti prijatelj moj misli da će biti izostavljeno. — I drugo što sam mislio da valja popraviti u kojoj poslovisi napomenuo sam kod svake kako je u rukopisu; ostalo je nenapomenuto, te ću ovdje napomenuti da u rukopisu stoji u poslovisi 273 *lažec* m. *lažuc*, 700 *siljkat* m. *šiljkat*; i nekolike očevidne pogreške pisarske, koje sam mislio da nije vrijedno spominjati kod samijeh poslovica, ne će biti s gorega da spomenem ovdje: u rukopisu stoji u poslovisi 23

mjesom m. *mesom*; 638 *dočekakaće* m. *dočekaće*; 2481 *nagne* m. *nagje*; 3297 *krljive* (po starom pravopisu *kærglive*) m. *karljive*; megju pogrješke koje popravivši nijesam za vrijedno držao spomenuti uzimam i to što u rukopisima na nekoliko mjesta, n. p. u 9, 2657, 773, 3114, 2575 stoji *komu*, *nikomu*, *nikoga* sa *t* pred *k*, i u 757 i 2 *koja* i *koliko* sa *t* pred *k*. U 1690 može biti da bi trebalo *klašnje* m. *lašnje*, ali kako mi se čini da je cijela poslovice pokvarena pogrješkom što dva puta stoji *kobili* a jamačno bi trebalo jedan put da je što drugo, ostavio sam kako je u rukopisu. — Dosta je često u oba rukopisa isti glas kojim se jedna riječ svršuje a druga za njom počinje napisan samo jedan put za obje riječi, tako je i kad su oba glasa na takom mjestu sasma nalik jedan na drugi, kao *d* i *t*, *z* i *s*: gdje o tom ne može biti ni najmanje sumnje, ondje sam pisao kako se danas piše, niti sam mislio da je vrijedno kod svakoga takog mjesta spominjati kako je u rukopisu, po tome sam stavio n. p. u 5153 *čas se*, u 496 *dat' ti ću*, u 1494 *jednoj je*, mjesto čega u rukopisu stoji *čase*, *datiću*, *jednoje*; ali gdje bi se i najmanje moglo sumnjati ondje sam zagradio slovo koje sam dodao, n. p. u 3887; može biti da je i suviše što ću ovdje napomenuti da u 1000 mjesto *rijet' ti će* u rukopisu stoji *rietiće*; gdje ovako izostavljanje ovakih slova ne može čitaocu mnogo smetati, ondje sam ostavljao kako je u rukopisu, n. p. u 1493, 2834 bez *s* pred *sudom* i *zlijem*. Može biti da je na ovaj način i u 3686 napisano *vas i svijet* m. *vas si sviet*, ali ja nijesam bio rad štampati drugačije, jer ne samo može biti nego mi se i priličnije čini da se tu uzima onako kako sam našampao, t. j. da je onako rečeno kao da bi se reklo *i vas svijet*.

U oba rukopisa a i u štampanijem izvorima često stoji *i* i *j* jedno mjesto drugoga i često je *j* ispred vokala i za njim izostavljeno; u toj smetnji nijesam mogao drugo činiti nego sam pisao kako mi se gdje činilo najzgodnije prema smislu i prema narodnom govoru, te lako može biti da nijesam na svakom mjestu pogodio kako su pisci mislili: n. p. u poslovice 729 *taji* može se čitati *taj*; u 1564 ili 1716 *tako i* može se čitati i *takoj*, a u 1565 *takoj* može se čitati i *tako i*; u 791 može se čitati i *gdje* — ondje mjesto *gdi je* — *ondi je*; u 2534 *šta god je* može se čitati i *šta godi je*; u 4320 *svak je* može se čitati i *svaki je*, a u 4356 *svaki je* može se čitati i *svak je*; tako bi se *ne ima* svuda moglo čitati *nejma*; u 1538 *nijedne* u rukopisu stoji *njedne*; u 3023 *svijeta* može se čitati i *svjeta*; u 1652

ctijaše u rukopisu stoji *ctjaše*; u 5263 *sudija* u rukopisu stoji *sudja*; u 2080 *lovčja* napisano je u rukopisu tako da se može čitati i *lovčija* i *lovčja* i *lovča*. Srećom mogu odbiti sumnju od riječi koju sam pisao *koji* nom. sng.: u 772 i 964 stoji u rukopisu *koi*, te bi se moglo čitati i *koj*, ali nad *i* stoji akc. ` , koji potvrđuje da pisac nije čitao *koj*; premda sam po rečenome stavio n. p. u 768 *je*, mjesto čega u rukopisu stoji samo *e*, opet mislim da sam dobro činio što sam ostavio *er* bez *j* gdje je u rukopisu tako, jer ta riječ može biti da se gdjegdje i govori tako, a gdjekoji Dubrovčani i pišu tako.

Glasovi se *tj* i *dj* postojano u sva četiri izvora razlikuju od glasova *ć* i *gj*: gdje je god u izvorima ta razlika, i ja sam je štampao, n. p. vidjenoga 501, vidjaše 4163, vigjet 2978; samo gdje ne može biti *dj*, nego ga je pisac odstupajući od svoga pravila griješkom stavio mjesto *gj*, a to je vrlo rijetko, ja sam ondje popravio, n. p. u 2846 *tvrgje*; u 4932 *probugjuje*; štamparske su pogreške *tudje* m. *tugje* 277, *radja* m. *ragja* 2902. — Ne razlikuje se tako postojano kad se *l* i *n* slijeva sa *j* i kad se po starom načinu ne slijeva: istina, kad se slijeva svagda se prvo piše *gl* ili *glj* a drugo *gn* ili *gnj*, a kad se ne slijeva piše se *lj* i *nj* (tako je n. p. *ulja* 1759, *ulje* 4984, *prisolja* 4235, *kamenjem* 5330, *ispovjedenje* 537, *imanje* 1175, 1176, *najedenje* 2494, *neimanje* 2845, *znanje* 5900), ali se često piše i onako kako se piše sliveno (tako je napisano n. p. *ulje* 2264, 4693, *ulja* 2425, *uljem* 5435, *zelje* 303, *kamenje* 282, *cijukanje* 376, *držanje* 699, *neimanje* 2846, *odrješenje* 1616, *znanje* 493); mnogo se postojanije razlikuje na rečeni način nesliveno *lj* i *nj* od slivenoga na mjestima gdje *j* postaje od *ѣ*, n. p. *ljeto*, *ljepota*, *njedra*, *njetko*; vrlo se rijetko na takim mjestima ti glasovi pišu onako kako rekoh da se pišu kad su sliveni: tako je slovima *glj* i *gnj* napisano n. p. u 5 i 6 i 7 *lje*, u 871 *uljestit*, 1254 *ljeto*, 1377 *ljeta*, 170 *njekada*. Ove razlike izmegju dvojakoga *lj* i *nj* ja nijesam pokazao u samijem poslovicama jedno za to što današnjim našim pismom nijesam ni mogao pokazati, jer apostrof ako bi se u onijem prvijem prilikama i mogao upotrebiti, bio bi nezgodan u posljednjima, a drugo za to što sam mislio prema izvorima koji nijesu vrlo stari, da će biti dosta ako je ovdje ovoliko spomenem.

U rukopisima slova kojima se piše *s* i *z* dosta često stoje jedno mjesto drugoga, n. p. u 1216 *sube* m. *zube*, a u 1194 *izkat* m. *iskat*, a po njima stoje jedno mjesto drugoga i *š* i *ž*, n. p. u 518 *pošaru* m. *požaru*, a u 2006 *vrže* m. *vrše*: ja sam stavljao što sam gdje

mislio da treba; ali gdje jedno ili drugo slovo može stajati po kakovom god zakonu, po etimologiji ili po eufoniji, ostavljao sam kako je u rukopisu, kao što sam i drugo što su pisci mogli napisati ili po etimologiji ili po eufoniji ostavljao onako kako su napisali.

Neke riječi u kojima se općenito govori *z* imaju u oba rukopisa nekoliko puta jamačno po dubrovačkom govoru mjesto toga glasa slovo kojim se u oba piše glas *c*, a još češće imaju iza toga slova još i slovo kojim se piše glas *z*: gdje je god u rukopisima taj glas na jedan ili na drugi način napisan, ja sam stavljao *c*, prem da mislim da glas ne će biti sa svijem taki; riječi su s tim glasom *cora* (zora) 53, 1646, 3912, 5140, 5152, iz nje izvedene *coriti* 383 i *Corna* 384, *pocorni* 3560, *coriti* (zoriti, činiti da zri) 1164, *procor* (prozor) 1928, *spence* 2458, 2986; i u riječi je *car* u 2809 i 3794 prvi glas napisan dvjema rečenijem slovima, ali mislim da će tu biti pisarska pogreška. — Glas koji sam pisao slovima *dž* (ѣ) u rukopisima je napisan u riječi *džilit* 362 slovom *g* a u *hodža* 5093 slovima *ggj*.

U dubrovačkom su rukopisu, kako sam spominjao u Radu XII, često bilježeni akcenti, a u oba su rukopisa često u dugim slogovima vokali a u kratkim konsonanti dva puta pisani. Prvo bez drugoga samo u pola vrijedi, a ni jednoga ni drugoga nijesam mogao upotrebiti uz novi pravopis, nego sam mislio da ovu znatnu stvar valja ostaviti da se uči iz samoga rukopisa, a znatna je ne samo za istoriju akcentuacije nego i tijekom što pokazuje kako treba izgovoriti neke riječi koje sada nijesu dosta poznate. Samo ondje gdje mi se činilo prijeko potrebno, stavio sam sadašnjim načinom akcente, koje bih činio i kad ne bi nikako u rukopisima bili akcenti bilježeni: ali u 3985 može biti da bi trebalo *bátá* m. *bátá*.

Ima u ovijem poslovicama riječi koje će mnogima biti nepoznate; stavljam ih ovdje kako ih nagjoh protumačene u drugim knjigama ili kako mi ih protumačiše poštovani prijatelji Dubrovčani grof Niko veliki Pucić, prof. dr. V. Bogišić i prof. L. Zore, na čemu im od mene velika hvala; a stavljam i one kojima još nikako ne mogoh doznati značenja, eda bi se ko našao da im značenje objavi. Nekim sam izmegju ovijeh riječi i akcente doznao od pomenutih prijatelja; te riječi stavljam s akcentima; nekima se pak može akcenat doznati iz samijeh rukopisa, kako već rekoh, ali samo od prilike; kod njih ću spomenuti koliko im se za akcenat doznaje iz rukopisa.

a r b u o 1543 4425 u Stulića arbul, katarka, ital. albero.

â r l a 3967 kako mi Bogišić tumači, to je lijeha, lat. areola.

a r m i r a l j a 5725 tako i u Mikalje, a sada amiralja (Skurla, sv. Vlaho 125), morski vojvoda, ital. ammiraglio.

b a c 3158.

b a c a 3034 valja da je ital. bazza, karte koje se dobiju većom kartom, njem. stich.

b à č i o, bačila, 719 878 legjen, ital. bacile.

b a č k i j e l a t i 150 valja da udarati bačkijelom, vidi bačkio.

b a č k i o, bačkijela, 585 u Stulića neki mlat, quo lignum frangitur.

b à l û n 1134 u Mikalje i u Delabele (kod riječi giocare) lopta, ital. pallone.

b à s t â h, bastáha, 5305 nosilac u Mikalje, u Delabele (facchino) i u Stulića, u mom rječniku bastak.

b à s t o č, bastòča, 156 758 i dr. nekakav ždrijeb, ima ga i Stulić.

b a z d u h 2942 pastuh; tako je i u Delabele (stallone) a po njemu i u Stulića.

b e b i c a 730 ne znam što je na tom mjestu.

b i g l i s a t i 4341 pjevati (o ptičjem pjevanju), i u Delabele (cantare) i u Stulića.

b l u t a 4986 u Mikalje i u Delabele (muffa) i u Stulića plijesan vinska; prvi je slog kratak.

b o b a n 3254 Zore mi pisa da je kruh od bobove muke; u Stulića je samo adj. boban, bobna, i u Mikalje bobni, što i bobov.

B ò b â r a 2333 3735 4061 4206 kod Dubrovnika prema Župi otočić do otočića Mrkana, pisa mi Bogišić, a nagjoh ih oba i u Dubr. 1868 243.

b o g u n 4075 ne znam što je, ako nije što je u Vuka bagun.

b o l a n č a 5736 jamačno nekakav mali novac. Zoranić, plan. 20 ima: maljahna usta bolančom razrizana.

B o n i n o v o 413 Zore mi pisa da je to u Dubrovniku navrh Pila zemlja koja je negda bila nekoga Bonina.

b ô t i c a 1822 mala bôta (bolta), svod, i u Stulića.

b ô t û r 1194 4476 Bogišić mi pisa da je to rogoz ili druga trava nalik na rogoz.

b r a b a c 248 Zore mi pisa da nije ništa drugo nego vrabac, a Bogišić da

se ne opominje da je ikad tako čuo nego da se u Dubrovniku govori bravac m. vrabac.

b r e č e f. pl. 3520 drop, komina, i u Delabele (vinaccia) i u Stulića; prvi je slog kratak.

B r ò c i (Brodaca?) 1455 i Bogišić i Zore pisaše mi da je mjesto kod Stona.

b r o d e t 4111 juha, ital. brodetto.

b r ò k a 5151 mali čavao ital. brocca.

b u d r e 4625 cijela će poslovica biti zagonetka.

b u k a n i c 1131 valja da je ital. boccone, zalogaj, u Vuka bokunić, a na tom mjestu ni mrve, ni malo.

b u k o v i c a 3506 Bogišić mi pisa da će biti bukvica.

b u k v i j e l j a t i 1217.

b ù m b â k 3301 i dr. pamuk u Mikalje i u Delabele (bambagia) i u Stulića.

b ù m n j i t i 2709 2799 3432 valja da bubnjati.

b u r k a 1789 Bogišić mi pisa da će biti nekaka lagja, manja od urke, ali sada nema takih ili se ne zovu tako.

b u t k o 235 može biti da tako stoji mjesto *bud' tko*, i tada bi se u poslovici reklo da je bolje ako čovjek i ništa ne vrijedi, samo ako ga kađe.

c a r 156 1148 5323 5916 neki ždrijeb, kocka, ima i Mikalja (kod riječi igrati, koštice) i Delabela (dado, giocare), u Stulića zari.

c j e n a 600 moralna cijena; prvi je slog kratak, jer u rukopisu stoje dva n; to potvrguje i Delabela pišući n. p. kod prezzo 'zjena' a kod teologastro 'malle zjenne bogoslovaz'; vidi i Rad 3, 170.

c k a 3764 daska; tako i u Mikalje i u Delabele (tavola) i po prvom u Stulića.

c k n i t i 2031 kasniti; tako i u Delabele (tardare) i u Stulića.

c u k n u t i 719 kuenuti, kao što je u Vukovu rječniku cukati isto što i kucati.

c û n j, cúnja, 1593 kako mi Bogišić i Zore tumačiše, to će biti kao klip u koji se n. p. loptom gagja, a tada je lat. cuneus, ital. cogno, u Parčića čunj; Zore u Dubr. 1871 196 stavlja uza nj ital. zono, kojega ne nahodim u italijanskim rječnicima koje imam.

c v j e t u n i c a 404 Zore mi pisa da je neka smokva vrlo slatka, a tada je jamačno ista koju Delabela kod riječi fico zove 'fico fiore, petrovača'.

č a h o r 5601 Bogišić mi pisa da bi mogla biti kakva lagja; ali mislim da valja uzeti na um i iz Miklošićeva rječnika riječ čehlъ i sve što se kod nje spominje, izmegju ostalog a i to da je u Bugara čehlъ papuča.

č a n g u r a 3564 Bogišić mi pisa da je muzički instrumenat sa žicama.

č è l o 37 uže, i u Mikalje i u Delabele (fune) i u Stulića.

č è l o 1981 i dr. kraj prednji i zadnji; akcenat je jamačno onaj koji sam stavio, u rukopisima su dva l.

č e o n a 5560 glavno, glavnica.

č e p l j ú s k a t i 424 brbljati i u Delabele (kod riječi dire) i u Stulića.

č e t v e r i k a t i 437 valja da cvrkutati.

č i n k a t i 452 u Mikalje i po njemu u Stulića izvlačiti konce iz krpe, u Delabele (sfogliare) kidati lišće, ali poslovice ne razumijem.

č i t n u t i se 3706 u Stulića dobiti što god što je rijetko, ali tu mislim da je skočiti.

č m ũ l a 445 458 776 3448 krčag, ima i u Stulića, a u Vuka samo čmullica; u rukopisima su svaki put dva l, po tome stavih onaj akcenat.

č m u o 5494 žmuo.

č ũ m p r e l a 464 Bogišić mi pisa da je prosta djevojka.

č u v j e r a 5160.

D a n č i c a 5796 Bogišić mi pisa da je Danča u Dubrovniku mjesto gdje je staro groblje; ali ne znam ima li što s tijem Dančica.

d e b e l e m e g j e 532.

d j ě s t r o 2994 zahod, ital. destro, koje ne znači to.

d o j k a 4228 dojkinja.

d u c i n a 1060 dvanaestina, ital. dozzina.

f ě c a 3375 droždina, ital. feccia.

f i j e r l a 1410 5374 i Bogišić i Zore pisaše mi da je biljka nalik na trsku.

f j ě l i c a 1246 (gdje je griješkom naštampano fijelice) pisa mi i Bogišić i Zore da se govori u Dubrovniku kao kriška ili zalogaj; Delabela kod riječi fetta piše 'hvjella' u prvom izdanju a u drugom i 'hvjelliza', oboje ima tako i Stulić.

f r a š k a 4252 4253 4948 5012 grana, ital. frasca, stavlja se za znak da je što na prodaju.

f r u s t a t i 384 786 šibati, ital. frustare.

g a m b o r 2454 govore djeca raku. Zore, rib. 27. ital. gambero, rak.

g a m u r a 3502 u Mikalje a za njim i u Stulića suknja, ital. gamurra.

g a r b i j e š 789 1724 2132 4723 praporac, i u Mikalje i u Stulića.

g á t e 2443 neka igra u kojoj se gata.

g j o n t a 3994 jamačno ital. gionta, dolazak, dometak, ali te poslovice ne razumijem.

g j u l j a n 2478 vino koje — kako mi pisa Bogišić — ragja u Gjulijani, velikoj prodoli blizu Pelješca.

g j u p e t 4453 biće donja haljina ili košulja, ital. giubba, giubbeta.

g l o g 664 Bogišić mi pisa da se tako zove neka sprava drvena kojom se klepeće.

g o t l u k 714 jamačno isto što i gjotluk.

g o s p o d i n š t a k 2006 jamačno mjesec u koji pada gospogja velika ili mala.

g r a d 878 2200 i dr. misli se Dubrovnik.

g r a n a 3599 biće nešto od čega se grade haljine, valja da su po njemu grane.

g r ā s t a 3705 biće kao u Mikalje sud u kom mala vatra gori, ili malo ognjište, kao u Dubr. 1870 19: i na grasti lončić.

g r ě š p a 2219 bora, mrština, ital. crespa.

g r i n j a 3768 5091 u Stulića tresti kome grinje (kod riječi grinja) znači govoriti zlo o njemu; tako i u Dubr. 1868 211: protresaju grinje sad ovomu sad onomu.

g r o m i n j a k 531 1434.

g u m i n a 1793 uže, ital. gomena, gumina.

g v e r o k 201 4893 razrok, ital. guercio; i Mikalja i Delabela (guercio) pišu gverók, a to će biti gvèròk ili gveròok.

h a r u b a 2570 ne znam što je ako nije ital. carroba, rogač, rožčić; u Mikalje kod riječi rogač stoji i karuba.

h a r u b č a r 2240 Bogišić mi pisa da je onaj koji krpi papuče.

h l a p a v 230 hlapati je, kako ima i Stulić, lupati obućom hodeći, a mrak hlapavi mogao biti onda kad se po njemu hlapa.

H o j a 948 4672 jamačno su obje poslovice prevedene s latinskoga, i Hoja, lat. Choa, uzeta za ime raspuštena žen-

skoga čeljadeta; tako Hojin 950 što pripada Hoji.

h r s t a t i 4827 rskati se.

h u ć u m 3350.

h u h o r 1724 5508 kresta, hober, u Vuka uhor.

h u h u m e t a t i s e 3156 valja da tlapiti, slutiti.

h v r e a t i 2645 valja da vrcati, koprcati se.

i m p a č a t i 2375 dosagjivati, ital. impacciare.

i n k u n a 4222 4357 ikona.

i r u g j e 1190 orugje; ima i Mikalja, po njemu i Stulić.

i z m a t a t i 5431 u Stulića izmamiti.

I z o p o v o brijeme 1300 grof Niko veliki Pucić reče mi da će biti vrijeme o kom se samo priča koješta, fabulosum.

j a c i j e n a 681 ne znam što bi značilo ako nije pisarska pogrješka; grof Niko veliki Pucić reče mi da bi moglo biti: *ja cijanju*.

j a n k a 385 neka mala mreža kojom se riba lovi. Zore rib. 40.

j e j 1430 ne znam što bilo na tom mjestu.

k a b a n 5693 kabanica, i u Mikalje a za njim i u Stulića.

k a č a 4073 kao lopatica čim zidari nabacuju lijep, ital. cazzuola, u Mikalje i Delabelle (cazzuola) i u Stulića, po drugim krajevima mistrija.

k à č u o, kačula, 140 kotao u Stulića.

k a h n u t i 2715 kihnuti i u Mikalje i u Stulića.

k a j p a 3900 4230 5198 krletka, kavez i na brodu gornji kraj katarke gdje su jedra privezana, ital. gabbia, u Mikalje kajba, u Stulića i kajpa.

k a l a m a n a k 1581 djetinja kapica u Delabele (berretta) i u Stulića.

K a n t a f i g 151 Bogišić mi pisa da je mjesto kod Dubrovnika nadno Gruža. U Dubr. 1868 177, 247 Katafik.

k a n t i j e r 4253 u Mikalje kantir, ital. cantiere, lat. canterus, poduporanj; Bogišić i Zore pisaše mi da se tako zovu gredice na kojima stoje bačve i mjesto gdje se brodi grade. U poslovici je staviti se na kantijer isto što i na frašku, t. j. na prodaju.

k a n t u l a 5367 u Mikalje slavina, ital. cannella.

k a p l j a 3837 Bogišić mi pisa da se govori: „prošao je izmegju kapalja“ kad ko malo pokisne.

k a r a t i o, karatijela, 3234 5358 bačvica. ital. caratello.

k e l o m n a 5409 stup, lat. columna, ima i Mikalja kod riječi stup.

K ê n t r i c a 151 Bogišić mi pisa da se tako zvao u Dubrovniku neki siromah.

K i j e k 3249 od Kijeka vijeka biće: bog zna od kada.

k i j e r n a 5902 nekaka se riba tako zove (Zore, rib. 18, gdje je grješkom naštampano drugačije), ali ne znam misli li se ona ovdje.

k l e c a t i 664 u Stulića zvoniti u jednu stranu.

k l e n u t i 5831 u Stulića zazvoniti u jednu stranu.

k l e p a c 3965 3975 5646 u Drobnića je i u Parčića klatno, ali ne znam je li to ovdje.

k l o p a c 417, 1676 drvena obuća i u Mikalje i u Delabele (zoccolo) i u Stulića.

k o k u l a 2783 5375 valja da je isto što i kokulica, koja se nahodi i u Stulića i Vuka i u Parčića.

k o l a č 3162 5085 u Stulića dar onome koji donese dobar glas; a trčati kolača biće nositi glas nadajući se kolaču.

k o l j e n a c 1194 što i koljence, ima i Mikalja i po njemu Stulić.

k o l o č e p s k i 1146 Koločep je otok blizu Dubrovnika.

k o l ò r i n j a 1857 4711 Bogišić mi pisa da se tako zove prodolina na kraj mora za Dubrovnikom megju Dančom i Lovrijencem.

k o m p r i č 4276 Bogišić mi pisa da se sada govori kompreč i da stajati u kompreču znači biti ukomprečen ili ukopečen, t. j. ukočen od oholosti.

k o n a t 4030 ital. conto, cijena, poštovanje.

k o p o r a t i 989 1608 3032 u Mikalje micati se.

k ô r t a 1791 2185 2190 2191 5407 ital. corte, dvor.

k o s a o 841 2532 u Mikalje (kos) i u Stulića (kosal, kosao, koso, gen. kosala) kuća razorena, ital. casalino, a po tome valja da i mjesto gdje se baca na gomilu sve što ne valja.

k o s t u l a 764 5775 Zore mi pisa da će biti ital. costola, rebro.

k r a d b a 554 kragja; ima i Stulić; u rukopisu piše „u kradgbi“, te bi se moglo čitati i „u kragjbi“.

krijes 433, 1823, 1824, 1825, 1827, 2584 u Delabele (cicala) i u Stulića cvrčak.

kriješa 1402 1826 4764 trěšnja, u Mikalje kriša.

krinčica 1829 zdjelica u Mikalje i a Delabele (scodella), i u Stulića.

krinica 1392 1830 5809 može biti da je isto što i krinčica a ona u Mikalje znači i jelo.

krtjeti 3285 4408 kasniti, oklijevati i u Delabele (tardare) i u Stulića.

krvoča 1128 grof Niko veliki Pucić misli da je subst. ženski, i u poslovi da se kaže da igranje dovodi do proljevanja krvi; ali bi mogao biti i adj. krvoč, krvavijeh očiju, u Stulića krvočan, ali je tada teže razumjeti posloviču.

kuće 2173 kúca, ima i Stulić.

kúda 245 i dr. rep, ital. coda, lat. cauda, ima i u Delabele (coda) i u Stulića.

kûf 3518 labud.

kuke 5778 u Mikalje i u Stulića hmelj; ja bih mislio da su u toj posloviču kućine.

kûnijelj, kunijelja, 2421 2949 pitomi zec, ital. coniglio.

kupijerta 3305 krov kućni, ital. coperta.

kuplica 1167 valja da je kakav nakit što žene nose na glavi, prema ital. coppa, zatjelak. N. Nalješković (Dubr. 1871 235) ima: A. Znaš li kamo dje se jutrošnja kuplica, ku Pera donese? — B. Oto ju s' na glavu još jutros stavila.

kužnav 819 kužan; vidi i posloviču 815.

kvartijer 1193 4359 5689 četvrt. kvijeljati 1217.

lada 3493 u Stulića žena svome mužu; prvi je slog kratak, jer i u rukopisu i u Stulića stoje dva d.

larad 1640 i dr. slanina, ital. lardo.

lázanje f. pl. 3110 jerište, rezanci, ital. lasagna, u Mikalje i u Delabele.

legin 4465 momak, magj. legény. Lero 3622 4672.

levut 1644 Zore rib. 9 piše da se tako zove jedna od tri lagje na kojima se lovi riba; ali može biti da je to leut po Mikalji, Delabeli i Stuliću tambura.

libro 527 knjiga.

lide 1587 ne znam što je ako nije što je u Poljaka lyda, u Čeha lytka, listovi u noge? Žoranić, plan. 19 b.

nad pjesmom u kojoj opisuje dragu ima natpis: „ča se lidosti ženskoj pristoji“.

lincuo, lincúla, 624 ponjava ital. lenzuolo.

lipsati 5756 propustiti, pogriješiti.

lješto 573 1876 samo. š m. s kao istom.

ljetroša 424.

ljifan 5803 valja da je slon.

Lopud 1267 otok blizu Dubrovnika.

Lòpujka 2076 žensko čeljade s Lopuda.

lotar 1510 lijen.

Lovište 3267 Bogišić mi pisa da se tako zove pristanište na dno Pelješca, gdje je bila megja dubrovačka na zapadu.

lòzanja 3026 vidi lazanje.

Lozica 3208 mjesto u Gružu kod Dubrovnika. Dubr. 1868 177.

lučarički 5618 Bogišić mi pisa da se u Dubrovnika zove Lunčarica neko mjesto gdje su u staro vrijeme Rćani prodavali ribu itd.

ludna 925 ludo žensko čeljade u Stulića.

luk 310 kolač što se mijesi na božić u Stulića.

lukoća 3352 u lagji krivo drvo koje drži dno i rebro, tako mi od prilike tumačiše Bogišić i Zore; i u Vrančića 120 ima lukoća i znači lijevča; ali će ovdje biti nešto treće.

luno 2113.

luža 1996 zgrada u kojoj su stanovali stražari gradski u Dubrovniku, ital. loggia.

mac 3153 cf. bac.

mac e 641 maca, mačka.

mačić 2295 maće.

maganja 1208 3026 4110 mana, nedostatak, ital. magagna.

magat 1786 može biti da je pogriješka a i u rukopisu bi se moglo čitati „u magaz“.

mahača 1414 zadnjica u Stulića.

makàruo, makarúla, 3599 maccheroni.

malac 5527 mali, ima Mikalja.

malicija 2146 pakost ital. malizia.

mani 444 1793 zaman, zaludu.

manjatur 5054 i Bogišić i Zore pisaše mi da ne će biti ništa drugo nego izjelica, ital. mangiatore.

mantala 143 jelo kao što ga i Vuk opisuje, samo mi Bogišić još pisa

da se isiječe na komade kao milo i osuši.

mao 1028 mali, sada samo u složenoj deklinaciji; u nominalnoj deklinaciji, dok se u njoj govorilo, bio je prvi slog kratak u svijem padežima, jer u rukopisima stoje dva l: malla dijela 2733, o mallu brašnu 5173, čast malla 406, u malloj ribi 5216.

má t a l o 4009 Bogišić mi pisa da je to mama čim se mataju (love) hobotnice.

m e n g l e r 5469.

m e š t i o 126 ne znam što je ako nije ital. mastello, kabao.

m i l o l a ž 1635 u Stulića milolaža, laskanje.

m i n c a 483 3676 novaci u Stulića.

m i n č a r 2240 u Stulića tvrdica.

m i r a k u l o 2246 i dr. čudo.

m i š e 2737 mješće, mješčić.

m j ě n d e o 2 badem, u Mikalje mjendela, u Delabele (mandorla) i u Stulića mjendeo.

m l a d i n e 3540 Bogišić mi pisa da mu se čini da se tako zovu bare kraj rijeke kad se rijeka razlije.

M l e c i 188 Zore mi pisa da se tako zove u Gružu kod Dubrovnika jedna kuća opkoljena vodom.

m l e ć a n i n m. mljećanin 3176 čovjek s Mljeta.

m o j e m u č a 1599 i dr. majmunica.

m o j e m u n 3211 majmun.

m o r o v r a n 1641 biće neka ptica.

m o r t a r 5113 u Mikalje stupa, ital. mortajo.

m o s k a r 2134 u Mikalje moskar, mahalo, lepeze, lat. muscarium.

M r k a n 874 i dr. otok do Bobare, Koju vidi.

m r k i j e n t a 709 1793 prud, greben u moru u Stulića.

m u n i t a 3521 i dr. novac.

m u s e l e z 2383 u Stulića je varenik, vareno vino; ali ne znam je li to i na tom mjestu.

m u t 2220 u Stulića mućenje.

m u z u v i j e r 2389 u Mikalje i Delabele i Stulića opadač.

n á l i p 465 i dr. naljep 4796 neka otrovna trava, ital. nappello, lat. nappellus u Delabele i Stulića, u 3899 otrov.

n a p a 454 689 stolnjak, lat. mappa, i u Delabele (tovaglia) i u Stulića. Prvi je slog kratak, jer su u rukopisu dva p.

N a s t r a n i h o d ž a 5093 5094 po drugim krajevima Nasradin hodža.

n a u k i j e r 539 794 2297 brodar, ital. nocchiere, *váxηπος*; ima i Mikalja naukir.

n a v e g a n j e 2561 plovljenje, ital. navigazione.

n i č e n 2986 magj. nincsen, nema.

o b o r i t 869 u Stulića izabran, dobar; Zore rib. 32 veli da se zove oborita riba koju gospoda jedu.

o b r u m 3219 i dr. mamac na koji se riba hvata u Stulića.

o ć a s 4435 rep, ima u Vrančićevu rječniku (cauda).

o h r n j i g a t i s e 3330.

ò m u l i t i 2873 Bogišić mi pisa da se u Dubrovniku govori omuliti nos i znači objesiti ga kao kad se ko prevari u nadanju.

o p l i m a t i 2079 voda oplima, t. j. naraste, u Stulića.

o r e t v o 1523.

ò r l â n d a 1996 3091 3205 3360 3438 Bogišić mi pisa da se tako zove statua i kod nje stup na koji se penjala zastava i koji se svake godine pred sv. Vlaha februara mjeseca mazao crvenilom.

o s a l a č k i 624 iz Osaonika, sela blizu Dubrovnika.

o s i n j a k 686 i dr. u Stulića gnijezdo u kom se legu ose.

o s n o b i t i 805 potrti, oštetiti; u Mikalje oznobiti, u Delabele (distuggere) osnobiti, u Stulića oboje, u rukopisu je osnobiti.

o s o n u t i 4305 u Stulića oslijepjeti.

o s t r o n č i n e 2604 valja da je od ital. stronzare, kao ostrizine, opiljci itd., a moglo bi o biti ital. ili, te bi ostalo samo *strončine*, koje bi još bliže bilo ital. stronzo.

O š t r a 3267 Bogišić mi pisa da je to rat pred Bokom kotorskom gdje je bila megja dubrovačka na istoku.

o t r o k 1789 dijete, ima i u Stulića, a u ovoj poslovi veli Bogišić da će biti momče koje se sada na brodovima zove mali, a koje poslužuje starije.

o v r a t a 1590 neka riba, ital. orata, lat. aurata, u Delabele i Stulića, u Vrančića ovrat.

o z b i c a 1139.

o z o j a 4526.

p a č i ć 3261 i dr. pače.

p a l j a v a c 1917 kruh od palja (mekinja) u Stulića.

pantaru o 1146 viljuške u Delabele (forchetta) i u Stulića.

parati 3454 4653 činiti se, ital. parere.

parlipaje 1143 neka igra. cf. perlipaja.

parta 1898.

partuša 3994. isporedi prtuša.

patrina 3630 staklo (sud) u Stulića.

pavunski 4041 valja da paunski.

pazduh 1344 pastuh tako i u Delabele (cavallo) i u Stulića.

peča 1756 2343 i dr. komad, ital. pezzo; prvi je slog kratak, jer su u rukopisima dva č.

pečica 1896 nekaki novac; u Dubr. 1868 227 stoji da je peča španjolski novac colonnato.

pele 522. Poslovica u kojoj je ta riječ govori se kao: rog za svijeću. cf. pelo.

pelica 2550 u Mikalje i Stulića korica od knjige.

Peline 3200 Zore mi pisa da se tako zove sjeverni kraj Dubrovnika; u 2021 stoji kao adjektiv.

pelo 529 4465 4667 cf. pele. prvi je slog kratak, jer su u rukopisu dva l.

Penatur 4115 Zore mi pisa da se tako zove jedna hrid kod Dubrovnika.

pêntâr 2041 3445.

Perlâvija 1209 4700 Bogišić mi pisa da je neka Marija Perlavija bila negda na glasu ljepotica u Dubrovniku.

perlipaja 1130. cf. parlipaje.

Peskarija 4271 Bogišić mi pisa da se tako zove u Dubrovniku mjesto gdje se prodaje riba do pristaništa koje se zove Ponta.

petâ, petan 4069.

petriti 2430 valja da usticati; u Stulića je petriti se.

pic' 1049 1070 Bogišić mi pisa da se to govori u igri: ko prvi reče: 'pici me prvoga', on prvi igra.

picigat 3509 valja da je kako jelo, može biti uštipci prema ital. pizzicato.

pijena 3633 može biti da je pedepsa, poena.

Piko 3268 Bogišić mi pisa da sada tako zovu u Dubrovniku tvrđicu a prije je valja da tako bilo ime kakome tvrđici.

pilarski 747 4125 4473 u Dubrovniku se jedno podgragje zove Pile, a kako mi pisaše i Bogišić i Zore, Pilari se zovu ljudi koji žive na Pilama a pilarski što njima ili tom podgragju pripada.

pilo 4570 u Mikalje sud u kom se drži voda u kuhinji, te se drugi sudi peru; ima i Stulić.

piš 2986 magj. pénz, novac.

piša 2696 piće.

pitrop 5054 ἐπίτροπος, skrbnik, nastojnik.

pjetrica 3519 valja da je kamen, ital. pietra.

placa 4927 trg, čaršija, ital. piazza, platea, ima i u Mikalje.

plemen 5292 pleme, i u Mikalje tako.

pliska 3583 valja da odskok kamena od vode kad se tako baci da skače povrhu vode.

pljev 2164 pljeva.

pljevnica 610 3703 3704 5307 pljevara, pljevnjak.

pljus 150 pljusak.

podskok 469 u Mikalje i u Delabele (aspido) i u Stulića poskok, zmija koja se zove i crnokrug.

podstupiti 3575 opkoliti grad kad se udara nanj.

pohabiti 3608 3618 zaprzniti oneredivši se.

pojavnica 557 Zore mi pisa da je od nekoga seljaka čuo da se tako zove živinče koje nema dosta mlijeka te ne može dobiti mladeta; prije se valja da govorilo i za ženu.

pokrivača 730 rubac što žene nose na glavi; ima i Stulić.

položaj 85 u Mikalje i Stulića, strane od vrata, postis' dakle dovratnik; u Vrančića osim toga još i stožer ili čep od vrata, cardo; ovo drugo i u Delabele (ganghero).

ponat 2858 4303 ital. ponto u igri, point.

Ponta 4271 Bogišić mi pisa da se tako zove mjesto kod pristaništa u Dubrovniku i samo pristanište, ital. punta.

popita 4773 5660 u Delabele (pipita) i u Stulića neka bolest u kokoši na jeziku.

popršiti 3638 krilima potresti.

posjek 4827 5785 valja da je krupno mlivo.

potočiti 1112 3983 pružiti.

potohočiti 3664 u knjizi iz koje sam uzeo tu poslovicu lako može biti štamparska pogreška mjesto potokočiti.

potokočiti 3665 vidi potočiti.

potovi 5054.

potur 3390 3397 3945, valja da je potucanje, i otići poturom valja da znači turiti se u svijet, tumariti, potući se po svijetu.

površ 2412 u Delabele (cime) i u Stulića vrh brda.

poždrojevići 3116 nahvalice izvrnuto od Paštojevići.

Pracat 5719, Pracatov 3924. Bogišić mi pisa da je Miho Pracat bio bogat Dubrovčanin od prilike XVI vijeka, o kom se pripovijeda ovo: prvi put sagrađi brod i razbije mu se; tako i drugi put, te on osiromaši. Ali jednom šetajući se po vrtu ugleda guštericu gdje se penje uza zid: dogje do po zida, pa padne; drugom takogjer, ali trećom uspne se. To ga ohrabri, te uzajmi novaca i sagrađi brodiotide u Indiju i veoma se obogati. On je ostavio republici golemo blago i sagrađio općinski dvor, gdje i sada stoji njegova statua.

prckorijen 1457 kao davnina; u Stulića ima, to je bilo u prckorijena i znači mu od kako je svijeta, i nije mi u prckorijena i znači nije mi rod.

prdac 4806 4872 prež.

prga 5064.

Prijeka 2281 3200 5601 valja da se misli ulica u Dubrovniku koja se sada zove Prijeko.

prilijepati 3765 prianjati.

priljepak 1609 3787 u Mikalje isto što i lupar; ima ga i Zore rib. 22 i veli da je ital. porchetto.

pripsiti 1679 valja da ispsovati.

pritroša 1111 ondje protumačeno: primješa.

proskombinati 3829 ital. combinare sricati; kako mi reče knez Niko veliki Pucić, u Dubrovniku se govori ta poslovica kad ko pogriješi u računu, te mu valja iz nova računati.

pršiti 5768 valja da srditi se.

prtuša 3330, isporedi partuša.

prucati se 3850 u Mikalje i u Stulića ritati se.

prudijs, prudijsa 5092 konop kojim se lagja veže za kraj. Zore rib. 5.

prug 2929 3851 u Mikalje i u Stulića skakavac.

psić 1528 pašće, kuće, u Mikalje i u Stulića.

pukahani pukast 3896 što i puki, t. j. isti, čiti, samo u jačem smislu.

pur 3895 biće čist, ital. puro.

pura 168 3273 prednji kraj od lagje, lat. prora; ima i Mikalja; prvi je slog kratak, jer su u rukopisu dva r. pustančina 1618.

pustijerna 1822 Bogišić mi pisa da se tako zove u Dubrovniku jedan ugao gradski gdje su negda bila stražnja vrata, porta posterula.

raba 7 1460 3192 sluškinja, i u Vrančića (serva) i Mikalje i u Delabele (serva) i u Stulića; prvi je slog za cijelo dug, jer je svuda samo jedno b.

ranav 691 ranjav, tako i u Mikalje.

rašica 1293 i Bogišić i Zore pisaše mi da neće biti ništa drugo nego dubrovačko domaće sukno; a tada je dem. od rača, koja ima i u Vuka.

razdizati 2158 ražizati m. raždizati.

razimati 4807 uzimati te razdavati.

ražnjanić 3431 ražnjić, u rukopisu je napisano tako da bi trebalo čitati ražnjanik.

Remo 1912 može biti da je u rukopisu pogriješka m. beno, lud čovjek; ali isporedi Remo 3939, Rero 5183.

ričijak 5758 neka mreža u Stulića; Zore rib. 41 rečijak.

riješki 2478 riječki, t. j. Rijeke kod Dubrovnika.

rijež 1049 4199 Bogišić mi pisa: kad djeca igraju na mjendele itd., učini se rijež preko koga nije slobodno prešupiti igrajući; i dok jedan igra, drugi ga na to opominju govoreći: i ne pic od riježa.

rofijana 2557 podvodnica, ital. ruffiana.

rogatija 436 u Dubr. 1868 227 kaže se da se tako zove dar koji se pošlje kome s mora.

rogobora 3032 3278 žamor, vika, buka u Delabele (strepito) i u Stulića.

rohoć 3968 može biti da je rohav (ospicav) čovjek; a u Stulića ima roholan i znači ohol.

romazîn, romazína 751 3969 prijevornica, ima i Mikalja.

rotno 5053 u Mikalje teško, zlo; u Stulića rotan, zao.

ručela 827 2478 Bogišić mi pisa da se za dobar kruh veli da je rumen kao rucela, a Zore da se tako zove najbolji kruh; u drugoj je poslovice neko žito.

ručinčić 5266 ručnik, ručnik.

run 3416 runo; tako i u Vrančića (vellus) i u Mikalje i u Stulića.

rup 4888.

rusag 30 4613 država.

sambeče 1129 u Stulića (I 505) na sambeče znači na jednoj nozi; drugi je slog dug.

sapur 2068 kus, slast, ital. sapore.

sebica 580 Bogišić mi pisa da je neuka sluškinja, a i djevojka je u toj poslovi sluškinja.

sedmine 1893 biće daća na tom mjestu.

Sejankov konj 1323 to je konj nekoga Rimljanina Seja, equus Sejanus, o kom su pripovijedali Rimljani da je s njega bio nesrećan svak ko ga je imao, te je u njih bila poslovice: ille habet equum Seianum, ili kako stoji u Grifona u knjizi koju sam naprijed spomenuo: est Seiani possessor equi.

senjati 4073 bilježiti, italijanski segnare.

serati 4074 valja da sputiti ital. serrare.

servati 4075 valja da služiti ital. servire.

Silerijan 948.

Siviljanin 2075 iz Sevilje u Španjolskoj.

sjevače 4109 u Stulića dva drveta što se metnu uzduž preko načava kad se brašno sije, sjevaljka.

sjevernica 4110 u Delabele (kod riječi bossola) i u Stulića (kod riječi busula) magnetna igla.

skačati 4111 biće poginuti, propasti, ital. scacchiare.

skala 37 ljestva, ital. scala.

skapular 766 u frataru ono u gornjoj haljini što im stoji oko vrata i niz pleći, ital. scapolare.

skarabež 1087 3732 gundelj, ital. scarafaggio.

skazan 3228 u Stulića prilika i priča.

skogjalc 5772 koji kupi dugove.

skogjavati 528 kupiti dug, izgoniti, ima i u Mikalje.

skornja 3352 5187 5601 čizma u Vrančića (ocrea, gdje je škornja), u Mikalje i u Stulića; isporedi škornja.

skurijenča 1347 u Zore rib. 19 neka riba koja se zove i skoranja, a to je u Vuka ukljeva.

slončar 13 valja da zulumčar,

smaš 3927 u Delabele (appetito) i u Stulića volja na jelo.

smička 5497 valja da je igra mice, lekovi, ili zamka.

smrčka 324 327 1090 smrekinja, rod od smreke.

soklin 4273 valja da je vrećica, sacculus.

sôrta 1278 2256 3843 rupa i u Mikalje i u Stulića.

sparožine 2519 2520 grof Niko veliki Pučić reče mi da se tako zove račvast trn koji se metne pred slavinu da ustavlja kominu da bi moglo samo vino teći.

spenga 655 spuga, sungjer.

spengjati 4174 potrošiti, u Vuka spendžati.

spičar 5265 u Mikalje, kramar koji prodava slatka korijenja i lijeke, bakal, ital. speziale.

spužolina 4269 ljuska spuževa, u Stulića spužalina.

srčak 4475 što se u jedan put srkne, i u Stulića.

strigoč 3968 u Stulića tko bezobrazno gleda, ali ne znam hoće li to biti u toj poslovi.

strijež, striježa, 1486 4290 5414 mala ptica koja se zove i carić, i u Mikalje i u Delabele (re d'uccelli).

striježić 470 strijež.

strikiti 2443 Bogišić mi pisa da je to igra u kojoj se igrači skrivaju nalik na drugu koja se zove 'na skrivice'; počinje se riječima: 'strikiti mikiti'.

strmelj 3567 u Mikalje i Stulića što i stršljen.

stumbice 2935 biće mjesto stunbice, staro stunje, koje ima i Vrančić (gratis) i Mikalja i Stulić, badava, mukte.

surla 353 626 svirala i u Vrančića i Mikalje i Stulića.

sušak 5708 Bogišić misli da bi trebalo šušak, a to je, veli, osobita vrsta krpelja, koji mori stoku; u Stulića je taj krpelj šušac.

sut 3208 4312 sveti.

svrdonica 2025 svirala u Delabele (flauto) i u Stulića.

šalac 5556 šaljivac u zlom smislu, lakrdijaš, ima i Vrančić (scurra) i Mikalja i Stulić.

šegin 4465 magj. szegény, siromah.

še le 522, šelo 529 4466 4467.

šige 4470.

šik 4171 5734 u Stulića što i šip, vrh, šiljak.

šiljkati 700 2300 šiljkom budući goniti; u prvoj od ove dvije poslovice stoji u rukopisu siljkat'.

škornja 3221 5082 vidi skornja.

špôtica 1822 šala.

šturak 3596 3602 neki skakavac, gryllus u Mikalje i Stulića.

tàbulica 3829 valja da dašćica na kojoj se računa.

takmen 3448 jednak, nalik, u Mikalje i Delabele (simile) i u Stulića.

taman 2727 4640 rekao bih da je na oba mjesta lud, ima i u Mikalje i u Stulića u smislu malo drugačijem.

tambolina 1284 bubanj u Mikalje.

taplun 2147 5786 vranj u Stulića.

tèhara 310 neki kolač uskršnji, u Stulića.

tjelica 1093 1799 2998 4190 4516 5688 5779 zadnjica, Bogišić mi pisa da se sada ne govori u Dubrovniku, a ni u rječnicima ne nagjoh.

todur 5054 u Mikalje ,branitelj sirota, tutor'.

toralala 369 nekakav kolačić, u Stulića toralica ,panis genus ad formam anuli'.

tovarnica 1406 3373 samar.

tòvjerna 2927 5204 krčma, ital. taverna; ne mogoh doznati treba li tovjerna ili tovijska, posljednje je ostalo u 5204.

tovjernarica 981 krčmarica.

tramentina 3765 i Bogišić i Zore pisaše mi da se govori trementina, a to ima i u Stulića, ital. trementina, resina terebinthina, terpentin.

tramontana 1282 ital. tramontana, sjeverni vjetar.

trat 3413.

travnik 997 5081 mjesec travanj, april.

tričavla 4115 Bogišić mi pisa da se tako zove u Dubrovniku kraj mora krš s tri vrha: ko skoči u more s trećega vrha ili čavla to je junak megju plivačima.

trglja 3713 riba koja se zove i barbun. Zore rib. 18; u Vuka trglja.

trnuti se 2314 dotaknuti se, može biti da bi trebalo tarnuti se.

trtjeti 3285 u Stulića trtati tumarati.

tunjia 4239 u Stulića konopac.

tupić 1523.

tuto 204 ital. sve.

uburiti se 3388 poburiti se.

uhabiti se 2516 3487 3788 vidi pohabiti.

ukuniti se 3431 Bogišić mi pisa da je čuo od nekoga stara Dubrovčanina da znači utišati se.

ulihati 1015 valja da dolihati.

upengati 2696 3012 pisati bojom, malati, ital. pingere, i Mikalja ima pengati.

urka 1789 5540 Bogišić mi pisa da se tako zove velik brod holandski.

usporena 745.

uši 449 ,uši od trgovca' veli Mikalja da su ,aures sapientissimae i. patientissimae'.

uta o 5201 šupalj, probušen, u Mikalje i u Stulića utli.

uvadica 3660 običaj u Delabele (abito) i u Stulića.

uzlotriti 5675 učiniti lotrijem, lijenijem, ima i u Stulića; u Mikalje uzlotriti se.

uzocitati se 5583 obratiti se u ocat.

vao ga 3895 neka morska trava, u Stulića i Zore, rib. 17 voga, ital. alga.

vaši 2524 dvije grede sastavljene dvjema manjima, koje se podmeću pod brod kad se spušta u more ili izvlači na suho. Dubr. 1868. 174 176.

vazan 5549 valja da je stsl. vaznъ, sreća.

vedaš 83 u Stulića stare stvari.

veh 126 valja da mjesto vetah, ali mi je cijela poslovice nerazgovijetna,

veska 2640 5406 imela, lat. viscum u Delabele (vischio) i u Stulića, u Mikalje vesak.

veža 2542 u Zore rib. 19 neka riba, ali ne znam je li to i ovdje.

vota 935 ital. volta, mah, što se učini u jedan mah.

vrpora 4022.

vrvoč ili vrvoča 1128. isporedi krvoča.

vuhovati 4866 u Stulića lice-mjeriti.

vuhven 465 5584 lukav, prijevaran u Stulića.

vukovit 3969.

zalih 2376 zališan, preobilan.

zdenjati 5803 rasrditi se, ital. sdegnare.

žiti 5860.

žvati 3679 žvatati.

- A i B tko god ne umije, starijem se oprijet' ne smije. Z.
A koliko je mjendela tak? Z.
A kordovani ostaše u pazaru. Z.
A lijepe glave! nu ne ima moždana. D.
5 A lje mačka za mišima. Z.
A lje Petric krutinicam. Z.
A lje raba o uštipku. Z.
A ostalo nadmećuć odbi' mi, ili odnimi. D. *u rkp.* nadmetieć.
A rep komu će? Z.
10 A tko je, tko Eleni ne zavidi? Z.
A tko zna do boga? Z.
Ah moj djede, moje teško breme! ni te mogu nosit' niti ostavit'. D.
Ahmet paša slonćar, Ahmet paša sve kriv. Z.
Ako bi koza tajala, ali ju rog ne taji. D.
15 Ako bog da, daće i gospa. Z.
Ako budeš svudar, ne će' bit' nigdje. D.
Ako car da, ali Buća ne da. D.
Ako crv ga je oblačio, drugi ga je crv izio. D.
Ako cvjeta, ali ne ozrni. D.
20 Ako dobro izhodi naprav, iziće i naopako. D.
Ako dužnik umre, dug na nogah ostaje. D.
Ako ga ne imaš u ulistijeh, ko ti ga hrani u ustijeh? D.
Ako ga zmija pecne, ali ga svojijem mesom izliječi. D.
Ako gaće ne skvasi, ribe ne uhiti. D.
25 Ako gluh ne čuje, a on promisli. D.
Ako gora ne će ktebi, a ti knjoj. D.
Ak' grešnika budeš oči, ko m' će, bože, dat' pomoći? D.
Ako hoće' bit' dobro služen, sam se služi. D.
Ak' hoće' ljudem ugoditi, rec' što mogu razumiti. D.
30 Ako hoće' slatko, podnosi i grko. D.
Ako hoće' znat' koliko je vrijedan dukat, išti ga imat'. D.
Ako hoćeš bit' zlo poslušan, plati unaprijeda. D.

- Ako hoćeš da se o tebi govori dobro, nikom ne govori zlo. D.
 Ako i uzmobudeš što hoćeš, nemo' činit' što hoćeš. D.
- 35 Ako i zlo činiš, dobro govori. D.
 Ako ih vele okoti, ali ih malo odhrani. D.
 Ako imaš skalū za sit', čemu išteš čelo (konop)? D.
 Ako iskubeš komaru nožicu, iziće mu i crijeva. D.
 Ako izcvjeta, ali ne ostane. D.
- 40 Ako izvratih kožu naopako. D.
 Ako ja zlo učinih, ja i suze prolih. D.
 Ako je hitnja, nije sudnji dan. D.
 Ako je jezik sagriješio, nije srce. D.
 Ako je kolac, daj da je oštar. D.
- 45 Ako je koza i malo grizla, nije malu štetu učinila. D.
 Ako je malahan dan, dugo je godište. D.
 Ako je malo mlijeka, ali je blizu rijeka. D.
 Ako je nevolja zlo trpjet', nije zaboravit'. D.
 Ako je ovo u sirovo, što će bit' u suhu? D.
- 50 Ako je prasac, u brlog. D.
 Ako je preša, nije sudnji dan. Db. prescia.
 Ako je rusa, procaptjeće. D.
 Ako je s večera zima, core ne čekam. D. *u rkp. dodano* vele
 veća corom.
 Ako je tebi ljubko, ali meni nije mrsko. D.
- 55 Ako je vjernije oko, ali je službenije uho. Z. *u rkp. poprav-*
ljano ali je uho službenije.
 Ako je zločes' Miljenko, ali je dobra Radjenka D.
 Ako je zrnice i malo, ali je papreno. D.
 Ako kokot i pije, ali na boga gleda. D.
 Ako koza i taji, rozi ne taje. D. *u rukopisu* taju.
- 60 Ako laž i omrkne, ali ne osvane. D.
 Ako laž osvane, nu mraka ne čeka. D.
 Ako ludi i počne, ali ne dovrši. D.
 Ako me si privario u голу, ne ćeš u kosmatu. D.
 Ako me stigneš, da me skubneš. D.
- 65 Ako mi brat kozle odnosi, ono mi je vuk; ako mi vuk kozle
 donosi, ono mi je brat. Db. lupō.
 Ako mi vuk kozliće donosi, on mi je brat; ako brat kozliće od-
 nosi, on mi je vuk. D.
 Ako mjesec koji dan izgubi, ne izgubi ga godište. D.

- Ako mo'š što hoćeš, za što ćeš što ne možeš? Z.
 Ako može hranit' popa, može i djaka. D.
- 70 Ako nagješ, da uzmeš. D.
 Ako naš'o prijatelje nove, ne zaboravi stare. D.
 Ako ne bude drugoga staroga svata, ti ćeš biti. D.
 Ako ne će božić kaše, djeca će. D.
 Ako ne će moljen, a on će gonjen. D.
- 75 Ako ne mož' s prosuljice u vodu, nemoj u oganj. Z.
 Ako ne možemo kako hoćemo, a mi ćemo kako možemo. D.
 Ako ne možeš jedriti, a ti vozi. D.
 Ako ne načiniš, ne išteti. D.
 Ako ne počneš, ne ćeš ni svršit'. D.
- 80 Ak' ne zna u gusle, a ti daj mu talambas. Z.
 Ako nebo pade, sve će prepelice podušiti. D.
 Ako nemoć ne umori, a ona razbludi. D.
 Ako nije rgja, a ono je vedaš. D.
 Ako nije ti dosta, ni more slano. Z.
- 85 Ako nijesam nevjestom bila, a ono sam iza položaja gledala. D.
u rkp. iza poloza.
 Ako nijesi dužan, budi jamac. D.
 Ako oko ne vidi, srce ne žudi. D.
 Ako poznaš dobru travu, stavi ju prvo na tvoju ranu. D.
 Ako pukne, da ne isteče. D.
- 90 Ako puta k moru ne znaš, rijeka ti provodič. D.
 Ako rekoh, ne posjekoh. D.
 Ako s lisicom obćiš, stavi pamet da se ne ulisičiš. D.
 Ako sam grešnik, nijesam odpadnik. D.
 Ako sam i speta, nijesam uzeta. D.
- 95 Ako sam ubog, nijesam nebog. D.
 Ako se ne ć' omučit', ne ć' bit' mlinar. D.
 Ako se ne puha, oganj se ne čini. D.
 Ako se ne umiješ čuvat', ko će te čuvat'? D.
 Ako se ne uzdaš, ne ć' bit' privaren. D.
- 100 Ako se nijesmo ljubili, a ono smo se celivali. D.
 Ako se razbi lopiža, piljci kamo su? D.
 Ako si me oprlio ugljenom, ne ćeš glavnjicom. D. *u rkp.* glav-
 nicom.
 Ako si me privario na голу, ne ćeš na kosmatu. D.
 Ako si meso izio, a ti kos' glogji. D.

- 105 Ako si sam zamrsio, sam i odmrši. D. *u rkp.* zamršio — odmrši.
 Ako si vran, mrcine čekaj. D.
 Ako su se prsteni izgubili, ali su prsti ostali. D.
 Ako su brzi volovi, ali je zemlja dijeljena. Z.
 Ako su brzi volovi, zemlja je dijeljena. F. 56.
- 110 Ako su potrebni konav'oski vojnici, nu se i brez župskih šet-
 točnika proći ne more. Z.
 Ako su u tebe ključ, ali su u mene torbice. D. *u rkp.* u tebi
 — u meni.
 Ako su volovi brzi, ali je zemlja dijeljena. D.
 Ako svoj i vodi nad jamu, ali ne u jamu. D.
 Ako tako hoć', tako ti budi. D.
- 115 Ako te zovem, ali te ne poženem. D. *u rkp.* požem.
 Ako ti je crevlja tijesna, čemu ti je svijet prostran? D.
 Ako ti je mučno, a ti glavom o kami. D.
 Ako ti nije dosta, ni more slano. F. 139.
 Ako ti od mene veoma, a ja ću većma od tebe. D.
- 120 Ako ti ukažem vrata, naćeš kuću. D.
 Ako u raj ne će, u pakao i mole, reče bezumnik. Z.
 Ako u zvono čobo ne tegne, ne će i kad zvoniti. D.
 Ako uloviš, ne hvali se, da ne izgubiš noseći. D.
 Ako utečeš od požega, ne ćeš od ožega. Z.
- 125 Ako uzišteš, naćeš. D.
 Ako veh je meštio. D.
 Ako vuk dlaku promijeni, ali ćud nikada. D.
 Ako zla susjeda ne možeš odselit', a ti se odseli. D.
 Alajbegova slama. D.
- 130 Ali car ali osao. D.
 Ali ću uskrsnut', ali poginut'. D.
 Ali dinja ali tikva, treba ti je gristi. D.
 Ali djevici svoj god, ali svoj bog. D.
 Ali Hero o rutinici. Z.
- 135 Ali je meni golo nad ušima? D.
 Ali je roba u šipku? D.
 Ali je stara ali mlada, ali je meni draga. D.
 Ali je triba popovat', ali gospodovat'. D. *u rkp.* popovit.
 Ali kučka ubi', ali žrnji razbi'. D.
- 140 Ali lopiža k kačulu, ali kačuo k lopiži, sveg lele lopiži. Z.
 Ali po šiji, ali po vratu. D.

Ali sam pogji, ali ženu pošlji. D.

Ali ti se pjenit', al' ne pjenit', za mantalu te kupih, za mantalu te jedoh. Z.

Ali vodu mutiš? D.

145 Andričić je svjedočio. Z.

Andrkve se vrtaru ne podavaju. D.

Antun se tužio, a Antić i Antunica svjedočio. Z.

Asprima broji tko malo imajuć vele kazat' hoće. Z.

Baba djedu brjeme a djed babi veće. D.

150 Bačkijela vrlo brez pljusa. Z.

Bačve drenove na Kantafigu Kentrici nabio. Z.

Badnjega dne u noći nijedna se zled uzroči. Z.

Banovac je banovac, ako ne ima ni novac; a oslovac je oslovac, ako bi im'o svioni pokrovac. D. *u rukopisu* banovit će banovac — oslovit će oslovac, *te bi se moglo čitati i* banović je — oslović je; *isporedi: Gospodar da ne ima neg dinar itd.*

Banu je i knezu svegj nedjelja (nedjeljnik). Z.

155 Bareta se bareti klanja. Z.

Bastoči su mama, a cari su dava. Z.

Baština vetha plaština. D.

Bat sebru česalo. D.

Bat za vrat, a cas' za pas. Z.

160 Beteg kila na psu jaše. Z.

Bez drva oganj se ne može užec'. Db.² fuoco.

Bez klaka stijena čini megju a ne mir. D.

Bez kvasa se pogače mijese. Z.

Bez mješića plivat'. D.

165 Bez ugovora žnjela, a bez snopa doma pošla. D.

Bezočni svijet uživaju. F. 127.

Bi i ne bi: to smo mi; bit' i ne bit': to je svit. Z.

Bi mu Mare polažaj. Z.

Bi njegda na krmi, a sad ni na puri. Z.

170 Bi nekada. Z.

Bi to još prije Tomine kuge. Z.

Bi u Mlecijeh, a ne pogje u Padvu. Z.

Biće ukazan od svakoga tko svakoga prstom kaže. Z.

Bi' gvozdje za vruća. D.

- 175 Bi' zlo da je gore, a dobro da je bolje. D.
 Bije sedlo tko ne može konja. Z.
 Bijedna ti kola, kad ti nijesu dvojica. Z.
 Bijele mjedi za crnijeh dana. Z.
 Bijeli mire Stonjskijem morem. Z.
- 180 Bijelo je jaje, a od crne je kokoši. Z.
 Bijesnom nogom tlači slavu. D.
 Bio je i na dnu i na vrhu. Z.
 Bio je i on s Markom Kraljevićem. Z.
 Bio je njeki, sad ga nije; biće novi, i ne će ih bit'; družici će
 doć', ali će i oni proć'; i tako svakomu svoj rok dohodeći
 prohodi. Z.
- 185 Bismo i mi pod Trojom. Z.
 Bit' laćan čini hvalit' kuhaća, istom da je pospješan. Z.
 Bit' na dobru skoku. D.
 Bit' u Gružu a ne vidjet' Mletke. Z.
 Biti vogjen za nos k'o kljuse. Db. cavallaccio.
- 190 Bit' za poslom kako igla. D.
 Bječva lijepa gube ne liječi. D.
 Bjelojužnji jaganjci po moru se trkaju. Z.
 Bježećem neprijatelju čin' prostran put. Z.
 Bježeći od groma munja me opali. Db.² suono.
- 195 Blago dijete i dvije majke posisa. Z.
 Blagodaran iskrnjemu ima boga druga u svemu. D.
 Blagu dne i ptice se u gori vesele. Z.
 Blazni zmiju u skutu. Z. *u rkp.* blazi.
 Blažen ko sv'e grijehe pazi a u tugje ne ulazi. D.
- 200 Bliža nam je Eva neg Adam. Z.
 Bliže je gruba lijep neg gveroka slijep. Z.
 Bliže je košulja negli dolama. Z.
 Bliži nam je Noe od Adama. Z.
 Bob varen, bob pećen, t(u)to fava, jedan bob. Z.
- 205 Bog je s onime koji stoji š njime. D.
 Bog lako gre, ali brzo stigne. D.
 Bog lako hodi, ali teško stupa. D.
 Bog ljudi stvaraju, a sami se klagjaju (kolju). D.
 Bog mi te uklonio muha zadarskijeh i djece dubrovačke, buha
 kotorskijeh i mladosti bračke. Z.
- 210 Bog ne plaća ni u petak ni u subotu, neg kad je njemu drago. Z.

- Bog ne plaća svaku subotu. D.
 Bog sreću dijeli. D.
 Bog ti u družbu a vjetar u službu. Z.
 Bog u tebi govori. Z.
 215 Bog vidi opačinu kroz debelu oblačinu. D.
 Bog vlada zvijezdama, a zvijezde nama. Z.
 Bogastvo udi onomu ko ga u dobro ne opći. D.
 Bogastvo zlo stečeno do malo trpi. D.
 Bogat, a nit mu je ostalo nit je stek'o i žive. Z.
 220 Bogat je ko nije dužan, a mlad ko je zdrav. D.
 Bogat je tko u drugoga ne ište. Z.
 Bogat kako hoće, a ubog kako može. D. Db. come, *bez* a.
 Bogat nije tko ima od više, neg komu ništa ne lipše. Z.
 Bogat prid svijetom zlo, ako ubog pred bogom. Z.
 225 Bogata i vrag dobro hoće. D.
 Bogatac je nedarovit kako stabar neplodovit. D.
 Bogom boga ne svjedoči ki ga zlati, neg ki ga štuje. Z.
 Bogu bogovo, a cesaru cesarovo. D.
 Bogu na sudnji dan drag kralj je pravedan. D.
 230 Boj se po tmi mraka hlapavoga, čuvaj se ugljena pokrivenoga. Z.
 Bolja je lisica sjedeća negli vuk sjedeći. D.
 Bolja je mirna veriga neg nemirna šibika. Z.
 Bolja je šteta dogovorna negli koris' samovoljna. D.
 Bolja kos' goremu psu. Z.
 235 Bolje butko kagjen. D.
 Bolje čavle praviti negli jamce hitati. D.
 Bolje činiti s vragovi negli s popovi. D.
 Bolje da ni u vijek ko je hud izdajnik. D.
 Bolje danas jaje neg do godišta kokoš. D.
 240 Bolje dati vunu negli ovcu. D.
 Bolje dobro djelovati neg se oda zla varovati. D.
 Bolje i kad neg nikad. D.
 Bolje j' jestiti pjeneze neg svoje meso. D.
 Bolje je biti bez pjeneza neg bez pameti. D.
 245 Bolje je biti glava od gere nego kuda od cipola. Z.
 Bolje je biti kuda od smuduta negli glava od gere. Z.
 Bolje je biti ludu negoli hudu. D.
 Bolje je brabac u ruci neg soko na prici. Z.
 Bolje je časno umrijeti negoli zlo živjeti. D.

- 250 Bolje je da t' reku: lakomče, negli: neimanče. Z.
 Bolje je danas jaje neg sjutra kokoš. Db. gallina.
 Bolje je dati pomoć negli ju iskati. Z.
 Bolje je dat' vunu negoli ovcu. Db.² pecora.
 Bolje je dobar glas negoli zlatni pas. D. F. 64: negli.
- 255 Bolje je dobra smrt negli zao život. Z.
 Bolje je dobro djelovat' neg se oda zla varovat'. D.
 Bolje je doć' kasno na gozbu neg zaran na kavgu. F. 98.
 Bolje je golem prijatelj neg gotova jaspri. Z.
 Bolje je i gje i kakvo negli nigdje nikakvo. Z.
- 260 Bolje je i kakvo neg nikakvo. Z.
 Bolje je i malo s blagosovom negli i dosta s proklestvom. Z.
 Bolje je i ne počat' neg u najbolje doba puštat'. D.
 Bolje je i prijatelj na blizu neg i brat na daleko. Z.
 Bolje je i slijepo negli zlo lijepo. Z.
- 265 Bolje je imati vrabca na ruci neg sokola u polju. D.
 Bolje je jaje sada negli kokoš do godišta (do paka). Z.
 Bolje je kad god neg nigda. D.
 Bolje je kućine kupovat' neg zlato prodavat'. D.
 Bolje je malo a dobro negli vele a zločesto. Z.
- 270 Bolje je manje neg veće izgubit'. D.
 Bolje je Martinov blagosov nego papino proklestvo. Z.
 Bolje je oca ženit' negli mater udavat'. Z.
 Bolje je rekši istinu bit' primožen negli lažuć bit' celovan. D.
 Bolje je s pticam po gori negli s mišim po tamnici. Z.
- 275 Bolje je slijepo neg odveće lijepo. Z.
 Bolje je sto krat zacrljenit' negli jednom ublijediti. D.
 Bolje je svoje i lijeno negli tudje i hrlo. D. Z.: nego.
 Bolje je u snopu požnjeno neg u klasu pohvaljeno. D.
 Bolje je umrijet' bez djece neg po smrti ostavit' zle sinove. D.
- 280 Bolje je umrijet' neprijateljem negli živjet' neprijateljem. D.
 Bolje je veće puta ostić' neg jednom odrijet'. Z.
 Bolje kamenje mećat' u more negli zaludnje riječi. D.
 Bolje košulja neg suknja. D.
 Bolje mu je neg popu dumanskomu. Z.
- 285 Bolje osla gonit' neg sam breme nosit'. D.
 Bolje oslek negli doslek sa zetom. Z.
 Bolje plaha krotiti negli krotka plašiti. D.
 Bolje pohodit' negli bit' pohogjen od liječnika. D.

- Bolje pritrpjet' negoli zlo patit'. D.
- 290 Bolje rukom negli dušom platit'. D.
- Bolje s mudrim orati negli s ludijem vino piti. D.
- Bolje samost negoli zla družba. D.
- Bolje se i iz po puta vratiti. Z.
- Bolje se jednom zacrljenjet' neg sto krat blijedjet'. Z.
- 295 Bolje sirotom se zvati neg zla oca imati. D.
- Bolje situ kopat' negli lačnu plakat'. D.
- Bolje star negli starić. D. *u rukopisu je stachić pa mu dodano starić.*
- Bolje stoke ali imanja ni do sveta djelovanja. D.
- Bolje što godi nego ništa. D.
- 300 Bolje u bah neg u tamnicu. D.
- Bolje vidi čovjek u tugj pos'o neg u svoj. D.
- Bolje za starijem papat' neg za mladijem plakat'. D.
- Bolje znano zelje jestit. D.
- Bolji je os'o gonjen negli moljen. D.
- 305 Bolji je razum negli snaga. D.
- Bolji je razum neg imanje. D. *u rukopisu nad razum natpisano znanje.*
- Bolji mudri jes' protivnik neumjetni neg prijaznik. D.
- Bolnu se govori: hoć' ? a zdravu: na. Z.
- Božić konja ne jaše, neg komu ga je bog d'o. Z.
- 310 Božić lukove, uskrs tehare mijesi. Z.
- Božić zimu zastupa. D. Z.
- Božićnje gere prodava. Z.
- Božićnje noći a Ilini dni. Z.
- Božji ti je on kokotić. Z.
- 315 Braću razmi godišta ništo ne rastaje. Z.
- Bradu ni tobolac nikad u tugje ruke. Z.
- Brat brata nad jamu vodi, ali u jamu ne meće. Z.
- Bremena su okolita. D.
- Briči hitro brez sapluna. Z.
- 320 Briga priga čovjeka. D. *u rukopisu prigka.*
- Brijeme a na brijeme; s bremenom sve, a ništa bez bremena. Z.
- Brijeme goni brijeme. Z.
- Brijeme i rodni dan nikad se ne vraćaju. Z.
- Brijeme i smrčke prodava. D. *u rukopisu smrka.*
- 325 Brijeme kad godi mati, a kad godi maćeha. D.

- Brijeme koje izleti ne može se stignut'. D.
 Brijeme smrčke prodava. Z.
 Brijeme sve napravja. Z.
 Brod ne umiješ vladat', a hoćeš drijervo. D.
 330 Brodi put Napule. Z.
 Brodi sinje more s jedrom od mreže. Z.
 Broji baba, kad (dok) doji. Z.
 Broji kozliće iza vuka. Z.
 Broji na mljetsku. Z.
 335 Broji opeke po gradu. Z.
 Broji pržinu. Z.
 Broji vuku zube. Z.
 Brz mlin brzo se satre. D.
 Brzo hodi tko tiho stupa. Z.
 340 Brzu konju ostroga ne služi. Db.² cavallo.
 Brži je od srne, hitriji od kune. Z.
 Buči izpod zemlje. Z.
 Buči većma tko manje razloga ima. Z.
 Budi dobar, da ne budeš modar. D.
 345 Budi glava, bit' će hrana. D.
 Budi glava, bit' će klobuk. D.
 Budi kruha, bit' će zuba. Z. Db.² pane.
 Budi lava, koji spi. Z.
 Budi lud i mahnit, a ima' ki dinar, scjenjen ćeš svudar bit', i
 bićeš gospodar. Z.
 350 Budi pečenica, bit' će i ražanj. D. *u rukopisu* ražog.
 Budi prav, ti si lav; budi kriv, nijesi živ. Z.
 Budi svakomu drag a nikomu nedrag. D.
 Bumnji u surlu, glumči u bubanj. Z.
 Bušina ne dava vina. D.
 355 Car brata ne će. D. Z.
 Car brata ne ima. Z.
 Car li, os'o li. Z.
 Car šuplji zakon. D.
 Car vele može, nu veće smrt. D.
 360 Careve riječi. D.
 Carevu kravu tko blaguje, do deset joj godiš' kosti bljuje. D.

- Cari se džilitom a Jegjupci kamenom (kukom) umeću. Z.
 Celivamo se k'o prijatelji, a toboci k'o krvnici. D.
 Celov ukraden vas je meden. D.
- 365 Celun', ter postavi. D.
 Celunućeš u prag. D.
 Cicu mimicu, na konjicu. Z.
 Čičat' kako zmija u procijepu. D.
 Cijena kako torali: četir mjed. D.
- 370 Cijena sve načinja. D.
 Cijeni cijenom, a mjeri mjerom. D.
 Cijeni se u nepotrebi za ne priplaćat' u potrebi. Z.
 Cijepa dlaku na stotero. Z.
 Cijepa mu drva na ramenu. Z.
- 375 Cijepat' dlaku na dvoje, ali na pola. D.
 Cijukanje ti slišim, ma ti gnijezda ne nahodim. D.
 Cipoli poskaču a srdjele ostaju. D.
 Cječ jednoga čavla izgubi se ploča, a cić ploče konj, a cić konja konjik. D.
 Cječ smrti od tovara vuk ne gubi ništa. D. *u rukopisu cječ smrt, koje ne će biti samo pisarska pogrješka.*
- 380 Cječ zla susjeda ne razvrzi gnijezda. D.
 Cjepaničkim uljem izvid'o ga je. Z.
 Cjerit' se kako ribarova kučka. D.
 Cori junak u kokote. Z.
 Corna se je za družinu frustala. D.
- 385 Crepje more jankom. Z.
 Creplje more ožicom. Z.
 Crevja razdrta, ali cijela, bolja je na nozi neg u ruci. D.
 Crkovni je najsilniji prah. Z.
 Crn je kako vrag. D.
- 390 Crn obraz u svitloj haljini crnji se vidi. D.
 Cr(n) pas, bio pas, sve psi, ter psi. D.
 Crn ti obraz megju drugam. Z.
 Crnca štiti od sunca da ne ogori. Z.
 Crnca umiva. Z.
- 395 Crne oči hvaljene su. Z.
 Crnji su od Konavljana. Z.
 Crno ako je lijepo, lijepo je. Z.
 Crno očce iz daleka se vidi, a bijelo kljunmi privari. D.

- Crv i tvrdo vrti drvo. Z.
 400 Crv od ljepira a ljepir od crva. Z.
 Crvi bi se pod njim učinili. D.
 Curin zaklad. D.
 Cvijetju je vjetric mama a krepostju hvala. Z.
 Cvjetunice nezdrele, kad se meče, budu zdrele. D.
- 405 Čas' mala, ma u brijeme. D.
 Čas' od neprijatelja nije čas'. D.
 Časna haljina sramote ne pokriva. F. 99.
 Časna smrt proslavi vas život. D.
 Čaša iza čaše, a iza čaša istina. Z.
 410 Čaša iza čaše, a napokon istina. Z.
 Čav'o ki ne drži mani zabijaš. Z. *u rkp.* vani.
 Čavka i zla žena što se veće pere, to je crnja. F. 48.
 Čeka te meštar Vjetriilo pod Boninovijem. Z.
 Čeka vuka na prohodu. Z.
 415 Čeka zimu u popretu. Z.
 Čekaoniku svaki čas godišće se čini. Z.
 Čekaju te klopci i zvonci. Z.
 Čemu bi rpa žita, kad se ne bi jela? F. 137.
 Čemu je babi zrcalo? F. 95.
 420 Čemu je blago brez čovještva? čemu i dan brez sunca Z.
 Čemu je kazat' ranu, kad ne ć' da ti ju liječi? Z.
 Čemu je svijeća, kad nije oči? F. 138.
 Čep zatisnut' kad je vino izteklo. D.
 Čepljuska ljetroša, godine se ne boji. Z.
 425 Česa nije čovjeka želja, toga i ne žudi. D.
 Česa nije, ni ime ne ima. Z.
 Česta kaplja kami izvrti. Z.
 Čestijem sitom prosijan. D.
 Čestiti domom stoje. D.
 430 Čestitost oslova u duzijeh je ušima. Z.
 Često prisije tem ki oblo ije. Z.
 Češati tugji srab. Db. *impacciare*.
 Češe krijesa, neka kriješti. Z.
 Češlja kozju vunu. Z.
 435 Četiri, četiri, ništo Mihi večeri. Z.

- Četr konja rogatiye a dva trgovine. Z.
 Četverikaju jarebice, nu za njihovo gore, lovca zovu. Z.
 Čigov megdan, tega i dar. Z.
 Čigovo polje, tega i kula. Z.
- 440 Čijem se koza dičila, tijem se ovca sramila. F. 55.
 Čijem se ovca srami, tijem se koza diči. Z. *u rkp. opca m. ovca.*
 Čijem se vuk usere, ovca uteče. F. 136.
 Čim baba puha, djed sve izkusa. Z.
 Čim druzi igraju, moja svijeća mani goreći lipše. Z.
- 445 Čin' dobro i meći ga u more, ne će tonut'. Z.
 Čini mi se bolja tvoja čmula razbijena negli moja ciela. F. 44.
 Čini mu s prvoga na najdonji prag skakat'. Z.
 Čini što je držan, tko čini što može. Z.
 Čini uši od trgovca. Z.
- 450 Čini više neg more, nije mu pri dobru. Z.
 Činiv što i svak, ni težak je ni lak. Z.
 Činka li ti? D.
 Čis' kako zlato. D.
 Čista napa lačna mačka. D.
- 455 Čista se zlata rgja ne hita. Z.
 Čisti pute dobroj sreći. Z.
 Čistoća je bogu mila. Z.
 Čmula koja po zajmu ide, ali se zagje ali se razbije. D.
 Čovjek je sam kako dub posječen. Db.² uomo.
- 460 Čovjek mjesto častî, a ne mjesto čovjeka. D.
 Čovjek nagje hranu i u nebu i u dubu. D.
 Čovjek s koca i s konopca. Db. sgherro.
 Čumprele su lan poplase, sinsili donsili si kladen kolac. Z.
 Čuva klance gladu i žegji. Z.
- 465 Čuvaj se druga vuhvenoga k'o nalipa otrovnoga. Z.
 Čuvaj se duzijeh zajmenika. Z.
 Čuvaj se po tmi mraka. Z.
 Čuva' se psa ki ne laje. Z.
 Čuvaj se sunca marčanoga k'o podskoka jedovnoga. Z. *u rkp. podskoga.*
- 470 Čuvajte strašilo od striježića. Z.
 Čuam se od neprijatelja, čuva' me bože od prijatelja. Z.

Cuka koza po lugu, a za ludu. D.

Da bi tako pšenica po pet. Z.

Da je dobar zaim, i žene bi se zaimavale. D.

475 Da je na Mljetu, im'o bi kuću djeti. Z.

Da je s(r)ce od gvozdja, nu bi ga zlato razlupilo. D.

Da kokoš kunu kolje,

da ovca vuka nosi,

da os'o župski leti,

da lupare slijepac lupa,

da mlada za starijem huka,

čuti nećeš od živa duha. Z.

Da može mahnit za dan bit' čitav da proplače, a čitav za čas
doba mahnit da odahne. Z.

Da mu je drača pod nogam a ploča nad glavom, nek ne može
ni gori ni doli. Z.

480 Da mu se rodi vino i šenica bjelica i muška sva dječica. Z.
u rkp. mjesto sva dječica dodano glavica.

Da ne bi orla, rgjavo bismo prošli. F. 47.

Da nijesu dobri ključ, ni gradovi se ne bi zatvorali. D.

Da nijesu ovako cijenu riječi, manje bi laža bilo za mincu. Z.

Da ruka misao dosegnut' more, svijet bi bio užeženo more. Z.

485 Da se pos'o ima dvaš učinit', svak bi bio mudar. D.

Da se riječi kupuju, manje bi ih bilo. Z.

Da se riječi kupuju, manje bi ih se govorilo. D. Db.² parola,
bez ih.

Da se zna zemlji zakon. Z.

Da su dobri zajmi, i žene bi se zaimavale. Db.² moglie.

490 Da te nijesu ose izpecale? Z.

Da ti uši čuju što ti pete vide. D. Db.² orecchia: vidu.

Daj da slopeš. D.

Daj meni sreću, a znanje komu ti drago. D.

Da' mi danas jedno, a išti on dan dvoje. Z.

495 Da' mi sad jaje, a daću ti pak kokoš. Z.

Daj mi sad janje, a dat' ti ću na jesen brava. Z.

Daj mi sreću, a stavi me u vreću. D. Db. sacco.

- Da' mi sreću, i metni me u vreću. Z.
- Da' naprijed za bit' gore služen (za ne bit služen). Z.
- 500 Daj zlu što možeš za ne dat' mu što i ne možeš. Z.
- Daleko je od čuvenoga do vidjenoga. D.
- Daleko od oči, daleko od srca. D.
- Dalekomu pomorcu tutuma u tobocu. Z.
- Dalo mu se u dobar zajam. Z.
- 505 Dan za danom, a cilj za ciljem do konca. Z.
- Dan za danom, a iza dana dan. Z.
- Dan za noćim hodi, a noć za danom hrli. Z.
- D'o je vuku pastit kozličće. Z.
- Dao ti bog srabe i male nokte. D. Z.: D'o ti bog srabi, a malahne nokte.
- 510 Dar se uzdarju nada. D.
- Dar uzdarje gleda. D.
- Darovanomu se konju zubi ne gledaju. D. Db.² cavallo: darovanu.
- Darovi su ludost, a pohodnja mahnitost. Z.
- Darovnomu konju zubi se ne gledaju. Z.
- 515 Dat' ljuške u zaklad. D.
- Dat' razumjet' da osli lete. D.
- Dat' sebru prst, da t' svu ruku obzine. D.
- Dat' slamu na požaru. D.
- Dat' svaka za mirisa. D.
- 520 Dat' vjetra i magle. D.
- Dat' vuku kozličće pastit. D. Db.² lupo.
- Dava mi šele za pele. Z.
- Dava otac prćiju a gospodin bog sreću. D.
- Dava razumjet' k'o stancu. Z.
- 525 Dava se drago za milo. D.
- Dava sebi što stancu razumjet'. D.
- Davat' mrtve za svjedoke kako libro. D.
- Davat' rukami, a skogjavat' nogami. F. 72.
- Davat' šela za pelo. D.
- 530 Daž' svakoj zemlji hranu ne daje. Z.
- Daždi mu kad hoće, dobavio se je grominjka. Z.
- Debele megje vode i u Gruž i iz Gruža. Z.
- Deset krat bi te prodao i od kapare piti dao, a ti ne bi ni znao. Z.
- Desnom lijevu, ali ti lijevom desnu, osiječe. Z.

- 535 Deveta voda kisjela. D. Z.
 Di je dobra starješina, vesela je sva družina. D.
 Di je ispovjedenje, ondi je odpuštenje. D.
 Di je konac najtanji, tu se najprije pretrgne. Z.
 Di je mnogo naukijera, brzo se drijevo razbije. D.
- 540 Di je mnogo riječi, malo je stvora. D.
 Di je nevolja, tu nije volja. D.
 Di je sila, tu nije razlog. D.
 Di je stabar, biće i grane. Z.
 Di je veća milos', tu je veća žalos'. D.
- 545 Di je veće gragja, tu je veće oganja. D.
 Di je vele baba, brzo dijete okilave. D.
 Di je vele djelovaca, ondi je i izjelovaca. D.
 Diči se koza rozima. Z.
 Digli mu su do čavla. Z.
- 550 Digni komaru nogu, a što mu ostaje? Db.² zanzara.
 Digni mu s hrta pokrovac. Z.
 Digni se za bolje sjestit. Z.
 Digni uzrok, dignut' ćeš i grijeh. D.
 Dijela u kradbi ni će bog ni boginje. Z.
- 555 Dijete nedonošnje živjeti ne more. Z.
 Dijete od dva petka. D.
 Dijete od pojavice na jednu stranu ide a na drugu mine. D.
 Dijete pozno rana sirota. D.
 Dim i miris idu nerazdiono iz kadila. Z.
- 560 Dim ne udi ležećim neg stojećim. D.
 Dinar čini dinare. D.
 Dinara ko ima, što hoće dobiva. D.
 Dinari ne muče, neg buče. D.
 Dinari su nespori k'o i djeca. D.
- 565 Divje izagnaše pitome. D.
 Diže hilje milje na Kobilje. Z.
 Djak je žedan. D.
 Dje dogje teško, digne se lako. D.
 Dje koga protiskuje, tu paru udara (tu drijenak privija). Z.
- 570 Dje lakomac dogje, svuda zlo ogje. D.
 Dje mi koza dahne, tu mi loza sahne. D.
 Dje mož' dozat', nigda ne kuca'. Z.
 Dje pase da pase, lješto da se doma oteli. D. *u rukopisu* otjeli.

- Dje su bile rijeke, ostanu za puno potoci. Z.
- 575 Djecu mjerit' starićem. Z.
 Djed babi: hrani; a baba djedu: mami. D.
 Djela i meštra fale. D.
 Djeno te zovu, oziva' se. D.
 Djevojčice moja, pripasi mi konja. Ne mogu t' ga bosa, er je
 pala rosa. Z.
- 580 Djevojka kako je naučena, a sebica kako je D.
 Djevojka u broju k'o čela u roju. Z.
 Dmi k'o bura. Z.
 Do božića: Kraljeviću Marko! a od božića: lele moja majko! Z.
 Do crnoga izpod nokta. Z.
- 585 Do jezika nije bačkijela. Z.
 Do naplate ne ima boljega trga. Z.
 Do Stjepanja s prahom a od Stjepanja s kalom. D. Z. *bez a.*
 Do tičjega mlijeka. Z.
 Dobar dužnik tugjemu je tobocu gospar. Db.² debitore.
- 590 Dobar izgled dobru dvorbu tvori. Z.
 Dobar je kad spi, er kruha ne pita. Z.
 Dobar je ne tko dobro besjedi, neg tko dobro djeluje. Z.
 Dobar konj čini kratak put. Z. *u rkp. popravljano* kratak čini put.
 Dobar pastir ostriže ovce, a ne dere. D.
- 595 Dobar se dan po dobru navečeri poznavava. D.
 Dobar učenik i meštra priteče. Z.
 Dobar za družijeh, rgjav za sebe. F. 119.
 Dobavi prije potrebe za ne iskat' u potrebi. Z.
 Dobra cijena, mudar oči otvori, a lud zatvori. D.
- 600 Dobra cjenavodi iz toboca a zla dušu iz tijela. D. *može biti da
 bi trebalo vadi.*
 Dobra ga je ruka ručila. Z.
 Dobra je i voda tko vina ne ima. Z.
 Dobra je namišljena, nu je bolja razmišljena. Z.
 Dobra je žena slava od muža. D.
- 605 Dobra volja nasred polja. D. Z.
 Dobra volja oslu brat. D. Z.
 Dobra zvijezda. D.
 Dobra žena praznu kuću čini da je puna. D.
 Dobro djelo izmoljeno prodano je skupo. D.
- 610 Dobro Hero strijelja, neg mu na krivo pljevnica stoji. D.

Dobro htjejmo se ljubavim k'o bratja, a derimo se tobocim k'o krvnici. Z.

Dobro igra, nu gubi. D.

Dobro išti, a zlu se nada'. D.

Dobro je iskorijepit' zlobe, da ne zlobnijeh. D.

615 Dobro je posvirit' i za pas zadjestit. F. 75.

Dobro jedu carenici, ali umiru u tamnici. D.

Dobro joj je k'o godišnici brez gospogje. Z.

Dobro koje se ima, bolje se pozna kad se ne ima. D. Db.² bene.

Dobro mi se kaže, ali na daleko. D.

620 Dobro mu je k'o bubregu u loju. Z.

Dobro se drvo i na pole cijepa. D. Z.: na pola.

Dobro se gleda' sa zlijem, a opći s dobrijem. D.

Dobro se htjeti s mnozijem, a svjetovat' s malijem. D.

Dobro se može, pomozi bože!

stonjske dere on lincule,

svijeće a gori osalačke. Z. *u rkp. popravljano* lincule ti dere stonjske.

625 Dobro se ne pozna dok se ne izgubi. Z.

Dobro surla (*ili* glumac), bolje bubanj, a najbolje nevjesta. Z.

Dobro u nebrijeme učinjeno obraća se u zlo. D.

Dobro umije zapovijedat' ko umije služit'. D.

Dobro vidi tko nevidom pazi. Z.

630 Dobro za čuvat' ne tegni ni ti. Z.

Dobrota i sdaje i rastaje. Z. *može biti da bi trebalo* staje m. sdaje.

Dobrota je najveće blago. Z.

Dobru čovjeku malo je časti od potrebe. D.

Dobru čovjeku sve dobro stoji. D.

635 Dobru najveća je šteta bolje. Z.

Dobru razumcu. D.

Dobru svjetu cijene nije. D.

Dočekaće gosta, istom da dobro ustoji. Z.

Dočekiva iza nugla. Z.

640 Doće dje ruka maha. Z.

Doće mace na salatu. Z.

Doće plata a za vrata. Z.

Doć' na plitku vodu. D.

Doći na tanke vode. D.

645 Dod'o mu je ruku. Z.

- Dogjoše divji, i izagnaše pitome. Z.
 Dogjoše divlji, istjeraše pitome. F. 65.
 Dognat' dug put, a o malu brašnu. D.
 Dogorio je luč do nokata. D. Db.² unghia.
 650 Dogorio mu je luč do nokata. Z.
 Dohodio je na zečju lokvu. Z.
 Dokle baba dojila, dotle baba brojila. Z.
 Dokle čovjek s čovjekom star soli ne izije, ne će mu ćud poznat'. D. Db.² uomo: ne izije star soli.
 Dokle je dužnik živ, dug je na nogah. D.
 655 Dokle se spenga ne stisne, ništa se ne izme. D.
 Dokle ti njega na boga. dotlek će on tebe za boga. Z.
 Dokle zdrav, i voda ti je slatka. D.
 Dokukala je kukavica. Z.
 Dolihala je lisica. D.
 660 Domaća se zmija u kući ne ubija. Z.
 Domaći i dobar kruh i djeci omrzne. D.
 Domaći objed najbolje probude. D.
 Domaći razlog na trgovištu ne izlazi. D.
 Domaćijem glogom kleca po selu na jaja. Z.
 665 Donesi s tobom, a izjedi sa mnom. D.
 Doslavili su djaci. Z.
 Dosta žive ko dobro žive, ali ko dobro umre. D.
 Dostignut' zeca na kolijeh. Z.
 Doš'o je brod poramenica. Z.
 670 Doš'o je na gotovo. Z.
 Doš'o je na meštra. Z.
 Doš'o mu je luč do nokata. Db. teda.
 Doš'o si di ruka maha. D.
 Došla mu je muha na nos. Z.
 675 Došla su kola do brijega. Z.
 Dotle te sebar služi, dokle mu prs' u ustijeh držiš. D.
 Dotraži pas (hrt) ki se tražit' ne mori. Z.
 Doveden je do klanca. D.
 Dovedoše ga bez saga. Z.
 680 Doveo ga je do konca i konopca. Z.
 Doveo je jacijenu cara za bradu. Z.
 Drag i mio dok je io i pio. Z.
 Drag je boj nevještu. D.

- Drago mi proda', a pravo izmjeri. D. Db.² vendere: drago mu.
- 685 Drago se kupuje što se izmoli. D.
 Drâži osinjak. Z.
 Drug drugu zrcalo. D.
 Druga doba, druge čudi. Db. tempo.
 Drugo se hoće na trpezi neg bijela napa opredena. D.
- 690 Druzi me čuju, a ja se znam. Z.
 Druzijeh liječiš, a ti si vas ranav. D.
 Druzijem dobro učini, a sam sebe pogubi. D.
 Drven pas ne mo' lajat'. D.
 Drvo svako šta god valja do paprice za torbe. Z.
- 695 Držak je Lizi u ruci. Z.
 Držak se ruga ručicom. Z.
 Držak se srami prosuljom. Z.
 Držan je kako malo vode na dlanu. Z.
 Držanje se moćim mjeri. Z.
- 700 Držat' silom, a šiljkat' da uteče. D.
 Držat' u želju. D.
 Drži ga za stanca. Z.
 Drži jegulju za rep. Z.
 Drži jezik za zubi. D. Z.: za zubima.
- 705 Drži mač za rat. Z.
 Drži mu se skuta. Z.
 Drži pos'o za ručicu. Z.
 Drži se crkve dobričina. Z.
 Drži se lupar mrkijente. Z.
- 710 Drž' se megje kolovogja. Z.
 Drži se svjeta od stara, da ne hodi uz bedru za njime. D.
 Drži sjekiru za ručicu. Z.
 Držihni bolja pada. D.
 Dub kriv za obluka a prav za godluka. Z.
- 715 Dub nije trava, ako je i zelen. Z.
 Dube sebi greb (jamu). Z.
 Dube sebi jamu tko je družijem kopa. Z.
 Duboka je rijeka ka muči. Z.
 Dubrovnik je kako i bačio: cukni, tako vas i zuči. D. *u rkp.* isučiš.
- 720 Dug jezik biljeg je kratka života. Z.
 Duga ličina a neobarena. Z.
 Duga osnova a pamet oslova. D. Z.

- Dugo misli, a pospješno djeluj. D.
 Dugo oteglo, a ozeblo. D. Z.
- 725 Dugo razmirje stanovit glad. Z.
 Dugoj kobasi lasno je ugodit'. D.
 Dugokosan kratkouman je. Z.
 Dugoljetna sreća bio vran. Z.
 Duhovniku i liječniku i parcu ne taji istine. D.
- 730 Dumna u pokrivači gospa je stara u bebici. Z.
 Duša vjerenica a trbusi selambis. D.
 Dut' i kovat'. Z.
 Dužan bit' more, ako i nije kriv. Z.
 Dužan nije tko nije kriv. Z.
- 735 Dužniku niti je smrti ni sablje. Z.
 Dva bez duše, treći bez glave. Z.
 Dva i svješaju a obješaju. D.
 Dva krat daje tko brzo daje. Z.
 Dva lješnika orahu vojska. Z.
- 740 Dva ovna u istomu oboru stat' ne mogu. F. 117.
 Dva se objeda ne svagjaju. D.
 Dva tretjemu vojska je. D. *u rkp.* voska.
 Dvaš omjeri a jednom pristrizi. Z.
 Dvigni komaru nogu, sva mu su crijeva na dvoru. Z.
- 745 Dvije usporene na uzkurs svetkovati. Z.
 Dvoje su suze u žene: jedne od bolesti, a druge od varke. D.
 Dvorba turska i pilarska vrata ni znaju kuma ni brajena brata. Z.
 Dvorila kuna vuka, ter izgubila kožuhe. Z.
 Dvorismo i mi Priama. Z.
- 750 Dvorit' starijega dugovanje je, sebi takmena dobrota je, a mla-
 gjega potištenost. Z.
 Dvornoga varuj se romazina. Z.

- E**ja braće, kako je to, ako ja sam strane sp'o. Z.
 Ele bi, Ele će bit', odakle i dokle bude svit. Z.
 Ele bi od konca, Ele će bit' do konca svita. Z.
- 755 Elena je Troji kriva, er je bijedna ona živa;
 Elene nu da ne bi, Troje se znalo ne bi. Z.
 Eleni lele a Troji jaoh. Z.
 Elenu lijepu a koja lijepa ne zlobi? Z.

Evo bastoča, a daj bič. Z.

Evo ključa, kamo brava? Z.

760 Evo ražanj, kamo pečenica? Z.

Evo, reče Eva, i osta joj tač ime. Z.

Evo sjekire, kamo med? Z.

Falas si kako car. D.

Falila ti je kostula. D.

765 Fati ga Raje, a za ludu. D.

Fratar da ne krađu govoraše, a on u skapularu gusku imaše. D.

Fratar i mrtav ruku prostire. D.

Fratar i pop kumom zove muža ki mu je od potrebe. D.

Fratar ki ne prosi tovar je ki ne nosi. Z.

770 Fratar ki za boga pita, za dva pita. D.

Fratar koji kruha pita, i mesa uzima kad mu tko dava. D.

Fratar koji ne prosi, a mrav koji ne nosi, ne valja ništa. D.

Fratar koji red obluživa, u svakoga uzima a nikomu ne dava. D.

Fratar od svetoga Frančeska usta otvorena a vreća zavezana. D.

775 Fratar oservant štedi svoje, a ije tugje. D.

Fratar pivac pusti misu, a pogje na čmulu. D.

Fratar, pop ni Žudio vijek nije dobar prijatelj bio. D.

Fratar u noći, a vlastelin u dne, a kmeti u jedno. D.

Fratar van celije riba je van mora. Z.

780 Fratarska ti je došla. D.

Fratarski mačak. D.

Fratra ni dobra za prijatelja, ni zla za neprijatelja. D.

Fratra ni popa za prijatelja ne ima'. D.

Fratra, popa i Žudjela nemoj držat' za prijatelja. D.

785 Fratru služi kako ti zasluži. D.

Frustana je mačka, kad ne prede baba. D.

G. k., piple ti se leže. Z.

Galija se kreće, a van luke ne će. Z.

Garbiješe mački privezat'. D.

790 Gdi je bogastvo, tu su i prijatelji. D.

Gdi je glava, ondi je hrana. D.

Gdi je kruha, biće zuba. D.

- Gdi je ljubav, grijeh se ne pozna. D.
 Gdi je vele naukijera, brzo se brod razbije. F. 40.
 795 Gdi je vele smijeha, tu je malo pameti. Db.² riso.
 Gdi je začina od potrebe, so sama nije dosta. Z.
 Gdi meso ne smrdi, muha ne pada. Z.
 Gdi nije gospara, i miši su gospari. Z.
 Gdi začina treba je, sama so malo je. Z.
 800 Gdje je mir, tu je pir. Z.
 Gdje je mnogo riječi, malo je stvora. Db.² parola.
 Gdje koza dahne, tu loza sahne. Db.² capra.
 Gdje ne može lav uljestit, uljeze osica. D.
 Gdje nije oca, nije ni lonca. Z.
 805 Gdje se nadah da me sunce zgrije, sve me slana osnobi. D.
 Gdje si ljubjen, ljubi. D.
 Gdje sila gospodi, s razlogom ne hodi. F. 33.
 Gdje smo se na bokari poznali? Z.
 Gdje su od potrebe djela, riječi su od veće. D.
 810 Gdje su prijatelji, tu je i bogastvo. D.
 Gdje znaš da je mrtac, ne pita' što je plač. Z.
 Gdje zub boli, tu jezik utječe. Db.² dente.
 Gjan ban Gjanu banu govori. Z.
 Gjivina sreća miran muž a vrijedna sluga. Z.
 815 Glad i u kužnu kuću ulazi. Db. fame.
 Glad oči ne ima. D. Z. Db. fame.
 Glada i žegje ima i doma. Z.
 Glada nije do gjenara. Z.
 Gladan čovjek u kužnavu kuću. Z.
 820 Gladan k'o pas. Db. affamatissimo.
 Gladan trbuh razloga ne čuje. Z.
 Gladna mačka miše lovi. F. 81.
 Gladna ruka kruh iz ognja vadi. D.
 Gladna uš. Db. affamato.
 825 Gladna uš ne umije neg uvjestiti. D.
 Gladnu nijedan kruh nije rgjav. Z.
 Gladnu svaki je kruh rucela. Z.
 Glas hodećega slijedi. Z. u rkp. hotećega.
 Glas na krilatijem kolim. D.
 830 Glas od rusaga glas od boga. Db.² voce.
 Glava s jezikom valja da je mjedi. D.

- Glavom za hranom. Z.
 Gleda iza glave. Z.
 Gledaj što te čeka. D.
 835 Gledaju se k'o pas i mačka. Db.² cane.
 Glogje katance. Z.
 Glogje romazine. Z.
 Glogje uzdu, nu zaludu. Z.
 Glumi glumac, ne hiće rukam. D. *u rkp.* ne ihitie.
 840 Gluhu je rek'o. Z.
 Gnili kapulu il u dolac il na kos'o. Z.
 Goneći lisicu izagna vuka. Z.
 Go kroz oko ide. D.
 Godišta i pamet donose. D.
 845 Godište velika usta ima. D.
 Gole kosti ni pas ne će. D.
 Golo i oholo. D.
 Goneta k'o Jegjupak sinovim. Z.
 Goni mlada tovara priko stara mosta. Z.
 850 Gora bregja rodi miša, velike hvale, a paka ništa. D.
 Gora je rana od jezika negli od mača. Z.
 Gora se s gorom ne staje a čovjek s čovjekom kad god. D.
 Gore na mjestu stoje, a ljudi se s ljudmi sastaju. Z.
 Gore odslek negli doslek sa zetom. Z.
 855 Gorem psu bolja kos'. Z.
 Gori mi glava učinit' ovo. D.
 Gori more, ali t' ni vijeku budi ja ženi prav. Z.
 Gori su povraci negli počeci. Z.
 Gorjet ne more oganj brez drva. Z.
 860 Gospareva kapuna ne može or'o odnijeti. Z.
 Gosparevo oko konja pase. Db. pascere.
 Gosparevo oko konja pretili. Z.
 Gospoda duge ruke imaju. Z.
 Gospoda gosposki. Z.
 865 Gospodar da ne ima neg dinar, ali je gospodar; oslovac da ima
 zlatan pokrovac, ali je oslovac. Db. asinello.
 Gospodarstvo i ljubav druga ne hoće. D.
 Gosposka do vrijeme, a bratinska (*ili* drugovska) do vijeka. D.
 Gosposka na daleko dostigne. D.
 Gosti se oboritom ribom, po dosta glava za dinar. Z.

- 870 Gotov k'o baba na karnju. Z.
 Govedo gosparevo ne može u štetu uljestit. Z.
 Govi k'o nevjesta. Z.
 Govori s jezikom a ne rukami. D,
 Govorim ja o Grblju a on o Mrkanu. Z.
- 875 Govorio je s vilama. Z.
 Govorit' iz zuba. Db. dente.
 Govorit' što se ne bi imalo čini čut' što se ne bi htjelo. Z.
 Grad je bačio: kucni sjedne strane, udilje zveči vas bačio. Z.
u rkp. popravljano zveči udilje.
 Gradi kuću na Captatu. Z.
- 880 Grane su dub, a stabar je hrek. Z.
 Grije se majci pod skutom. Z.
 Grije zmiju u skutu. Z.
 Grijuh jednoga sve selo plaća. D.
 Grijuh najmanji zlo je najveće. Z.
- 885 Grijuh skroven na pola prošten. Z.
 Grimiz nosi tko grimiz ne čini. Z.
 Grmi i sijeća, panuće godina. Z.
 Grmi iz vedra neba. Z.
 Grom ga triješti iz vedra neba. Z.
- 890 Gruž nije za svakoga. Z.
 Gubava jedna ovca sve stado razgubavi. Z.
 Gubavac uz'o bi da su svi gubavi. D.
 Gubi vrijeme tko imajuć vrijeme čeka vrijeme. Z.
 Gusli u mlinu ne trebaju. Z.
- 895 Gvozdjena vrata zlatna ruka razbija. D.

- H**ain haina zove: čuva'mo se od ove (varujmo se, veli, ove). Z.
 Haje koliko vrana za brodara. D. Z.: haje k'o.
 Haje vrana za brodara. Z.
 Hajem koliko pas za petu nogu. Db. cane.
- 900 Hajem za nj koliko za lanjski snijeg. Db. neve.
 Hajem za to koliko i pas za petu nogu. F. 122.
 Haljina i obraz prosvijetli. D.
 Har har čeka. D.
 Har izmoljena drago je kupljena. D.
- 905 Har ragja har. D.

- Har se najbrže stara. D.
 Har se nehari plaća D.
 Har za har, a bat za pas. Z.
 Harniku i voda je korisna. Z.
 910 Hita muhe po aeru. Z.
 Hita prstim dim. Z.
 Hita se za go mač. Z.
 Hita zeca na kolima. Z.
 Hitaj se srebarca, neka je i vedho. Z.
 915 Hitat' muhe. D.
 Hitat' se Brgata. D.
 Hitat' se za go mač. D.
 Hitat' u riječi. D.
 Hitat' u stupicu. D.
 920 Hitio mu se obraza u parbi od mraza. Z.
 Hitio mu se života (obraza, srca). Z.
 Hitra se ptica za obje noge hita. D.
 Hoće se da ti postelja dobro rodi. F. 46.
 Hoć' da te pas slijedi, kruha mu podijeli. D.
 925 Hoć' dobre cijene, pogji u ludne potrebne. D.
 Hoć' dobro? Ne ću. Hoć' zlo? Hoću. D.
 Hoć' ponovit' stare vinograde, obreži ih prije neg lis' opade. D.
 Hoć' poznat' zla čovjeka, daj mu štap do ruka. D.
 Hodeći dogje se. Z.
 930 Hodeći iz grada u Gruž svrati se mimogred u Ston. Z.
 Hodi na plutu. Z.
 Hodi po srijedi da se ne ukineš. D.
 Hodi s tom na kraj. D.
 Hodi s tom naprijed. D.
 935 Hodi s tom votom na kraj. D.
 Hodi stram puta. Z.
 Hodi strmoglav. Z.
 Hodi zao za gorijem. D.
 Hodit' kako na pir. D.
 940 Hodit' komu godi za petami. D.
 Hodit' komu godi za repom. D.
 Hoditi komu uz nos. Db. dispetto. u Db.² dodano uzopet.
 Hodit' obhogjom. D.
 Hodit' s opipom. D.

- 945 Hodit' suproć vjetru. D.
 Hodit' uz nos. D.
 Hoditi za dimom, a pustit' pečenjak. D.
 Hoja bez razbora, a Silerijan bez srama (razloga). Z.
 Hojino posvetilište nit' bremena čeka nit' svjedoka gleda. Z
- 950 Hoteći kruha odrezat' po prstu se obrezat'. D.
 Hotio bi cukara ljuta. D.
 Hotio bi jaje obljučeno i osoljeno. D.
 Hotjet' krivu ulicu izpravit'. D.
 Hotjet' sravnit' Brgat. D.
- 955 Hrani se kako možeš, a odijeva' se kako valja. Z.
 Hraniš drugu za komuna (to jes' ruku). D.
 Hranit' što godi za sveca. D.
 Hranit' vučje štene. D.
 Hrli kad rano dogje. Z.
- 960 Hrom hodi, ali dockna dohodi. D.
 Hrom je, ali je čovjek. D.
 Hrom se ne može nahodit' a tepav nagovorit'. D.
 Hroma oslice podranit' imaše. D.
 Hrt koji dva zeca tjera, ni jednoga ne hita. D.
- 965 Htjet' do cilja (konca) pravice, biva sve pak krivice. Z.
 Huda je žena s vrhom zajam ka ne vraća. D.
 Hudi ljudi kad nastanu, dobri pogju svi na stranu. D.
 Hudoj materi i svoja su djeca pastorci. Z.
 Hudu mužu u kupusu magjije (čari). Z.
- 970 Hvala bogu i meni. D.
 Hvala bogu i mom brodu. Z.
 Hvala i hvala, a pak mokro pod repom. D.
 Hvala u svrsi pjeva. Db.² lode.
 Hvali more, a drži se kraja. D. Db.² mare: suha.
- 975 Hvali more, drž' se kraja. Z.
 Hvali se krošnjjo, er te imam prodat'. D.
 Hvoja biva bus, a bus pak dub. Z.
 Hvrgljci idu u jatu. D.

- I ako se ne celivamo, dobro se hoćemo. D.
- 980 I bačva puna i sluga pjana. D.
 I bačve pune i tovjernarica pjana. Z.

- I bila mati, i mila mati. Z. Db. madre: majka.
 I bogata baba poklonu je rada. D.
 I boles' s kruhom dobra je. D.
 985 I car ide gdi može, a ne gdi hoće. D.
 I car služi. Z.
 I carević je od careva imena. Z.
 I caru se za očima govori. D.
 I crijevce kopore. D.
 990 I erljena suknja i srebrna puca, ukopala majka Vukca. D.
 I crn oblak vazda ne daždi. D.
 I crna kokoš bijelo jaje nosi. D.
 I crno je lijepo crno. Z.
 I čigova veće? D.
 995 I davat' i uzimat' sve je pos'o. Z.
 I djeca mu bradu skubu. Z.
 I dobar i zao lan travnika cvjeta. D.
 I dobrijem se kusom čovjek udavi. D.
 I dobro vino treba je ličit'. D.
 1000 I dockna kad dogješ doma, rijet' ti će: dobar došao. D.
 I drača rusu ragja. D.
 I drugi će ptići pjeti. D.
 I glušac čujava kad mu se dava. D.
 I gola kos' psa hrani. D.
 1005 I Gvozden je umr-o. D.
 I ja bih konja jezdio, ma mi kosovi u planini priječaju. D.
 I jagnje bježi izpred noža. Z.
 I kirija ti prosta. Z.
 I klobuk ima svoju sjen. D.
 1010 I komar je muška glavica. D.
 I konj se ukine, ki na četiri noge ide. D.
 I koza se rogom diči. Z.
 I kućici bog pomaga. Z.
 I lijepa igra napokon dodije. D.
 1015 I lisica uliha. D.
 I lud doma nosi. D.
 I mačka gnusi, ali svoj gnus pokriva. D.
 I mačka kralja gleda, i još ga nogom tiče, i ne haje. D.
 I mačka kralja gleda, nu ga se ništa ne preda. Z.
 1020 I mačka se noktima brani. Z.

- I mačka svoju sramotu krije. D.
 I mahnit pedepsan usvijesti se. D.
 I mala iskra svijetli se u tminah. D.
 I mala stvar djetetu u ruci velika se vidi. D.
 1025 I mala stvar velika kola privrati. D.
 I malahan zalogaj kad godi prisjede. D.
 I manje dijete posao opravi. D.
 I mao daždic velik vjetar utaži. D.
 I megju svetijem budu riječi. D.
 1030 I meni će brzo sunce isteć'. Z.
 I meso ispeci, i ražanj ne užeži. D.
 I miri uši imaju. D.
 I miš je mao, ma kad godi i veliku štetu učini. D.
 I mišim se ruga. Z.
 1035 I moje će brijeme doći. Z.
 I moje kopje bode. D.
 I more se bata boji. D.
 I mrav družbu hoće. D.
 I mrav s mravom besjedi. Z.
 1040 I mrtav osao kad godi prne. D.
 I mudru i staru svjet nije na odmet. D.
 I muha čini upljuvak. D.
 I muha (ili mrav) ima srce. D.
 I muha je u mlinu bila, ter je rekla da je i ona mlinarica. D.
 1045 I na konj i pod konj. D.
 I na trnu cvijet raste. D.
 I naša se galijska kako i bnetačka vozi. D.
 I naši su na nas. D.
 I ne pic' od rijeza. Z.
 1050 I ne počni što svršit' ne mož'. D.
 I nezvano zlo dohodi. D.
 I o bogu se govori. D.
 I od brojena vuk ukrade. Z.
 I od brojenijeh kozlića vuk odnese. D.
 1055 I od risa podstavi lisičine dostavi. D. *u rukopisu je najprije
 bilo k postravi, pa je popravljeno.*
 I od stvari ka smrdi dobit miriše, reče skup. D.
 I od toga ruke umivam. D.
 I od usta odpada. D. Z. : odpade.

- I on ima svakoga cvijeća pune špage. Z.
- 1060 I on se stavlja u ducinu. D.
 I on se u broj stavlja. D.
 I oslogonac u Špilanu gospodi. Z.
 I oštar nož mek bumbak ne reže. D.
 I ova ne bi pomižana, reče Kotoranin. D.
- 1065 I papar je crn, da svak ga kupuje. D.
 I papar je crn i smrskan, ali grije i prli. D.
 I pas je i čovjek. D. Z.
 I pas preda kad se mačka (*ili* na nj) krivo gleda. Z.
 I pauk mrežu plete a za hranit' se. Z.
- 1070 I pčelica svoje braneći život gubi. Z.
 I pic' me prvoga. Z.
 I pit' iztoprvice. D.
 I po rugu proso rodi. Z.
 I pop se na misi smete. D.
- 1075 I pop se u pismu smete. D.
 I pop se u pismu zareče. Z.
 I posvirit' i za pas zadjestit. Z.
 I pravo drvo, kad na krivu leži, izkrivi se. D.
 I prez dan dobar dan. Z.
- 1080 I prije su junaci u nevolje upadali. Db. valoroso.
 I pseto srce ima. D.
 I psi na prosjaka laju. D.
 I rak je djecu učio uprav hodit', a nije ni sam umio. Z. *u rukopisu popravljano* uprav hodit' učio.
 I s malo žuči vele meda ogrkne. D.
- 1085 I sa zla pira i s dobra u utornik doma. D.
 I sirovo u suhu izgori. D.
 I skarabež orlu naudi. D.
 I slatki i ludi na istoj vriježi budu pipuni. Z.
 I sliva pečak rodi. D.
- 1090 I smrčke brijeme prodava. D.
 I sprijeda i zada. D.
 I suze su s kruhom dobre. D.
 I tko godi omrči tjelicu, a pak reče: i ja sam kovač. D.
 I tovara je bog stvorio. Z.
- 1095 I u crnoj gori dobro je imat' prijatelja. D.
 I u kominu boga moli. Z.

- I u naša će jedra vjetar puhat'. D.
 I u pšenici se vrata nagje. D.
 I u vodi je lijek. D.
 1100 I u vrtu iznikne što vrtar ne posije. D.
 I u zlatu se pritroše — aliti primješe — nagje. Z.
 I vrag se bata boji. Z.
 I vrag se palice — ili bata — boji. D.
 I vrtar kad godi spametno reče. D.
 1105 I vukovi siti i kozlići cijeli biti ne more. Z.
 I za zlijem godištem trijebi je sijat'. D.
 I zimi je zelen. D.
 I zli lov ulove. D.
 I zlo koje se obikne dobro se čini. D.
 1110 I zločes' lovac lov ulovi. D.
 I zlu sreću dobro srce manju čini. D.
 I žaba nogu potoči. D.
 Ide k'o pas za kučkom. Z.
 Ide kuna po prosu, a nije ga; ma vije kudom, ter truni ga. D.
 1115 Ide na nogah tko konja ne ima. Z.
 Ide na sva jedra. Z.
 Ide na tri noge. Z.
 Ide nazad k'o i rak. Z.
 Ide od kuće do kuće k'o mačka od kupe do kupe. Z.
 1120 Ide pod skorupom. Z.
 Idem gdi me noge nose — ali vode. D.
 Ideš u verigah ke si sam skovao. D.
 Iglo rgjava, ne ćeš megju moja gvozdja. D.
 Igra glavom, a ne zna. Z.
 1125 Igra li medvjed na susjeda, razprem' kuću, ter ga čeka'. D.
 Igra li se s babom mamino drago, daj mu jajce na kravajce. Z.
 Igra mi oko, nešto će mi se dogodit'. Z.
 Igra na bastoča u vlaha krvoča (vrvoča). Z.
 Igra na sambeče, kad najveće muhe breče. Z.
 1130 Igra nam Hero perlipaja. Z.
 Igra od ruke nije dobra ni bukanic. D.
 Igra plačku dobude. Z.
 Igra se k'o mačka s mišem. Z.
 Igra se s plaštom na baluna. Z.
 1135 Igra se srećom na lopte. Z.

- Igra zaludu nije učinjena. D.
 Igrahu se na slijepoga zeca. Z.
 Igraju mišje kolo. Z.
 Igraju se očima na ozbice. Z.
- 1140 Igram se obi kuću bana. D.
 Igrat' i izgubit', svak to umije činit'. D.
 Igrat' izvan kola. D.
 Igrat' parlipaje. D.
 Igrat' pod svirao. D.
- 1145 Igri sagriješi jednom, a ona će tebi sto krat. D.
 Ije k'o i koločepski zet leću pantarulom. Z.
 Ije zemlju kako krt. D.
 Ili cari ili bastoči, sve tako ter jednako. Z.
 Ili hrt ili pas, sve kućak ter kućak. Z.
- 1150 Ili je mala nevjesta ili velika, jednako djevera ište. D.
 Ili je strjelica ili luk, ili bastoč ili zvrk. Z.
 Ili je stupa ili lan. D.
 Ili kami k loncu ili lonac k kamenu, svakako napokon loncu. Z.
 Ili kučku ubij, ili žrni razbij. Db. macina.
- 1155 Ili mačka ili maćak, sginuti će bijedni svračak. Z.
 Ili malahna ili velika nevjesta, hoće joj se svatovi. Z.
 Ili malahna ili velika pogača, hoće joj se crepulja. Z.
 Ili po šiji ili po vratu. Z.
 Ili si bašta ili ćaća, ili hljeb ili kruh, sve je ter jednako. Z.
- 1160 Ili su poklisari ili goveda. Z.
 Ili tak ili lih, i dolu i goru bih. Z.
 Ili ti ga bumnjit ili glunčit, nije ti ga tu. Z.
 Ili žrni razbi' ili kučku ubi'. Z.
 Ilijnštak cori a gospodinštak bere. D.
- 1165 Ima dilji jezik nego ruke. D.
 Ima ključe ne brava, k'o Tonko vratar. Z.
 Ima kuplicu, ako je i ne nosi. Z.
 Ima mrca na stanu, a plače seljanina. Z.
 Ima pamet oslovu. Z.
- 1170 Ima pokrov za svačije glave. Z.
 Ima ruka rabotu. D.
 Ima što ne zna tko je zdrav. Z.
 Imaj prije neg se udomiš dom u kom ćeš pribivat', zemlju ku
 ćeš orat', vinograd ki ćeš rezat'. D.

- Imanje je onoga tko ga uživa, ne tko ga dobiva. D.
- 1175 Imanje u dva sela, kruh u dvoje bisake. D.
 Imanje ukopano, znanje skroveno. D.
 Imanje vele stvari zakriva. D.
 Imat' četir oči. D.
 Imat' na zubu. D.
- 1180 Imat' oči u zatioku. D.
 Imat' ruke na bat. D.
 Imat' srce u ustijeh. D.
 Imat' šta česat' bez tugjega svraba. D.
 Imat' u nosu. D.
- 1185 Imat' u šaci — ali u tobocu. D.
 Imat' uši više glave. D.
 Imat' veći glad neg trbuh. D.
 Ime mu je tuga a prezime nevolja. Z.
 Io je kruha iz vele peći. Z.
- 1190 Irugje hvali djeljnika. Z.
 Iskat' dlaku u jaju. D.
 Iskat' glavnu od mrtva. D.
 Iskat' grudi u zadnjem kvartijeru. D.
 Iskat' koljenac u boturu. D.
- 1195 Iskat' lokve ostaviv kladenac. D.
 Iskat' meda ljuta. D.
 Iskat' muža kćeri udanoj. D.
 Iskat' slame na požaru. D.
 Iskljuv'o je čavke i vrane. Z.
- 1200 Iskra bratju dijeli. D.
 Iskubi komaru nogu, crijeva mu su na dvoru. F. 91.
 Istina omrazu poragja. Db.² verità.
 Istina suncem sja. Z.
 Istina za sve jer je grka proždere se. D.
- 1205 Istjeram svu srčbu na psu, koga zlo hoću. D.
 Isto su oganj, žena i more, a istom riječi ih vezat' nitko ne
 more. Z.
 Ište dlaku u jaju. Z. *u rukopisu popravljano u jaju dlaku.*
 Ište joj u štopeli maganju. Z.
 Ište Mariju Perlaviju. Z.
- 1210 Ište materi muža. Z.
 Ište roge ljeljenove. Z.

- Išteš mačku s pet nogami. D.
 Išteš materi muža. D.
 Išteš ranu na cijelu mesu. Db. carne.
- 1215 Išteš u Jegjupka mlijeka. D.
 Istom kažeš crne zube. D.
 Istom kvijeljaš i bukvijeljaš. Z.
 Ištući hranicu izgubi glavicu. D.
 Ištući kamilja roge, i uši izgubi. Z.
- 1220 Ištući smoka izgubila mi se je čoha. D.
 Iz čovjeka duša, a u imanje gusa. D.
 Iz daleka se vidi oblak, iz koga će daždit'. D.
 Iz debela oblaka daždi. D.
 Iz grma, iz koga se je jednom kuna izagnala, i opet će se izgnat'. D.
- 1225 Iz istoka sunce istječe. Z.
 Iz jutra je dobar dan. Z.
 Iz jutra se pozna dobar dan. D.
 Iz kabanice u crljenu čohu. D.
 Iz kadila dim je i miris nerazdion. Z.
- 1230 Iz obila bez ozira. D.
 Iz okola siva, gruba (grda) vi je sprava. Z.
 Iz ove kože ne mogu u drugu. F. 35.
 Iz ove kože nikuda. D.
 Iz puča ga su zacrpili. Z.
- 1235 Iz puna creplje. D.
 Iz rana se vidi u kakvoj će vodi sir biti. Z.
 Iz ruke u ruku; — iz desne u lijevu. D.
 Iz sjeni na sunce. D.
 Iz šuplja žmula pit'. D.
- 1240 Is tiha hodeći prije se doma dogje. Z.
 Iz tugjega oka slamu vadit'. D.
 Iz vedra te neba trijes trešti. D.
 Iz vele slame malo žita. D.
 Iza boja kopje u trnje. Z.
- 1245 Iza dažda bit' će i sunca. Z.
 Iza fijelice ide kupica. Z.
 Iza hrane i odjeća. Z.
 Iza oblaka sunce sinu. Z.
 Iza vuka i lisice se najedu. Z.

- 1250 Iza vuka se i psi najedu. D.
 Iza vuka zatvora obor. Z.
 Iza zime čeka se ljeto. Z.
 Iza zime je primaljetje. Z.
 Iza zime ljeto siva (sviće). Z.
- 1255 Izagnat' stidim se, a primit' ne smijem. D.
 Izatren je uljem od česvine. Z.
 Izbadat' oči. D.
 Izbi dušu a za ludu. D.
 Izbi' mu zube, i stavi ga u kolijepku. Z.
- 1260 Izbi' Turčinu oko, i stavi mu cekin na mjesto, i ništa se ne
 boj. Z.
 Izbi' zube, ter u kolijepku. D.
 Izbijat' sam sebi oči. D.
 Izbile se ptice a o tugje proso. D.
 Izbile se zebe a o tugje sjeme. Z.
- 1265 Izbio je vranam oči. Z.
 Izbiti dinar iz kamena. Db. cacciare.
 Izčešlja' se, blizu je Lopud. Z.
 Izdjelao si bat za svoj hrbat. D.
 Izdušit' kako prdac u gaćah. D.
- 1270 Izeh se iz kala, upadoh u potok. D.
 Izeo mu je dušu, — ili kutnji zub. D.
 Izeo sam se iz kala, a upao sam u gnjilu. D.
 Izet' ga meni a stavit' ga tebi. D.
 Izet' iz dno mora. D.
- 1275 Izet' komu godi zalogaj iz usta — ali iz grla. D.
 Izet' riječ iz usta. D.
 Izet' se iz jednoga kala, a u drugi upasti. D.
 Izet' tugjom rukom zmiju iz sorte. D.
 Izgubila baba iglu a za njom dan. D.
- 1280 Izgubit' brodidvu, ponos i kiriju. D. *u rkp.* brodidva.
 Izgubit' sjeme i muku. D.
 Izgubit' tramontanu. D.
 Izgubit' trud i mreže. D.
 Izigrat' na tambrlinu. Z.
- 1285 Izio je Hero medvjeda, za č mu je pripao još djeda. Z.
 Iziš'o je iz gliba. Z.
 Iziš'o je na kokošinje sunce. Z.

- Izjahaše Latini, na dva konja četiri. D. Z.
 Izjela je vreteno. Z.
- 1290 Izjela konja trava. F. 67.
 Izjesti će trava konja. Z.
 Izjesti koga za noge drže. D.
 Izmeće li ti rašica? D.
 Izmetaćeš Zmailove smokve. D.
- 1295 Izmi komaru nogu, ter sva crijeva š njom. D.
 Izmi' mu glavu u žestokoj loksiji. Z.
 Izmiče se kako jegulja. D.
 Izmit' glavu. D. Db. bravare: izmiti komu.
 Izmuči sebarski, a izjegj vlasteoski. D.
- 1300 Izopovo brijeme. D.
 Izpliv'o je na sidru. F. 12.
 Izpod mukla i dva vuka. D.
 Izpor babi grebeni. D.
 Izpravit' pasje noge nije moć'. D.
- 1305 Izpraznijem vazda je svetac. D.
 Izprazniv bisake, tere k majci, a napuniv, tere k djevojci. D.
 Izpred ognja u vodu, a izpred vode u goru. Z.
 Izpustit' iz šake. D.
 Izrene ništa tko sve tjera. Z.
- 1310 Iztuk'o bi mjedenicu iz kamena. D.
 Izvadiť iz uma kako vodu iz luga. D.
 Izvedi nam kolo. D.
 Izvratio je gaće naopako. Z.
 Izvratio je kožu naopako. Z.
- 1315 Izvrnut' kožu naopako. D.

- J**a gospodar, ti gospodar, tko će konjem dati zob? D.
 Ja pop, ja djak, ja svud golem junak. Z.
 Ja pop, ja djak, samo da je golem junak. Z.
 Ja sam dinar dobio, a ti ga si popio. D.
- 1320 Jače od vihra, brže od strijele, tvrgje od stanca, hugje od vile. Z.
 Jače srbi što domaća mačica očeprlja neg što tugj pas ugrize
 (uije). Z.
 Jad jadu brat, a cijep žitu bat. Z.
 Jah'o je Sejankova konja. Z.

- Jajce na kravajce, a ribicu na iglicu. D.
- 1325 Jaje meni sad, a tebi sutra kokoš. Z.
 Jak je osao, nu ga dva toware. D.
 Jaka rijeka sve što dohodi na dilje, to izhodi na šire, a ne-
 jaka se izgubi. D.
 Jaki grad triš otrga. Z.
 Jaki na jačega se namjeri. D.
- 1330 Jako glumac, jače bubanj, a naj jače nevjesta. Z.
 Jakoj mišici svak strijele dodava. D.
 Jama beza dna. D.
 Jama je u njem beza dna. Z.
 Jamac platac. D. Db. pieggio.
- 1335 Jamstvo je blizu štete. D.
 Jamu kopat' pod kijem godi. D.
 Janje poniženo i dvije će majke posisat'. F. 63.
 Janko misli o boju. D.
 Jaoh si ve megji na tugjoj zemlji. D.
- 1340 Jaoh ti si meni u zlu dobra čekati. Z.
 Jarebica je izgubljena, kad nije vruća izjedena. D.
 Jarebice lovi tko veomi hrlo hodi. Z.
 Jaše mu na vratu. Z.
 Jaše na carevu pazduhu. Z.
- 1345 Jaše na lavu. Z.
 Jazavac mrtav a pas živ. Z.
 Jazavac u obrazu a skurijenča u puti. Z.
 Je li što za predikavca? D.
 Je li učinjeno, dospjelo je. Z.
- 1350 Je li zmijinji skot, tot peči. Z.
 Jeda mi je za glavu? Db. vita.
 Jeda si se s bogom pobratimio? D.
 Jeda si uhitio boga za bradu? D.
 Jeda si volove izgubio? D.
- 1355 Jedan bog, a prijatelja veće. D.
 Jedan bog, jedan Rim, jedan Matko Babulin. D.
 Jedan broji, a pet meće. Z.
 Jedan čovjek sve ne zna, — ili sve ne vidi. D.
 Jedan dvigne zeca, a drugi ga uhititi. D.
- 1360 Jedan i nijedan o malu se rastaju. Z.
 Jedan je jezik, a dvoje uši. D.

- Jedan kako nijedan. D.
- Jedan koš mravi a drugi crvi, tko se prije javi da pomeljavi. D.
- Jedan koš mravi, drugi pandravi, tko se prije javi da se pomeljavi. Z.
- 1365 Jedan miš sakrivi, a svi su krivi. D.
- Jedan nož družijem se oštri. D.
- Jedan pušta, a pet hita. Z.
- Jedan za se, drugi u se. Z.
- Jedna bratja Drijenjani. D.
- 1370 Jedna je bila ka nije sgriješila. D.
- Jedna je smrt, a sto uzroka. Z.
- Jedna kos' megju dva psa. D.
- Jedna kuća mučno može dva psa hranit'. D.
- Jedna kuća sela ne učini. D.
- 1375 Jedna lastovica ne čini primaljetja. D. Db.² rondinella. Z.: proljetje. Z.
- Jedna ovca ne ima dvije kože. D.
- Jedna repa u sva ljeta, i ta crvljiva. Z. F. 120: u sve ljeto.
- Jedna riječ sto riječi. D. Z.: za sto riječi.
- Jedna ruka malo može samljeti. D.
- 1380 Jedna smrt, a sto uzroka. D.
- Jedna usta, a dvije uši. D.
- Jednaci kako u ovce zubi. D.
- Jedne oči druge vide, a sebe ne vide. D.
- Jedne ruke malo mogu. D.
- 1385 Jedni su posijali, a druži će požnjet'. D.
- Jedni znaju a druži zjaju. D. *u rkp.* sjaju.
- Jednijem istijem ustmi grijat' i hladit'. D.
- Jednijem laktom mjerit'. D.
- Jednijem lijekom svakoga liječit'. D.
- 1390 Jednijem okom pazit' mačku a družijem ražanj. D.
- Jednijem tijekom dva zeca stignut'. D.
- Jednijem ustmi jedna krinica. D.
- Jedno kolo iz kala, a drugo u kao. D.
- Jedno misli pop, a drugo popadija. Z.
- 1395 Jedno misli razbornik (smotrnik, sveumnik), drugo misli bezumnik (misli a drugo nesvjesnik). Z.
- Jedno misli tko kupuje, a drugo tko prodaje. Z.
- Jedno pustit' a drugo ne uhitit'. Z.

- Jedno se goloj a drugo sijedoj bradi pristoji. D.
 Jedno stojeći a drugo sjedeći. D.
- 1400 Jedno šuplje, drugo prazno. Z.
 Jedno Vloh dosći popsovat' mjestački. D. *zabilježeno riječju* Poljak *da je poljska, i još dodano*: jedan Latinin dosta za ištetiť jedan grad.
 Jedno zlo drugo poteže kako kriješa kriješu. D.
 Jednoga galija ne čeka. D. Z.
 Jednoga gola ne mogu sto gusara odrijeti. D.
- 1405 Jednoga mejdan a drugoga dar bit' ne more. Z.
 Jednoj oslici jedna je tovarnica dosta. D.
 Jednom božić dohodi. Db. natale.
 Jednom čašom — ili jednu čašu — pit'. D.
 Jednom češe a drugom reže. D.
- 1410 Jednom fajerlom udreni. D.
 Jednom kazat' kruh a drugom štap. D.
 Jednom lagjicom dva mira obijelit'. D.
 Jednom laža smočno ije. D.
 Jednom mahačom na dva kvasa ne može se sidjet'. D.
- 1415 Jednom rukom ni u moru se ne mož' dobro umit'. D.
 Jednom šakom siplje, a drugom se češe. Z.
 Jednomu mati, a drugomu maćeha. D.
 Jednu crevlju na svaku nogu obuvat'. D.
 Jednu mislila pjanica a drugu krčmarica. Z.
- 1420 Jednu sam kilu izliječio, a druga mi je pridošla. D.
 Jednu sam kugu pribolio, a druga mi se je izdjela. D. Db.² peste: druga mi je došla.
 Jedra je otvorio, a sidara nije izvadio. Z.
 Jegj dokle te nude, er ćeš pak htjet' kad ne uzbude. D.
 Jegj kako hoć', a oblači kako hoće. Z.
- 1426 Jegj ti tvoju sječarnicu, dokle ište lud pšenicu. D.
 Jegjupačke je trage. Z.
 Jegjupčit'. D.
 Jegulja lasno hita se istom travom koju pase. D.
 Jegulje se u mutežu hitaju. D.
- 1430 Jej svionu dolamu, er je ova čas' došla tebi a ne meni. D.
 Jela vrana pšenicu u zločestu rilicu. D.
 Jerko Keke ne će smokve meke, želi bo čim stisne, mlijeko van da brizne. Z.

- Jes' ga i nad Kresojem. Z.
 Jes' i nad grominjkom grominjak. Z.
 1435 Jes' toga Vlahu za opancijeh. Db. scarpa.
 Jes' zakon i u paklu. Z.
 Jestu kruha od vele peći. Db. forno.
 Jetrva i svekrva ni od gnjile nije dobra. D.
 Jezik bježi dje zub boli. Z.
 1440 Jezik je od mala ki ne nahodi izpora. D.
 Jezik pali, a glava plaća. D.
 Jezik pali, a rep plati. Z.
 Jezik popuzne, a istina iskrsne. D.
 Jezik za zubi, kad ti je puno u zubi. Z.
 1445 Jezika u zajam ne ima. Z.
 Jež je s svake strane oštar. D.
 Još da bi poluge gvozdene daždjele. Z.
 Još je žito u klasu. Z.
 Još mlijekom babinijem vonja. Z.
 1450 Još mu duša materinijem mlijekom vonja. D.
 Još mu nije vo na nogu stao. D.
 Još mu su pelene pod odrom. Z.
 Još nas koji svetac dobro gleda. D.
 Još nije koza okozila, a kozle igra po polju. D.
 1455 Još nijesi na Brocijeh. D.
 Još od prekorijena. Z.
 Još ti vo nije stao na nogu. Db. piede.
 Jošte nijesi na po mise, — ali na po puta. D.
 Juda ne spi. D.
 1460 Juha je pogrijana raba povraćena. Z.
 Juha pogrijana (pogrijevana). Z.
 Juha pogrijevana na pola ištećena. Z.
 Junačka mati prva zaplače. F. 7.

- K** ognju ognja ne prilagaj. D.
 1465 K raku se priklada, ko ide na zada. D.
 Ka je od boga, slagja od meda. D.
 Ka ptica pticu ije, taj jata ne vodi. D.
 Ka ptica s vranom noćuje, i ona graće k'o i vran. Z. *u rukopisu graće.*

- Ka(d) u gori dobro zoveš, dobro ti odgovara. D.
- 1470 Ka se vojka sama trese, na nju se prut ne stavja. Z.
 Kad baba igra, vele praha podira. D.
 Kad bi zajam bio dobar, i žene bi se zaimavale. Z.
 Kad bog hoće, iz vedra neba daždi. D.
 Kad bog hoće koga pedepsat', uzme mu (prvo) pamet. D.
- 1475 Kad bog ne će, sveti ne mogu. D.
 Kad bura dune, svakomu je bude. D.
 Kad daždi, daždi; kad sniježi, sniježi; a kad vjetar dme, tada je zlo brijeme. D.
 Kad dub pade, svak mu drva krade. D.
 Kad gluh ne čuje, to sumnji. D.
- 1480 Kad god po rugu proso rodi. F. 39.
 Kad godi božić i u petak dogje. D.
 Kad godi i pravi za krivoga plati. D.
 Kad godi i tko lako hodi, brzoga stiza (stigne). D.
 Kad godi i tko ne podrani, dobro se nastani. D.
- 1485 Kad godi se i po ravnu hode vrat slomi. D.
 Kad godi strijež orla pridobude. D.
 Kad godi voda na vrelu slatka i bistra, a podalje slana i mutna. D.
 Kad ideš u vuka na pir, vodi psa uza se. Db. lupo.
 Kad je cijenio krsnut', tad je poginuo. Z.
- 1490 Kad je dijete bio, kneževu je čohu nosio. Z.
 Kad je dobre volje, svega je. Z.
 Kad je kriva kruška, a kad jabuka, da mi hći nije nigda zdrava. D.
 Kad je kuća dogorjela, sudom si došla. D.
 Kad je malahan bio, u jednoj je odjeći svegj hodio. Z.
- 1495 Kad je mesa, nije mjedi. D.
 Kad je miš u tikvici, čini mu se da je ondi vas svijet. D.
 Kad je njegov vrag se rodio, moj je kašu hladio. D.
 Kad je od veće vjetra, zažmi (skupi) jedara. D.
 Kad je pao, tad mu je ruku dao. Z.
- 1500 Kad je ptica u noktijeh sokolu, mučno uteče, i kad uteče, ne otide zdravo. D.
 Kad je rat, nije nitko brat. D.
 Kad je rat, nitko nikomu brat. Db. guerra.
 Kad je u kući gost, sva je kuća gos'. D. Db.² ospite.
 Kad jedan ne će, dva se ne svade. D.

- 1505 Kad ko vele govori, to se izgovori. D.
 Kad kovač puha, dinare dobiva. D.
 Kad kuna spi. zatvorena usta drži. D.
 Kad lav umre, i zec na njega udre. D.
 Kad lijen u goru pogje, svu goru posiječe. D.
- 1510 Kad lovci iz lova, tada lotar u lov. D.
 Kad mačku gladiš, tada rep dviže. D.
 Kad me jedan vao pusti, drugi me stigne. D.
 Kad more uzavri, i dobar se mrnar izgubi. D.
 Kad mož' sebi starijega, vik ne moli ti mlagjega. Z.
- 1515 Kad mož' uteć', pravde ne išti. D.
 Kad mrav krila steče, tada pogine. D.
 Kad ne mož' gonit' vola, a ti goni osla. D.
 Kad nemoćnici vikaju, i liječnici dobivaju. D.
 Kad neprijatelj pleći obraća (bježi), učini mu mos' od zlata. D.
- 1520 Kad nije gvozdja, bit' nakovan. D.
 Kad nije mačke, miši kolo vode. D.
 Kad obogati, leća mu se omrazi. D.
 Kad oretva minu tupić se i ne bi. D.
 Kad osla na pir zovu, ali vode ali drva nije. D.
- 1525 Kad ovca bleji, izgubi zalogaj. D.
 Kad pas ne ima što činit', a on rep liže. D.
 Kad pogje želješce, nek ide i ručica. Z.
 Kad psića biju, i lavić se boji. D.
 Kad Sava u Dunaj, oni čas ime izgubi. D.
- 1530 Kad se čuje vele groma, tad je dobro stati doma. D.
 Kad se dub obali, svak na nj teče s željezi. D.
 Kad se kokoši tle dadu, ona se i petra hiti. Z.
 Kad se kokotu tli dadu, i petra se primi (*ili* tako se i petra prima). D.
 Kad se kruška sama trese, ne valja na nju bata metat'. D.
- 1535 Kad se kućić bije, i lavić se straši. Z.
 Kad se kuha, trijeba je puhat'. Z.
 Kad se lupeži svade, lupeština se nagje (iznagje). D.
 Kad se mjesec ušne, ne sij stvari nijedne. D.
 Kad se mlagjemu prs' da, on svu ruku obhiti. Z.
- 1540 Kad se prase nažere, tad koritom privrati. Z.
 Kad se prijatelji o prosenici biju, ali je glad velik, ali ljubav mala. D.

- Kad se sebar naije, mni da ne će nigda ogladnit'. D.
 Kad se vjetar krene, jedro se promijeni, a arbuo krepko stoji. D.
 Kad se vjetar promijeni, i jedro se privrati, a arbuo krepko stoji. D.
- 1545 Kad se voće krade, bog se smije, rekoše ludjaci. Z.
 Kad se želi, tot je tugje. Z.
 Kad si maljic, bij; kad si nakovan, trpi. D.
 Kad si na smrti na po puta, ne možeš se vratit' na zada. D.
 Kad si na svrsi puta, nemoj se vratit'. D.
- 1550 Kad si uljezao u kolo, treba je igrat'. D.
 Kad slijep slijepa vodi, oba dva (obojica) u jamu upadu. D.
 Kad su gosti u kući, svetac je. D.
 Kad susjedu kuća gori, ti na tvoju vodu nosi. D.
 Kad svoga ne vidi. D.
- 1555 Kad te zovu, ozov' se. D.
 Kad ti hćeri dogje sreća, oca joj ne čeka. D.
 Kad ti kuća gori, a ti se ogrij. D.
 Kad ti svak reče da si osao, zarevi. D.
 Kad tovara na pir zovu, ili drva ili vode ne ima. Db.² asino.
- 1560 Kad u selu kuća gori, svak se sebi boji. Db. casale.
 Kad vele pas liže, krv izide. D.
 Kad veoma grmi, paka daždi. D.
 Kad vrag boga moli, privarit' misli. D.
 Kad vrag ne ima što činit', tako i sviri u trs' (tako u svaku trs' sviri). D.
- 1565 Kad vrag ne udre kolijebkom, takoj udre grobom. D.
 Kad zla sreća spi, ti je ne budi. D.
 Kad zlato govori, svak muči. D. Db.² oro.
 Kad zovu tovara na pir, ili trjebuje vode ili drva. F. 112.
 Kada lijen u goru, gora se odmakne. D.
- 1570 Kada muha uzuči pčelu med nositi, tada je pčeli poginuti. D.
 Kada snijeg pade, i psi po njem idu. D.
 Kaješ se kako fratar kad ljubi. D.
 Kakav (je) dub, tako (je i) voće. Z.
 Kakav kut'o, taka i ručica. Z.
- 1575 Kakav mač, taka i nožnica. Z.
 Kakav muž, taka besjeda. Z.
 Kakav nož, taka i ručica. Z.
 Kakav početak, taka i svrha. Z.

- Kakav rog koza ima, takijem se češe. D.
- 1580 Kakav tat krasti, taki se kleti. D.
 Kakav u kalamanku, taki i u naglavku. Db. berretta.
 Kako brijeme vidiš, tako putuj. D.
 Kako bubreg u loju stojiš. D.
 Kako čaša za čašom, tak' za čašam istina. Z.
- 1585 Kako drijevo, koje velike oči ima, a malo vidi. D.
 Kako drijevo od svete Orsule. D.
 Kako guska čuje, tako lide okukuje. D.
 Kako htio, tako srio. Db. occorrere.
 Kako i lisica lije u svoj rod. D.
- 1590 Kako jarebica, ali ovrata, kad skrije glavu, mni da se je sva
 skrila. D.
 Kako tko nikne, tako i bikne. F. 71.
 Kako kokoš kad snese, kakoće. D.
 Kako koštica u mjesto od cunja. D.
 Kako kovač bez ugljevja. D.
- 1595 Kako koze jedna za drugom. D.
 Kako mi sviriš, tako ću igrat'. D.
 Kako mora napuznut'. D.
 Kako omrče, tako osviće. Z.
 Kak' os'o megju mojemučam. Z.
- 1600 Kako pas na piru uživa. D.
 Kako pas vrtarski: ni sam ije ni drugomu da jesti. D.
 Kako pop kanta, tako djak odgovara. D.
 Kako pop poje, tako djak odpijeva. D.
 Kako prasac u brlogu. D.
- 1605 Kako pravo, tako zdravo. D.
 Kako predemo, tako gredemo. D.
 Kako predemo, tako i jedemo. D.
 Kako pregalj u siru kopore. D.
 Kako priljepak pritisnut' se. D.
- 1610 Kako rilo, tako dilo. Z. Db.² muso. F. 115. Db.¹ kakovo.
 Kako ti rilo vigju, tako ti sito pleću. D.
 Kako tli (tle), koje svak pleše. D.
 Kako vreća ugljevjara: zla s dvora a unutra gora. D.
 Kakono posiješ, tako ćeš požnjeti. D.
- 1615 Kakotat', a ne snijet'. D.
 Kakva ispovijes', tako odrješenje. Z.

- Kakva majka, taka i hćerca. D.
 Kakva pustančina, i malo praha izide. D.
 Kakva starješina, taka sva općina. D.
 1620 Kakvo rilo, takvo dilo. Z.
 Kakvo vino, taki sud. Z.
 Kakvu kuću pastrva ima, tako i oni ki je hita. D.
 Kalina je vidjet' lijepa, nu je gorča od nalipa. D.
 Kalom babe, voskom djedo. D.
 1625 Kalom kao oprat'. D.
 Kam iz ruke a riječ iz usta. Db.² parola.
 Kam na kami naslanja se. D.
 Kamenom odhodeć metnut' se na dom (grad, stan). Z.
 Kamenom tuče u kami. Z.
 1630 Kami iz ruka, riječ iz usta. Z.
 Kami ki se valja maha ne prima. D.
 Kami vrh kamena uzraste do neba. D.
 Kamilja i svrabljiva veće nosi neg deset osala. D.
 Kamo mlados' tamo i um. D.
 1635 Kamo ti hilje, kamo li milje, o milolaž. Z.
 Kaneći se hlap na vodu, tu se postara. D.
 K'o da ga je iz puča zacrp'o. Z.
 K'o iza sna govori. Z.
 K'o jabuka po pola razrezana. Z.
 1640 K'o kupus na lardu. Z.
 K'o morovran na kamenu. Z.
 K'o pas na piru. Z. Db. nozze.
 K'o po mrtvoj koži. Z.
 K'o ručica od levuta. Z.
 1645 K'o rusa u zlu dobra. Z.
 K'o san o cori. Z.
 K'o snijeg na gori. Z.
 K'o snijeg na suncu. Z.
 K'o srce sred srca. Z.
 1650 K'o ulje vr vode. Z.
 Kapa kape ne nosi. Z.
 Kapinika ctijaše, muža žena zvaše, a on joj se ozva nazobavši
 grozdja. D.
 Kaplja kaplje u kabao, i nakapa pun kabao. D.
 Kaplja vina u vele vode ne čuje se. D.

- 1655 Kapun i udovica sve što papa, sve ne zbavlja. D.
 Kapun od mjesec' osam za kralja je podoban. D.
 Karanje od babe ne mijesi pogače. D.
 Kardun koji ima bosti, s dračom iznikne. D.
 Kasno je došlo, er nije hljeba iskalo. Z.
- 1660 Kazan si prstom. Z.
 Kazat' usrane gaće. D.
 Kaže mi crno za bijelo. Db.² negro.
 Kaže robstvo, a krije verigu. Z.
 Kažeš mi crno za bijelo. D.
- 1665 Kći, ka se je udomila, vučica, ka se je okotila. D.
 Kći udana susjeda nazvana. D. Z.
 Ki godi zalogaj proždre otac, ki udavi sina. D.
 Ki muči, uči što ne zna da zna. Z.
 Kiha sve ob jednoga. Z.
- 1670 Kijem žena vlada, usrana mu brada. D.
 Kila mu je betežna. Z.
 Kladenci žegjaju. D.
 Klanja se i peći, tko nije crkve vidio. Z.
 Klin klin izbija. D. Z.: klin klina.
- 1675 Ključem drva cijepat', a sjekirom vrata otvarat'. D.
 Klopce se od svakoga drva ne čine. Z.
 Knez je bez balota. D.
 Kneže, govno te steže. D.
 Ko će koga pripsit'? D.
- 1680 Ko gleda na visoko, a ne prida se, često u jamu upade. D.
 Ko glogje gvozdje, slomit' će zube. D.
 Ko hoće časno, ne će lasno. D.
 Ko hoće sve, ne ima ništa. D.
 Ko je u tancu, potrebuje igrat'. D.
- 1685 Ko kako hoće, tako mu budi. D.
 Ko ne pohrani, dobro se ne stani. D.
 Ko se prije javi, ti pomeljavi. D.
 Ko spi, ribe ne hita. D.
 Ko umije, temu dvije. D.
- 1690 Kobili su pohve pukli a kobili i lašnje. Z.
 Kod ognja što stoji, i crni i gori. Z.
 Koga bog dobro hoće, drugo mu se ne će (ne hoće). D.
 Koga čes' ostavi, toga svak ogje. D.

- Koga je molit' nije ga srčit'. D.
- 1695 Koga je odhranila gospa ali gospodar, nije nigda dobar. D.
 Koga je vruća voda oprlila, i od mlake se boji. D.
 Koga je zmija ujela, i gušterice se boji. D. Z.: upekla. F. 94:
 upekla, boji se i gušterice.
 Koga koji stigne, htjeće i pristignut'. D.
 Koga ne boli, ne tuži. D.
- 1700 Koga nije, da nije. D.
 Koga srce ne boli, tega oči ne plaču. Z.
 Koga tugja ruka pita, nigdar se ne nasita. D.
 Koga zmija uije, i gušterice se boji. Db. lucertola.
 Koga zub boli, izmi ga. D.
- 1705 Koja je koris' da je biser, ako me davi? D.
 Koja je od gospode, ta ne boli. D.
 Koja posala veće čini, vretena ne napuni. D.
 Koja veće, koja manje, svaka je vuna vlas. D.
 Koja žena vele grede, malo prede. D.
- 1710 Koji grad dogje na dogovor (govor), blizu je za pridat' se. D.
 Koji mi da, dobrijem progje, zlijem se ne vrati. D.
 Koji prs' pravda osiječe, ti ne boli. D.
 Kojijem svaki vjetar vije. Db. instabile.
 Koju vunu češljaš? D.
- 1715 Kokoš, ka ostaje doma, bez pristanka kljuca. D.
 Kokoš kad hoće snijet', tako i kakoće. D.
 Kokoš kljunom jaje čini. D.
 Kokoš kunu kolje. Z.
 Kokoš pije i na nebo gleda. F. 85.
- 1720 Kokoš tusta, juha gusta. D.
 Kokoš vodu pije i na boga gleda. Z Db. gallina.
 Kokoši se hitaju s ciku rade, a ne s iš iš. D.
 Kokotić poklonski. Z.
 Kokotu pristavi garbiješe a sokolu huhor. Z.
- 1725 Kola lako gredu, ali vele nose. D.
 Kola pelješka, a gusli primorske. Z.
 Kola potežu vola. D.
 Kola razbijena vazda su bijena. D.
 Kola vele žderu. D.
- 1730 Kolač kad se peća, tada se iskrivi. D.
 Kolika milos' tolika žalos'. D.

- Koliko Alajbegova slama. Db. paglia.
 Koliko bijelja ćutiš, toliko noge steri. D.
 Koliko da ih je jedna mati rodila. Z.
- 1735 Koliko je bolji dan, toliko prije svrši. D.
 Koliko je lačniji gospar, toliko je izvrsniji kuhač. Z.
 Koliko je sebar sit, toliko vojuje. D.
 Koliko je toboca, toliko je i zgrade. D.
 Koliko je veće na ruci, toliko je veće na šteti. D.
- 1740 Koliko je vino slagje, toliko čini ocat ljutiji. D.
 Koliko ljudi, toliko ćudi. D. Z.
 Koliko mu pamet potegne. Z.
 Koliko se zlo ugagja rep i glava. D.
 Koliko većma razgreblješ, (toliko) većma smrdi. D.
- 1745 Koliko zna, toliko zja. D.
 Kolje se svojijem nožem. Z.
 Kolo dobro pomazano ne škripi. D.
 Kom mjerom prodavaš, tom ti se i prodava. Z.
 Kom se pop nareče, on čas mu šija oteče. D.
- 1750 Kom si mjerom družijem izmjerio, čekaj da se tebi izmjeri. D.
 Komin novi brzo očadi (očagji). D.
 Komu baj, tomu vaj, bajalici bio kravaj. D.
 Komu je dodijalo, sjedi. D.
 Komu je tijesno, hod' na dvor. D.
- 1755 Komu kletva, tomu i kobila. D.
 Komu nije dosta srce s peču sablje, nije mu dosta kopje ni oklopje. D.
 Komu se s mrtvijem sni, s živijem se nahodi. D.
 Komu sin, a komu pastorak. D.
 Komu treba lukijerna, nadoljeva je ulja. D.
- 1760 Komu znanje, tomu imanje. D.
 Konac si pripreo, pripravi iglu. D.
 Konavljaninu bez noža a Lopugjaninu bez klobuka trijeba da im se mati veće krat udavala. Z.
 Konj bez uzde plaha mlados'. Z.
 Konj dvojicu ne može nosit', i kad bi nosio, grubo je vidjet'. D.
- 1765 Konj ki ne nosi i fratar ki ne prosi, i gladni su sveg i bos. Z.
 Konj koji ima otit' u boj, ni ga kobila izvrže ni vuk uije. D.
 Konj koji ima vele zob prnjica se. D.
 Konj koji leti, ostroge ne prosi. D.

- Konj koji stigne, hotjet' će i pristignut'. D.
- 1770 Konj se izabira po zubi a čovjek po ćudi. Z.
- Konj trom, dug (trudan) put; konj brz, kratak (lak) put. Z.
- Konj u ravnini a koza u planini valja. D.
- Konj žedan mutne vode ne gleda. F. 58.
- Konja je izjela trava. D.
- 1775 Konja mrtva podkovat'. D.
- Konja plemenita bolje vlada slatka ruka neg tvrda uzda. D.
- Konja sedla trojanskoga. Z.
- Konju darovnomu zubi se ne gledaju. Z.
- Konju tvrdoustu tvrdo žvalo (potrebno je). D.
- 1780 Kopje kopju a bat batu strah. Z.
- Kopje se u trbuh ne može sakrit'. D.
- Kopjem srebrnijem boj biti. D.
- Koplje je vito uzdan drug. Z.
- Kopriva proz rukavicu ne pali. Z.
- 1785 Korčula je svijetli grad, u njem su gospoda,
a kad dogje gjeneral, tot' su g . . . i voda. Z.
- Kordovani iz šume u magatu, bolji su neg iz Španje na putu. Z.
- Kordovani lanjski nijesu najbolja trgovina. Z.
- Kordovani ostaše, a trgovac dogje. Z.
- Korisnije je otroku od urke neg gosparu od burke. Z.
- 1790 Korizmu činit' na poklade. D.
- Korta mu je u dvije peče. Z.
- Kos', ku si oglodao, ne dava' ju meni. D.
- Kosi mani o mrkijentam gumine. Z.
- Kosijer moka, bačva puna. D.
- 1795 Kosijer moli, a gnoj zapovijeda. D.
- Kosjerić reže, a motika kopa. Z.
- Košeno je, striženo je. Z.
- Košic se kreće, a u košicu opurka nije. D.
- Košulja mu tjelice ne dotiče. D.
- 1800 Kovač oganj vodom kropi, da ga vrućega učini. D.
- Koza je našla nož. D.
- Koza mačke ne koti. Z.
- Koza ruj, a ruj kozu stroji. D.
- Koze ne ima, a kozliće prodava. D.
- 1805 Koze ne mogu nosit', a volu mi hoć' naprtit'. D.
- Koze nijesu podložne na jaram. D.

- Kozicu uhitit' u zamčicu. D.
 Kozja imena brojiti' — ali učiti'. D.
 Kozle tiho svu mater sisa i svaku drugu, a plaho ni svoju ni tugju. D.
- 1810 Kozlice prodava, a koza ne ima. Z.
 Kozo kozane, nijesam ja tebi dao, neg Crnoj Gori i Ponikvami. D.
 Kozomor zao je zimi, a gori ljeti. D.
 Kragujac je da lovi, a prepelica da bježi. D.
 Kragujca u bječvicah bes putila prodaje. Z.
- 1815 Kraljeve riječi. D.
 Kraljevi imaju vele oči i uši. D.
 Kratak čovjek visoko dokučiti' ne može. Z.
 Kratak je dan, ali je dugo godište. D.
 Kratak objed iza duga čekanja ni hvali gosta ni gozbnika. Z.
- 1820 Krava, koja s volovi ne ije, ali je jela prije, ali će jesti poslije. D.
 Krcat je do više oči. Z.
 Krcat je špotica k'o Pustijerna botica. Z.
 Krijes ne ima drugo nego glas i trbuh. D.
 Krijes odnese sokola. Z.
- 1825 Krijesa česati'. D.
 Kriješa kriješu poteže. D. Z.
 Kriješti krijes dokle pukne. Db. cicala.
 Krila mu su pala. D.
 Krinčicom more mjeri. Z.
- 1830 Krinica izjedena, družba svršena. D.
 Kriva drva na ognju se prave (a prava krive). D.
 Kriva rijeka veće krat se prigazi. D.
 Krivina je velik grijeh, ali joj je pravda lijek. D.
 Krivo drvo nigda nije pravo. D.
- 1835 Krivo drvo ognjem izpravi. D.
 Krivo drvo prije se prikrši (ulomi) neg izpravi. D.
 Krivo sjedi. pravo reci. Z.
 Krivo sjedi a pravo reži, ili sudi. D.
 Krmak prascu brat a svinji otac. Z.
- 1840 Krmi put Napule. Z.
 Krmi u zapad na sva jedra. Z.
 Kr(nj) sud ne može se lasno razbit'. D.
 Kroz jedno uho ulazi a kroz drugo izlazi. D.
 Kroz san besjedi. Z.

- 1845 Krpit' nove gaće. D.
 Krsti popa, ali pop pop. D.
 Krsti se lijevom rukom. Z.
 Krsti se, pope; zemlja se trese. Z.
 Krstili ga su bez kuma pri svijeći. Z.
- 1850 Kršten je juhom od hobotnice. Z.
 Krstenu vodu u Kolorinju lijeva. Z.
 Kruh domaći brzo se primrazi (*ili* brže se omrazi neg po-
 manjka). D.
 Kruh, ili je sitan ili krupan, veći je u trbuhu. D.
 Kruh, ili je sitan ili sebičan, veće valja u trbuhu neg u nje-
 drijeh. D.
- 1855 Kruh izrezan bez truda je blagovan. D.
 Kruh pirni brzo se izije. D.
 Kruh tugj draži je. D.
 Kruha s očima, a sira bez oči daj mi bože. D.
 Kruha, sira i vina, ako je grubo ušima, ali je dobro ustima. Z.
- 1860 Kruška li je, jabuka li je, po vonju se pozna. Z.
 Kruška ne pada daleko od stabra. Z.
 Krv se krvim ne umije, neg vodom. D.
 Krv se ne ima molit'. D.
 Krv učini, a ne postavi zla zakona. D.
- 1865 Ktio bi jaje obljušteno i posoljeno. D.
 Ktjet' ribu bez drače. D.
 Kučak laje na lava. D.
 Kučka prešna slijepe ragja kućice. D.
 Kuća na glasu a mačka gladna. Db. gatta. F. 105.
- 1870 Kuća tmasta i crna, svijeća užezena. D.
 Kućam se i baštinam istu godišta, a mudar čovjek svegj je
 mlad. Db. età. F. 62.
 Kućni pas kad godi s mačkom se ugodi. D.
 Kud god Remena, svud s njim nesreća. Z.
 Kud mu god je hodila, lje se je doma telila. D.
- 1875 Kud pade, da pade. D.
 Kud pase, da pase, lješto da se doma oteli. D. *u rkp.* otjeli.
 Kudu odrijet', tu je pos'o. Z.
 Kuje čavle na Mrkanu. Z.
 Kuje sebi verigu. Z.
- 1880 Kukuljava nije bez kike. D.

- Kukumara vrtaru ne prodava'. D.
 Kuljena bana od dobrih dana. D.
 Kume se svadiše, otari se odkriše. D.
 Kuna pase kokoši. Z.
 1885 Kuna stara ne krvavi gvozdja. Z.
 Kuninu kožu u živu prodaje (ne kupi). Z.
 Kunu staru ak' olovom ne stiže, ne ufati u ošce. Z.
 Kupe se mjedi za crna dnevi. Z.
 Kupe se oko koga godi kako oko sove. D.
 1890 Kupi drago da t' je sveg' drago. Z.
 Kupi osla, prodaj osla. D.
 Kupi rušce u bisačce. D.
 Kupi vuku sedmine. Z.
 Kupim ti ih u kraliješ. D.
 1895 Kupio je na drag dinar sramotu. Z.
 Kupio je za pečicu kruha. Z.
 Kupit' mačku u mijehu. D.
 Kupit' partu — ili š(t)ape — na svoje dinare. D.
 Kupit' radi tko ne hvali. Z.
 1900 Kupit' štape na dinare. D.
 Kupit' tri za dinar, a dat' pet priganijeh. D.
 Kupovati mačku u mijehu. Db. gatta.
 Kupuje materi muža. Z.
 Kupus pogrijevan. D.
 1905 Kupus, rjepa i slanina, toj su bratja i družina. D.
 Kupusa mu riječi ne maste. Z.
 Kus mučan proždrijet', — ali probavit'. D.
 Kus sladak crvi plodi. D.
 Kut'o ili srezan il' nesrezan, kut'o je. Z.
 1910 Kutle osrkiva. Z.
 Kutoleža mačak. D. Z.
 Kvintani se Reno klanja. Z.

- L**ačan pas lajat' ne može. D.
 Lačan trbuh ne će riječi. Z.
 1915 Lačan za gospodstvo ne mari, a sit o drugom ne radi. D.
 Lačnu svaki je kruh s medom. Z.
 Lačnu sladak je i paljavac. Z.

- Lakiš. D.
 Lako melju boži žrvni. D.
 1920 Lako polako ide se daleko. D.
 Lako stani, brzo stupi. Z.
 Lako stupa' za prije doći. Z.
 Lakom dvaš plaća. D. Z.
 Lakomac blaga(j) je a blago gospodar. Z.
 1925 Lakome su oči pri pogači. D.
 Lakomos' mudros' gubi. D.
 Lakši od pera, — od pluta. D.
 Lan i vuna ne će procora. D.
 Lani progje a sad ne dogje. Z.
 1930 Lanprelja vino ne prodaje. Z.
 Las' je najveći trud. D.
 Las' savišnja šteta gotova. Z.
 Lasno je dobru uz dobra biti. D. *može se čitati* uz dobro.
 Lasno je Dubrovčanina u Dubrovniku hvalit'. D.
 1935 Lasno je hodit' niz vodu. D.
 Lasno je leteći ubit' pticu, kad svegj uprav isti put drži (k tebi
 leti). Z.
 Lasno je iza štita strijeljat'. D.
 Lasno je kami u more vrć', da mučno ga je izeti. D.
 Lasno je ludu dat' razumjet'. Z.
 1940 Lasno je mrtvu ovcu privraćat'. D.
 Lasno je pisat' crnijem po bijelu. D.
 Lasno je prsnut', ma se usne tresu. D.
 Lasno je rijet': briču, ma se usta tresu. D.
 Lasno je s konja pješca psovat'. D.
 1945 Lasno je s mrtvijem govorit'. D.
 Lasno je štap naći za psa udriti. D.
 Lasno je učiniti zlo jednomu, tko se u te uzda. D.
 Lasno je udarat' na svoje. D.
 Lasno je uljestit, nu je mučno iziti. Z.
 1950 Lasno se je u svoje gaće uhabit'. D.
 Lasno se mamac s skupijem ucijeni, — ali ugodi. D.
 Lasno se usmrde fratar van, cele i riba van mora. Z.
 Lasno se vjeruje što god se želi. Z.
 Lasno ti je iza štita strijeljati. Z.
 1955 Lasno zdrav nemoćnu zabavlja. D.

- Lašnje će glava dobit' klobuk neg klobuk glavu. D.
 Lašnje je jednoga kneza pritrpit' neg jaje pripečeno probavit'. D.
 Lašnje je krotit' neg sokolit' . . . D.
 Lašnje je mladu uzgori nego staru nizdoli. Z.
- 1960 Lašnje je rukom negli dušom. Z.
 Lašnje je strić' neg derat'. D.
 Lašnje je užec' neg ugasit'. Z.
 Lašnje je zabavit' neg opravit'. D.
 Lašnje se je obuć' sjedeći neg stojeći. D.
- 1965 Lašnje side neg uzide, van puta tko izide. Z.
 Lav domome, a zec u boju. D.
 Lav se mravi hrani. D.
 Lav se pazi i kad spi. Z.
 Laž ako i omrkne, ne osvane. D.
- 1970 Laž dva obroka ne može blagovat'. D.
 Laž je slijepa, ali je lijepa. D.
 Laž kad prohodi, nije laž. D.
 Laž kratke noge ima. D. Z. F. 118.
 Laž svaka na laži ostaje. Z.
- 1975 Laž na laži, a istina na istini ostaje. D.
 Lažcu se ni istina ne vjeruje. D. Db.² bugiardo.
 Laži bogu do kraja. D.
 Laži do kraja po zemlji. D.
 Laživac dobiva da mu se i istina ne vjeruje. Z.
- 1980 Laživcu nije ni istina vjerovana. Z.
 Lele bi od čela, i bit' ima do čela (od) svijeta. Z.
 Lelek je veliki u zlu dobra čekati. Z.
 Lemlješ što veće ore to je svjetlji. D.
 Leti bez krila. Z.
- 1985 Lezi bez večere, da ustaneš bez duga. D.
 Leti na krilijeh od vjetara. Z.
 Lezi ženo, zakon te veže. D. Z.
 Ležećemu bog ne pomaga. D.
 Ležećemu nije svjeta. D.
- 1990 Leži k'o kvočka na jajijeh. Z.
 Leži na jajijeh. D.
 Leži pod podom na ljesi. Z.
 Lice od cara, a djela od magara. D.

- Lice ti broji godišta. D.
- 1995 Licumjerac sebi je istomu nevjerac. Z. *u rkp.* lisumjerac.
 Liči služe i s Orlande. Z.
 Liho je rebro oholo. Z.
 Liho rebro. D.
 Liječi, a od šta ne zna. Z.
- 2000 Liječit' zlo čemu je, koje se danas svršuje? D.
 Liječnik liječi a bog ozdravlja. Z.
 Lijek je svemu razmi smrti. Z.
 Lijen gotov plijen. Z.
 Lijen ni za sebe ni za drugoga. Z.
- 2005 Lijen u svetac najveće posla ima. D.
 Lijen vrše gospodinštaka. D. *u rkp.* vrže.
 Lijena iska kudjelju, i nagje je u nedjelju. D.
 Lijena maska blizu kuće kasa. D.
 Lijena sluga za ne učinit' jedan stup, učini ih osam. D.
- 2010 Lijenos' glavu ne mijе; i ako je izmije, ne izčešlja je. D.
 Lijenos' je najveće breme. D.
 Lijenu je svaki dan svetac. D.
 Lijep i slijep ne vidi kud hodi. Z.
 Lijep je svak ko ne ima tri oka. Z.
- 2015 Lijep slijep, grub rug: zlo ono, hugje ovo. Z.
 Lijepa je kalina gledati, ali je zla zobati. D.
 Lijepa kako crijepnja. D.
 Lijepa slijepa, grda luda: jedna hugje od druge. Z.
 Lijepe riječi kupusa ne maste. D.
- 2020 Lijepe riječi smoka ne čine. D.
 Lijepe su žene na Pelinijeh. D. *u rkp.* pelilijeh.
 Lijepi djed s voskom a baba s kalom. Z.
 Lijepo govorili, ali malo satvorili. D.
 Lijepo je da ti družu drobe. D.
- 2025 Lijepo je i posvirit' i svrdonicu za pas zadjestit. Z.
 Lijepo je s grubom razdiono. Z.
 Lijepo poje tko sirac nosi u kljunu. Z. *u rkp.* poi.
 Lijevo mi oko igra. D.
 Lijevom desnu posiječe. Z.
- 2030 Lijevom si desnu odsjekao. D.
 Lisica ka ckni, lov preži. D.
 Lisica se brani s veće načina, a jež samo dračom. D.

- Lisica u tonote često ne upada. D.
 Lis' lis' lobode, vran ti kučku probode. Z.
 2035 Lis' privrati, pod njem ćeš drugi naći. D.
 Lišce je od srca poklisar. Z.
 Lizanje od mačjega jezika. D.
 Lizat' otare. Z.
 Lizat' se D.
 2040 Liže ne pristav otare. Z.
 Liže svojno otare, a vuče tugjno pentare. Z.
 Ljekar nije tko lijek spravlja, neg tko lijekom ozdravlja. Z.
 Ljepir ki oko svijeće leti, najposlije izgori. Z.
 Ljepota ako nije mila, nije izvrsna. Z.
 2045 Ljepota je naravna ljepota prava. Z.
 Ljeti razdrijet' kožuh. D.
 Ljeti ribu iz mora, a meso iz kože, er jedno i drugo stat' dugo
 ne može. D.
 Ljeti tovjernarica, a zimi kruharica. D.
 Ljevaš vodu u more. D.
 2050 Ljevat' ulje na oganj. D.
 Ljevati vodu u more. Z.
 Ljubav razlog zaslijepi. D.
 Ljubav sama zadovoljna je ljubavi (*ili* sebi) plata. Z.
 Ljubav srama ne ima. D. Z.: stida ne ima.
 2055 Ljubav srama ne pozna. Z.
 Ljubav zetnja noćca ljetnja. D.
 Ljubav ženska mreža vražja. D.
 Ljubavi nije svrhe. Z.
 Ljubi kako da imaš mržit', a mrzi kako da imaš ljubit'. D.
 2060 Ljubi tko te ljubi. D.
 Ljubit' kako vuk ovcu. D.
 Ljudi se jezikom a živine konopom (uzom) vežu. D.
 Ljut ocat najgore svomu sudu udi. Z.
 Lojar. D.
 2065 Lojit' komu godi. D.
 Lonac ćeš poznat' zvoneći, a čovjeka govoreći. D.
 Lonac kad vri, sve što veće pokriva se, sve većma kipi. D.
 Lonac koji odveće vri, sapur izgubi. D.
 Lončar je Kotoranin, trgovac Dubrovčanin, a vlastelin Zadr-
 ranin. D.

- 2070 Lončar lončaru, a kovač kovaču zavidi. D.
 Lopiža općena zlo spjenjena a gore skuhana. D.
 Lopiža puna, prijazan duga. D.
 Lopiža se povrijezom ruga. D.
 Lopižu čuva da se ne omrči. Z.
- 2075 Lopugjani Kastiljani a Slanjani Siviljani. Z.
 Lopujka i zimi gola je do pupka. Z.
 Lov je dvojačno drag. Z.
 Lov je draži nego dar (od dara). Z.
 Lov tko prima, dup'o dug ima. Z.
- 2080 Lovčja gnojišta ne imaju loja ništa. D.
 Lovi zeca na kolijeh. Z.
 Loza je lozi poručila: odmakni se ti od mene, a ja ću dat' i
 za tebe. Z.
 Loza najveće ljubi težašku sjen. D.
 Loza ne će družbe ine neg od pritke. D.
- 2085 Lud ako bi i hotio mudro, ne umije. D.
 Lud bi dva prijesnaca izio; a tko bi mu ih dao, lugji bi bio. D.
 Lud je kušan kus tko pusti, a pohvaljen uzme u usti. D.
 Lud je mudru breme. D.
 Lud je, ne umije ujesti u prs'. D.
- 2090 Lud je tko misli da mu drug ne misli. D.
 Lud je tko se mudar mni. D.
 Lud je tko svoj mijeh izprazn(j)uje za napunit' tugj. D.
 Lud junak ludo pogine. D.
 Lud na čelu roge nosi, a mudar u njedrijeh. D.
- 2095 Lud ne umije mučat'. D.
 Lud pedepsan usvijesti se. D.
 Lud se u more miža, ter mni da će oplimat'. D.
 Lud si kako dno od gaća. D.
 Ludi davalac mahnitu se brat broji. D.
- 2100 Ludi drobe, a mudri papaju. Z.
 Ludi pir učiniše, a mudri ga izjedoše. D.
 Ludijem se brod brodi. D.
 Ludo je oca ubit' a sinu prostit'. D.
 Ludoj riječi ne treba odgovor. D.
- 2105 Ludu odgovori i opri se, neka mudar ne čini se. D.
 Luduju banovi, plaćaju pukovi. D.
 Lugji si od stanca. Z.

- Luk babi, a lukovina djedu. Z.
 Luk dugo napet puca. D.
 2110 Luk koji dugo strijelja, ali on pukne ali mu tetiva. D.
 Luk mu tuče vrh glave. Z.
 Luk od veće otegnut lasno pukne. D.
 Luno duno, Bete tete. Z.
 Lupa glavom o kami. Z.
 2115 Lupa sad u ploču, sad u klinac (*ili* sad u podkovu, sad u čav'o). Z.
 Lupa slijepac lupare. Z.
 Lupež od igle doće na vola, a s vola na vješala. D.
 Lupeža kućnoga učuvat' se ne moreš. Z.
 Lupežu jedan a mamcu dva biča. D.
 2120 Lupežu pas nije drag. D.
 Luža je i pokriveno i otkriveno. Z.

- M**a(st) se goni, more vri. Z.
 Ma što je tele to je vele. D.
 Mač medom pomazan. D.
 2125 Mač mu visi vrhu glave. Z.
 Mač od olova u zlatnoj nožnici. D.
 Mačak kutoleža miša ne hita. Z.
 Mačka je dobar prijatelj, ma grebe. D.
 Mačka kučke ne koti (ne plodi). Z.
 2130 Mačka oparena od studene vode strah ima. D.
 Mačka sita lovi, a lačna krade. D.
 Mački garbiješ privezati. Z.
 Maglu zbija u mjehove. Z.
 Maha se na sut Peci moskarom. Z.
 2135 Maha slijepca (slijepa). Z.
 Mahajući nogami — ali rukami. D.
 Mahnit je tko za pogodit' jednomu hoće se omrazit' svakomu. D.
 Majka kćercu kara, a nevjesti prigovara. F. 77.
 Majka ti vrsnike prigledala. D.
 2140 Mala je vreća u dva hljeba. D.
 Mala lakomos' velika šteta. D.
 Mala sjekira i velik dub povali. D.
 Mala voda mutnija je. Z.
 Male ptice mala gnijezda viju. D.

- 2145 Mali pas zeca dviže a veliki ga hita. D.
 Malicija réanska. D.
 Malijem čepićem zatiskuje, a velikijem taplunom otiskuje. Z.
 Malijem sudom priplit' more. D.
 Malo bi joj posvirio. D.
- 2150 Malo imanja malo i misli. D.
 Malo je kurvarskoga pira. D.
 Malo je masla za dinar. D.
 Malo je ošljega potrčanja. D.
 Malo je što se može, ma čin' veće neg se može. D
- 2155 Malo jezikom palat', a dobro se vladat'. D.
 Malo krat' je dim bez ognja. D.
 Malo mu je o smrti mislit', ter o bijelijeh svijećah misli. D.
 Malo ognja moju peć razdiže. D.
 Malo po malo prede baba kudjelju. D.
- 2160 Malo stvorio, a vele govorio. D.
 Malo valja dobivat' a ne čuvat'. D.
 Malo vune, čičak' pune. D.
 Malo zna tko svjetovna samo zna. Z.
 Malu pljev na velik vjetar. Z.
- 2165 Malu se ne srčim, a veliku ne nadam. D.
 Malu stadu mao i zvizd. D.
 Mami k'o da moli, a moli k'o da mami. Z.
 Mami, ter se hrani. D.
 Manjak manjku domori. Z.
- 2170 Manjak svemu biva razmi bremenu. Z.
 Manje dura dubrovačka pjena neg dobra bačva vina. D.
 Manje haje neg što mu se pod nogami mete. D.
 Manje je što ujede neg što kuce pogane zube ukaza. Z.
 Manje se čuje kad se i često striže, neg jednom odere. D.
- 2175 Manji se vidi ukljuvak tvoje čaplje nego moje kokoši. Z.
 Manjka vragu pakla. D.
 Mantija ne čini kalugjera. D. Db.² tonica.
 Mao je rat od drače, ma koga obode, mučno zabude. D.
 Mao rok jedan dan. D.
- 2180 Marač dugom kudom, dečembar bijelom bradom. Z.
 Marač kudom vrše. D. *u rukopisu vrže.*
 Maska bijena sluša, a glagjena prnjica se. D.⁵
 Maska je oslu prilična, ali hoć glavom ali kudom. D.

- Maska je réanska. Z.
- 2185 Maska je u korti. Z.
Maska pod samarom hvali gospara. Z.
Maska pod sedlom hvali se gosparom. Z.
Maske se megju sobom češu. D.
Maske su se obrosile. D.
- 2190 Maske su u korti. Z.
Masku u korti prućem žiri. Z.
Meće drva na oganj. Z.
Meće se k'o zmija iz kruga. Z.
Med na jeziku, a britva na pasu. D.
- 2195 Meda jes' od meda slagjega. Z.
Medna strijela gvozdена vrata probija. Z.
Medom se, ne ostom, muhe hitaju. F. 89.
Medvjed je rek'o: rodit' će kruške. F. 118.
Medvjeda vidiš, a stupe mu paziš. D.
- 2200 Megju božićim stat' u Gružu a megju gospogjam u gradu. Z.
Megju djecom kneza nije. D. Z.: nije kneza.
Megju dva bana babi gola glava. D.
Megju dva bana osta (ostaje) gola glava. Z.
Megju dva prijatelja jedan pisac, a dva svjedoka. D.
- 2205 Megju dvije zelene jedna zrela. D.
Megju nakovanom je i maljicem. Z.
Megju otocim veći valovi. Z.
Megju prijatelji sve su stvari općene. D.
Megju rečenijem i stečenijem gora je po srijedi. Db.² detto.
- 2210 Megju slijepci kralj je tko ima jedno oko. D.
Megju ženami zlo ubog, gore bogat. Z.
Mejdan tko otme, i dar osvoji. Z.
Meko gvozdje ne ulomi se lasno. D.
Mene zovete kad je mužikati, ma ne kad je što žerati. D.
- 2215 Meni jedna, popu dvije, pop se tuži a ja ne. D.
Meni sreća, a tebi um. Z.
Mesa u vuka kupovat'. D.
Meso dobre cijene i psi jedu. D.
Meso izpod perja dviže grešpe s obraza. D.
- 2220 Metaćeš mutom. D.
Metat' crnilom kako hobotnica. D.
Metat' dinare u more, a iskat' ih svijećom. F. 59.

- Meteš mnom kako metlom. D.
 Metla nova dobro mete. D.
 2225 Metnut' se kamenom za se uzjašivš(i) na konja. Z.
 Mijeh nadmen ne tone. D.
 Mijeh prazan koža se zove. D.
 Mijesi mu se kolačić. Z.
 Miješa vodu s vodom a goru s gorom. D.
 2230 Mile mjedi, slatke smokve. Z.
 Milićev krs'. D.
 Milje broji tko vozi. Z.
 Miloj maćehi i pastorcima su sinovi. Z.
 Milos' u nebrijeme velika je nemilos'. D.
 2235 Milostiv ljekar usmrđi ranu. D.
 Miloš cara ubode, a sam zdravo ne uteče. D.
 Miluj mačku da ti skoči na obraz. D.
 Mimo boga nikuda. D.
 Mimo zakon, zubmi za kami. D.
 2240 Minčar, harubčar, ništo li i gore. Z.
 Mini me želja. D.
 Minjavine gaće. D.
 Minu kad krsnut' cijjenjaše. Z.
 Minut' kako jutrnja rosa. D.
 2245 Mir baba, mir djede, peci toj, ter se goj, kuljenova juha do
 (d)na je gusta. Z.
 Mirakulo učinit' kako žunjević mačak, koji krsnu kad cijjenjaše
 poginut'. D.
 Miran sužanj srećniji je od bana nemirna. Z.
 Miri se sa psom, nu štap drži. D.
 Mirna pamet boga moli. D.
 2250 Mirno srce tančac vodi. Z.
 Miru besjedit'. D.
 Misli, a paka govori. D.
 Misli o tugjem teocu dobro, da i tvoj domom zdravo dogje. D.
 Misli su poslednje vazda bolje. D.
 2255 Miš je upao u stupicu. D.
 Miš se u jednu sortu ne uzda. D.
 Miša mi za lava kažeš. D.
 Miši brašno pozobali. Z.
 Mitnik dušu čim prodava, još i srce on zalaga. Z.

- 2260 Mižat' u more. D.
 Mjedi brojene, ruke pribjene. D.
 Mjedi buče, a ne muče. Z.
 Mjeri pedim sjenu. Z.
 Mjeri puno kako ulje. D.
- 2265 Mjeriti družijeh (*ili* koga) svojijem laktom. Db. misurare, braccio.
 Mjerom kom prodaješ valja tom da i kupuješ. Z.
 Mjesec mu udi. D.
 Mjeseca dobra — ili zla — usječen. D.
 Mjeseče lijepo sjaš, ali malo griješ, reče Jegjupka. D.
- 2270 Mjesta ne zgrijat' D.
 Mlad ako i pade, lasno se digne. Z.
 Mlad je kako kaplja. D.
 Mlad je kako voće nezdrelo. D.
 Mlad je, naskočiće. D.
- 2275 Mlada i hladna žale. D. *u rkp.* žala.
 Mladi sveci na otar, a stari pod otar. Z.
 Mlados' izprazna, staros' trudna. D.
 Mladost plahost, starost žalost. Z.
 Mladu je sebru zvijezda na čelu a staru na repu. D.
- 2280 Mlatit' kako prazna stupina. D.
 Mleci ne reci, nu bolje u Rijeci il u nas na Prijeci. Z.
 Mledne ruke, tuste noge. D.
 Mlednu i neplodnu zemlju ne ori. D.
 Mlin je od svakoga žita. D. Db.² molino.
- 2285 Mlin ležećac veće vode prosi. D.
 Mlinar stječe hodeći, ne u odru ležeći. D.
 Mljecka koza. D. *u rukopisu* mljetcka.
 Mljecki je kućić. Z.
 Mneći se čovjek prikrstit' oko izbode. D.
- 2290 Mni da vijenac vije, a kuje verigu. Z.
 Mni mu se da nije ni na nebu ni na zemlji. D.
 Mniš da si na konju, a nijesi ni na oslu. D.
 Mniš da ti će toj snom proći. D.
 Mniš izagnat' lisicu, a izagnaćeš vuka. D.
- 2295 Mnogo je mačiću govegji trbuh. D.
 Mnogo je stvari bolje vjerovat' neg kušat'. D.
 Mnogo naukijera drijevo razbijaju. D.
 Mnokrat čovjek za udit' u crno, ne udari ni u bijelo. D.

- Mnokrat požnje i tko ne posije. D.
- 2300 Mnozi šiljkaju vola, da mali su orači. D.
 Mogu ga slobodno u crljeno zavjetovat'. Z.
 Mogući pravcem, hodit' obhogjom. D.
 Mogućstvo sad je moguće. D.
 Moj je u gamuri. D.
- 2305 Moj mi san spovijedaš. D.
 Moje je moje i ako je u zlatu. D.
 Moja kokoš kolik tvoj soko. Z.
 Moje i tvoje svijetu je razmirje. Z.
 Mojemuča i od zlata mojemuča je. Z.
- 2310 Mojemuča što se većma penje to većma svoju sramotu kaže. D.
 Mojemun ne igra u vjeru. D.
 Mokroj zemlji malo je dažda od potrebe. D. Db.² terra: malo
 dažda trjebuje.
 Moli boga da je zec na ložnici. D.
 Moli boga da te se zlo ne trne. D.
- 2315 Moli boga da ti dobro postelja rodi. Z.
 Molit' i platit' dva su zla. Z.
 Molitva pasja ne prohodi vrata od raja. D.
 More je žitko. D.
 More mu je beza dna. Z.
- 2320 More, oganj i žena, tri najgora zla. Db.² mare.
 More se pozrijet' more, a čovječje srce ne more. D.
 More žmuli priplit'. D.
 Mož' hodit' s čelom otvorenijem. D.
 Mož' mu po kući igrat' dračom, da se nigdi ne zadjedeš. D.
- 2325 Mož' mu vadit' zube. D.
 Mož' učinit' u njemu i krs' i lopatu. Db. pala.
 Može se ljudem lagat', a bogu ne može. D.
 Može se umižat' u odar, a rijet' paka da se je opotio. D.
 Može te i odmoći tko cijeniš da će te pomoći. Z.
- 2330 Možemo se uhitit' za ruku. D.
 Možeš njim tresti, odkle si na jakoj grani. D.
 Mrav ljeti za zimu kupi. D.
 Mrkan se javja Bobari. Z.
 Mrnar od slatke vode. D.
- 2335 Mrnarska žena tada sada vesela. D.
 Mrtav konja ne jaše. Z.

- Mrtva ti vjera, sokole. Z.
 Mrtva usta ne govore. D.
 Mrtvi ne uijedaju. D.
- 2340 Mrtvi živijem oči otvoraju. D.
 Mrtvijem kosti pritresat'. D. Db.² morto: protresat'.
 Mrtvu liječnika vodit'. D.
 Mrvu srebra vedha i razbijena za peču veliku čista i nova
 mjeda. Z.
 Mučat' kako kami. D.
- 2345 Mučćega djeteta ni svoja majka ne razumije. Db. tacito.
 Mučćega ni bog ne čuje. D.
 Mučćega varuj se psa. Z.
 Mučćemu djetetu ni svoja mati ne razumije. D. Z.: majka.
 Mučćemu ne bude gore. D.
- 2350 Muči tko vele zna, kad besjedi mjesta ne ima. Z.
 Mučnije je svirit' neg udarat'. Z.
 Mučno je dobro i brzo. D.
 Mučno je dubrovačko more brodit' kraja ne gledavš(i). Z.
 Mučno je hodit' uz vodu. D.
- 2355 Mučno je iz čeljusti vuku ugrabit'. D.
 Mučno je lava bričit'. D.
 Mučno je malahnu pogaču na vele kusa dijeliti. Z.
 Mučno je o svojoj hrani tugje volove pasti. Z.
 Mučno je rijeku uzopet vraćat'. Z.
- 2360 Mučno je s mrtvijem govorit'. D.
 Mučno je sastavit' dva dobra zajedno. D.
 Mučno je stara psa učit' lajat'. D.
 Mučno je stara vola učiti. Z.
 Mučno je staru lisicu uhitit' u stupicu. D.
- 2365 Mučno je što je lijepo. D.
 Mučno je ujedno i srkat' i puhat'. D.
 Mučno je u staru selu nov zakon postaviti. D.
 Mučno se bljude što mnozi žude. D.
 Mudra ruka ne čini sve što reku usta. D.
- 2370 Mudri jedu gosbu ku ludi čine. D.
 Mudros' je pustiti što ne mož' pridobiti. D.
 Mudros' je trpjet' što se trpjet' ima. D.
 Muha bi na njem pukla. D.
 Muha u paučini ostaje. Z.

- 2375 Muhe ti u Pulji impančaju. D.
 Muk čini i zalihu gozbinu lasno probavjat' a zališni govor i
 malahnu na grlo vraćat'. Z.
 Muk duga ne plaća. D.
 Muk prijazan šteti. D.
 Muk se ne piše. D.
- 2380 Muka simanjem podnijet' lasna je. D.
 Mûkom dug plaćat'. D.
 Mûkom plaćat'. D.
 Museleza po kućah posla. Z.
 Musti jarca nad rešetom. D.
- 2385 Mušicu razmjera. Z.
 Muška je glavica. D.
 Mutan potok rijeku ne pomaga, a smuti je. D.
 Mutio mu je vodu uz rijeku. Z.
 Muzuvijer od Trepče. D.
- 2390 Muž trijezan a žena pjana, gotova svadba. D.
 Muža ljubi kako prijatelja, a boj ga se kako neprijatelja. D.
 Mužu, da ne vidiš; ženo, da ne oslijepiš. D.

- Na bradi ludoj svak se uči bričit'. D.
 Na četvrt kupi, a na četvrt proda. Z.
- 2395 Na daleku mi se dobro vidi. D.
 Na dobroj naplati zao podplat. D.
 Na dobru je skoku. D.
 Na dobru konju dobar vitez, a na zlu konju ni dobar ni zao. D.
 Na dugu tijeku hrt zeca stigne. D.
- 2400 Na dužnika sablja ne pada. Z.
 Na dvoje nos. D.
 Na glavi mu kami ne raste. Z.
 Na hipu se svakom brijeme vrti. Z.
 Na hipu se vrijeme vrti. Z.
- 2405 Na jednijeh vodah stat' (bit'). D.
 Na jednomu su suncu zadnjicu grijali. D.
 Na koga mnozi, na toga i ubozi — ali bozi. D.
 Na kola izvraćena svak ruku stavlja. D.
 Na kolijeh poče u raj. Z.

- 2410 Na konja sadnita sve muhe sjedaju. D. *najprije je bilo u rukopisu* srdita *pa onda popravljeno* sadnita.
 Na kopju ti, gosparu. Z.
 Na krajnoj površi ni u crkvu sam. Z.
 Na kvočki je ostavio rasadnik. Z.
 Na ljutu ranu ljutu travu. D.
- 2415 Na loncu koji vri muha ne sjedi. D.
 Na maloj rani vele krpe. D.
 Na me si se namrdio, a pak si i ti česan io. D.
 Na mijeh se tužiš, er vonja paklom. D.
 Na mjesto slijepca dat' čovjeka bez oči. D.
- 2420 Na mršava konja muhe sjedaju. D.
 Na mrtva lava i kunijelj udara. D.
 Na mrzećijem svijet ostaje. Z.
 Na nemoć prilagat' nemoć D.
 Na odkrovac; — na sva usta. D.
- 2425 Na oganj ulja ne ljevaj. D.
 Na ognju stojim. D.
 Na ohola zemlja vika. D.
 Na osedlana konja usjesti. D.
 Na panagjur počeoš da veće dobudeš. D.
- 2430 Na plaš' baretu petriti. Z.
 Na plaš' diže baretu. Z.
 Na pola je učinio tko je dobro počeo. D.
 Na postolac na koji ti i otac. D.
 Na potrebu se prijatelj poznavava. D.
- 2435 Na praznu guvnu nije mravi. D.
 Na psa koji bježi, svak vika. D.
 Na rat na pitje. D.
 Na ravnu polju skrit' se nije moć'. D.
 Na slavicu je glas, a kad godi grmuša i ljepše poje. D.
- 2440 Na staroj oslici žut poprug. D.
 Na sto konja peset koža. Z.
 Na stolijeh stari mu su svi klečali. Z.
 Na strikiti i na gate hoće se igrati. Z.
 Na suncu bdjeti a na mjesecu spati ni je časno ni korisno. D.
- 2445 Na sva jedra. D.
 Na sva vesla. D.
 Na svrhu od godišta veće ije mrtvi nego živi. D.

- Na šte ruke uzeo je. Z.
 Na šte ruku je primi. Z.
 2450 Na šte srca je proždrijeti. Z.
 Na tako lice tako naličje. D. *u rkp.* naničje.
 Na tako meso taki nož. Z.
 Na taštoj glavi vjenčac je biserni u rukah djeteta nalip
 otrovni. Z.
 Na ti noge, da' mi roge, gambore. Z.
 2455 Na tobolac usta ne meće. Z.
 Na trnu se rusa ne ragja. Z.
 Na tromu konju dug svaki put. Z.
 Na tugje spence učit'. D.
 Na tugju plav pakao ne stavlja'. D.
 2460 Na tvom ti. D. *može biti* tij.
 Na vodokršte zimi oko izpršte, a na poklade i drugo joj iz-
 pade. D.
 Na vratijeh se potaknut'. D.
 Na vuka seljani. Z.
 Na vuku je glas, a iza vuka se i lisice najedu. D.
 2465 Na vuku živu kožu prodavat'. D.
 Na zemlji leži a nebom se pokriva. D.
 Na zimovište se ne pada, dje nije drva, hljeba i stada. D.
 Na zlo pada gore, a na gore još gore (*ili* a na gore sinje
 more). Z.
 Nabregja se zemlja, tere rodi miša. D.
 2470 Načela je dobro. Z.
 Načnimo ga po dinar, da se nigda ne proda. D.
 Nać' dlaku u jaju. D.
 Nać' zeca na ložnici. D.
 Naće ga dje i roge ljeljenove. Z.
 2475 Nad grobom mu noge vise. D.
 Nad izgledom nije zakona. Z.
 Nad Kresojem ga ne ima, a do Vrtoja nije ga. Z.
 Nad pšeničnjem nije kruha,
 nad rucelom nije žita,
 nad gjuljanom nije vina,
 nad mamin'jem nije sina,
 nad vlaškijem nije lonca,
 nad riješk'jem nije konca. Z.

- Nad ratom hugjega, nad mirom boljega vremena vik nije. Z.
- 2480 Nad silom sila je pravda. Z.
 Nada' se nenadnje, nek te ne nagje nenadnja. Z.
 Nada' se svegj nenadnje za dobit' nenadnju. Z.
 Nadhodi snažnosti i Burjenovu i Bratutovu masku. Z.
 Nadjeven je kako kuljen. D.
- 2485 Nagje se grk i med. Z.
 Nagje se i nad Kresojem. D. Z.
 Nagje tko ište. Z.
 Nagla djevica hudu mužu rada. D.
 Nagla mačka slijepe mišiće rodi. D.
- 2490 Nagnula veće bačvom. Z.
 Nahodi se u plitkoj vodi. Z.
 Najbolje mačka odnese. D.
 Najbolji je gnoj od gosparevijen podplata. D.
 Najedenje za proždora a zdravica za junake. D.
- 2495 Najela se živa mesa. Z.
 Najesti se kako Penava. D.
 Najgora je nemoć gladinja. Z.
 Najgore je sam sebi lagat'. D.
 Najgore prli ugljen pokriveni. Z.
- 2500 Najgori je zalogaj, kijem se čovjek udavi. D.
 Najgori su povraci. D.
 Najkorisniji gnoj podplat je gosparev. Z.
 Najlahša je božja pravda. Z.
 Najljepša je šetnja blizu mora, a brodidba blizu kraja. D.
- 2505 Najljepša mojemuća gruba je. D.
 Najljepšoj nevjesti pir čine kako i najgrubšoj. D.
 Najmanje su kamate u Geti. Z.
 Najmučnije se rep odire. Z.
 Najposlije sam čovjek svoju sramotu uzazna. D.
- 2510 Najslagji je domaći objed. D.
 Najtvrgja je povelja dosti imit' pineza. Z.
 Najveća je krepos' muk. Z.
 Najveća je pamet brijeme poznat'. D.
 Najveće kada kadiocu. Z.
- 2515 Najvišijeh se vrha treskovi hitaju. Z.
 Najzločestija se koza u stap uhabi. D. *u rukopisu je bilo naj-
 prije štap, pa je popravljeno.*

- Najzločestijemu prascu najbolji želud. D.
 Nakon godišta sluga uzme ćud gosparevu. D.
 Nakon mene ni sparožine. D.
- 2520 Nakon osla ni sparožine. D.
 Nakon sto ne ću, reci jedno hoću, i još ne ć' biti naučio do kraja živiti. Z.
 Nakrcat' sve na jedan brod. D.
 Nalio se kako kimak. D.
 Naložio mu je vrlo vaše. Z.
- 2525 Namjera kvas popija. D.
 Namjera siječan svoje dni. D.
 Namjerio se na tučka. Z.
 Naniz'o se pun saotijer. Z.
 Napeć' kožu. D.
- 2530 Naplila je i Piva i Tara. D.
 Naprtio ga je česvinovijeh drva. Z.
 Naranča izažeta na kos'o se meće. Z.
 Nasred rijeke iskat' vodu. D.
 Nastojanje bez uma za šta god je, um bez nastojanja za ništa je. Z.
- 2535 Naš domaćin dobro ljubi, ali bolje gosti. D.
 Našao me si pod svijeću. D.
 Naše knjige govore: hodi sa zla na gore. D.
 Našla je bačva — ali tikva — zatak. D.
 Našla je lopiža pokriv. D.
- 2540 Našla je slika priliku. D. Db. simulacro.
 Našla je tikva zatak. D.
 Našla veža uža. D.
 Naš'o se je pod zemljom. Z.
 Natovari, ter udari. D. Db. bufalone. F. 134.
- 2545 Natovario ga je dobre česvine. Z.
 Nauči me večerat'. D.
 Nauči plaćući da se smiješ stječuci. D.
 Naučio je na pamet kako papagao. D.
 Naučio je na svoje mjedi. Z.
- 2550 Naučio je van pelica. Z.
 Nauka je jedna muka, a oduka dvoja muka. D.
 Navezat' psu na rep. D.
 Navrh bokare laž a na dnu joj istina. Z.

- Navrz' mu bijedu da je tovar psa uio. D.
- 2555 Navukao si se haljina kako ožujak mješina. D.
 Ne bi bilo kamate, da nije zločestva. Z.
 Ne bi bilo k(urve), da nije ro(fijane). Z.
 Ne bi dao bogu tamjana. D.
 Ne bi ga galija nagovorila. D.
- 2560 Ne bi ga iz boba izagnao. D.
 Ne bi ga u karti od naveganja našao. D.
 Ne bi me doteklo prsta omočiti, da rijeka medom teče. D.
 Ne bi mu careva riznica dosta bila. D.
 Ne bi mu tu dali ni godišnice. Z.
- 2565 Ne bi ni na luču izgorio. Z.
 Ne bi ni pas s maslom obliz'o. Z.
 Ne bi se jaje izpeklo. D.
 Ne bi vidio bivola na slami. D.
 Ne bih mu dao guske pasti. D.
- 2570 Ne bih za to dao harubu. D.
 Ne bih za to pjan poigrao. D.
 Ne bi' se, da čuj se. D.
 Ne boj se groma kad munju ne priteče. Z.
 Ne boj se zmiје dokle se u krug ne svije. D.
- 2575 Ne boji se nikoga tko nije nikomu kriv. Z.
 Ne boji se vrana brodara. D.
 Ne bojim se smrti nego zla života. D.
 Ne broji godišta tko kuće ne plaća. Z.
 Ne buči na vuka da ti glas ne digne. Z.
- 2580 Ne budi mećava da pometeš, ni oganj da popališ. D.
 Ne budi psa koji spi. D. Db.² cane.
 Ne čekaj moje starosti. D.
 Ne čekaj žetve bez vola. D.
 Ne češi krijesa, da ne kriješti. Z.
- 2585 Ne čini dobra bezopazno, da te zlo ne nagje. F. 49.
 Ne čini se bogu brat. D.
 Ne čini što ne ć' da ti se reče. Z.
 Ne čini zla ni travi koju pleše. D.
 Ne čuje ga se kad stupa. Z.
- 2590 Ne čuje ga zemlja po koj hodi. Z. *u istom rukopisu na drugom mjestu u istoj poslovice* po kom hodi.
 Ne ć' uhitit' tej mačice bez rukavice. D.

- Ne će bit' vazda ljeto. D.
 Ne će mačka larda. D. Z.
 Ne će ni bog što se ne može Z.
 2595 Ne će ni pas gole kosti. F. 90.
 Ne će nigda vidjet' dva dobra zajedno. D.
 Ne će osao petrusina. D.
 Ne će postola već ako od kordovana. Z.
 Ne će se bijelj za jednu noć. D.
 2600 Ne će se naslonit' na meko. D.
 Ne će š njim ni u raj. D.
 Ne će te minut' ova čaša — ali ova zdravica. D.
 Ne će te ni buha uštunut'. D.
 Ne će ti dat' dima, pica, lika, ostrončine. D.
 2605 Ne će ti jaja snijet'. D.
 Ne će ti ta snom proći. D.
 Ne ćeš moć' zatisnut' objema rukami. D.
 Ne ćeš toj probavit'. D.
 Ne ćeš se naslonit' na meko. D.
 2610 Ne da mu se okropit'. D.
 Ne da na grah. D. Z. F. 130.
 Ne da ni bogu tamjana. Z.
 Ne da ni opepelit'. D.
 Ne da se ničemu zapjet'. D.
 2615 Ne da se ni vilam sedlati. D.
 Ne da' zlu na srce. Z.
 Ne dao ti se bog na obijesna sebra namjerit'. D.
 Ne dao ti se bog sebru moliti. D.
 Ne dava mi srce. D.
 2620 Ne dava se peći koliko zja. D.
 Ne dava se peći koliko zja, nego koliko joj po dnu staje. Z.
 Ne dohodi svaki kašalj od zime. D.
 Ne došla taj ka se ne će pritrpit' ali priboravit'. D.
 Ne drže prosa šuplje vreće, a ubog čovjek ne ide u vijeće. D.
 2625 Ne drži miloga, ne ćeš nać' dragoga. D.
 Ne dviži što nijesi stavio. D.
 Ne gazi mutne vode. Z.
 Ne gleda ga dobrijem (desnijem) okom. Z.
 Ne gleda ni oka ni boka. Z.
 2630 Ne gleda se kakva je kokoš, neg koliko jaje nosi. Z.

- Ne gleda se pas, nego čigov je. D.
 Ne gledaju se vrata kakva su, neg čigova su. Z.
 Ne gliba' kad imaš priječac suh. Z.
 Ne govni loja. D.
 2635 Ne govori ono što bi rad da se ne govori. D.
 Ne govori što hoć' za ne čut' što ne ć'. Z.
 Ne govori što ne ć' da se govori. D.
 Ne haje k'o ni pas za petu nogu. Z.
 Ne hita soko muhe. D.
 2640 Ne hitaju se jarebice na vesku nego pod ploču. Z.
 Ne hod' bos u goru. D.
 Ne hote čovjek i vrat ulomi. D.
 Ne htjej vuka vidjeti ni na nj vikati. D.
 Ne hvali se, er susjede imaš. D.
 2645 Ne hvrca', ne brca', budi čovjek dovečer. D.
 Ne ide mu po ćudi. Z.
 Ne ima brjemena za počesat' se. D.
 Ne ima čijem psa svezat'. D.
 Ne ima dio sunca. D.
 2650 Ne ima dna ni kraja. D.
 Ne ima gdi hrta svezat'. D.
 Ne ima gdje noge stavit'. D.
 Ne ima kud ni na nebo pogledat'. Z.
 Ne ima ni groba. D.
 2655 Ne ima ni kuće ni baštine. D.
 Ne ima ni loze ni koze. D.
 Ne ima ništa komu nije ništa dosta. D.
 Ne ima oči u zatioku. D.
 Ne ima pameti za noktom. D.
 2660 Ne ima pesti megju očima. D.
 Ne ima platit' tko nije dužan. Z.
 Ne ima puška praha. D.
 Ne ima se čijem ukopat'. D.
 Ne ima šta izjesti, a trpezu napravlja. D.
 2665 Ne ima što pjet' slavic. D.
 Ne ima vele komu što godi ne ostaje. D.
 Ne ima za kupit' kruha a kupuje moska. D.
 Ne imala baba bijesa, ter kupila prase. D. Z.: i kupila.
 Ne imaš čijem ostrić'. D.

- 2670 Ne imaš soli u glavi. D.
 Ne išta mimo pšenična kruha. D.
 Ne ište se padalište prije noći. Z.
 Ne išti s pomnjom što ne bi htio nać. Z.
 Ne išti uhiti(t') ako radiš nać. Z.
- 2675 Ne jegj luka, ako ne ć' da njim vonjaš'. Z.
 Ne jesti svoga dara kako Šipanjanin. D.
 Ne kri' svijecu pod četvrt. D.
 Ne leži sa psim, ako ne ć' ustat' s buham. Z.
 Ne lomi vrata. D.
- 2680 Ne lovi meso neg perje. D.
 Ne maste riječi kupusa. D. Z.: ne maste mu riječi.
 Ne mjeri se čovjek laktom neg umom. D.
 Ne moć' koga godi ni priteć' ni dostignut'. D.
 Ne moć' stati na jednom mjestu kano Jegjupak. D.
- 2685 Ne moći zatisnut' objema rukami. D.
 Ne mogu biti i vuci siti i kozlići cijeli. D.
 Ne mogu biti i vuci siti i kozlići na broju. F. 15.
 Ne mogu dva kola jednako doći. D.
 Ne mogu mi bit' uši izviše glave. D.
- 2690 Ne moli se ženi u odru, ni u vodi konju. D.
 Ne mož' izet' med bez pčelinja obada. D.
 Ne mož' uteć', ni sustignut'. D.
 Ne može bit' i bačva puna i žena — ali sluga — pjana. D.
 Ne može bit' jedno dobro bez drugoga zla. D.
- 2695 Ne može dreven pas lajat'. D.
 Ne može ga ni upengana vidjet', — govorit'. D.
 Ne može hodit' a hoće nosit'. Z.
 Ne može jedan i ročit' i svjedočit'. D.
 Ne može mjesta zgrijat'. D.
- 2700 Ne može mu nitko ni prid noge stavit'. D.
 Ne može mu podnijet' obraz. Z.
 Ne može nitko stat' u dugo. D.
 Ne može nosit' junca, a hoće nosit' vola. D.
 Ne može se bez mene taj pir učinit'. D.
- 2705 Ne može se dobro i brzo. D.
 Ne može se hrom nahodit' a tepav nagovorit'. D.
 Ne može se i bogu i ljudem ugodit'. D.
 Ne može se i dut' i kovat'. Z.

- Ne može se i glumit' i bumnjit'. Z.
- 2710 Ne može se i krs' nosit' i zvono zvonit'. D.
 Ne može se i puhat' i udarat'. Z.
 Ne može se i vele i dobro. D.
 Ne može se nos obrezat' a rilice ne okrvavit'. D.
 Ne može se priko bata skakat'. D.
- 2715 Ne može se ujedno kahnut', zijehnut', prnut' i muhu uhitit'. D.
 Ne može se udužit' kako i kupit'. Z.
 Ne može se vran muče najesti. D.
 Ne može se vratit' kako iz pakla. D.
 Ne može se zvizdat' i napijat'. D.
- 2720 Ne može stat' u svojoj koži. D.
 Ne može sud koji teče ponijet' vode daleče. D.
 Ne može svaka crevlja na svačigovu nogu. Z.
 Ne može u svoj koži stat'. D.
 Ne nadima' se, da ne pukneš. D.
- 2725 Ne najeda se vuk po poruci mesa. D.
 Ne otkriva' rane temu ki ti ne može lijeka dati. Z.
 Ne ostavit' ni kože ni dlake kako taman barbijer. D.
 Ne oteži, da ne pukne. Z.
 Ne oteži odveće luka, da ne pukne. D.
- 2730 Ne pazi se pas, neg pasjak. Z.
 Ne pazi se pas, nego čigov je. Z.
 Ne pitaj u nikoga što ti nikomu ne bi dao. D.
 Ne plačem mala dijela nego plačem kriva dijela. D.
 Ne pljuj više sebe, da t' na lice ne pade. D.
- 2735 Ne pozna se zlo nego kad dogje. D.
 Ne prdi ni uz gluha, er ima nos, ako i ne ima uha. D.
 Ne prikini mišeta. D.
 Ne pristruguj, da ti se ne prokine. D.
 Ne pristruži, da ne prokineš. D.
- 2740 Ne priteži, da ne pukne. Z.
 Ne probi vrata, er ih drugi razprostraniše. Z.
 Ne prostiri veće noga nego bijelja čuješ. D.
 Ne prudi ješa ka se vraća. Z.
 Ne raste mu kam na glavi. Z.
- 2745 Ne raste mu kami navrh glave. D.
 Ne razaznavat' želud od grada. D.
 Ne razmeći tvoga blaga rukami, da ga pak ne išteš nogami. D.

- Ne rec' nitko da ne može naučit'; toliko učini čovjek koliko
hoće učinit'. D.
- Ne reci mu: crne ti su oči. Z.
- 2750 Ne reci, ne haj se. D.
- Ne reci što ti je drago za ne čut' što ti nije drago. Z.
- Ne reci zlo, da zlo ne čuješ. Z.
- Ne reče je gluhu. Z.
- Ne skvasi zadnjicu, ne uhititi ribicu. D.
- 2755 Ne smije dušom dahnut'. D.
- Ne smije mu rijet': crne t' su oči. D.
- Ne smije uhom krenut'. D.
- Ne smiješ me krivo okom pogledat'. D.
- Ne snese kokoš jaje da ga ne okakoće. D.
- 2760 Ne spi se pomorcu u tešku pogibiju. Z.
- Ne srka' vruće juhe da se ne oprliš. Z.
- Ne stavi oganj polak slame. D.
- Ne stavlja' prs' megju škripi. D.
- Ne stavlja' se megju nokat i meso.
- 2765 Ne straši se da ti kruh ne opljesnivi. D.
- Ne straši se kamilja od rešeta. D.
- Ne svijeti ti sunce iz repa. D.
- Ne svlači se prije neg na rijeku dogješ. D.
- Ne tanči od veće, da ti se ne slomi. D.
- 2780 Ne tegni, da ne zasmrđi. Z.
- Ne tegni fratru u vijenac. Z.
- Ne tegni kako u zenicu od oka. D.
- Ne tegni (tiči) u kokulu. Z.
- Ne tegni u osinjak. Z.
- 2775 Ne tiči mi u živo. D.
- Ne tiči u gnjilu megju, da se sva ne prospe. D.
- Ne tiči u gnoj, da ne smrđi. Z.
- Ne tiči u govno, da ne smrđi. D.
- Ne tiči u što ti ne vele. D.
- 2780 Ne tiči u zvono, da ne zvoni. Z.
- Ne treba da je gos' vazda gos'. D.
- Ne treba med lizat' za poslije prste ogrizat'. D.
- Ne treba po daždu klobuk iskat'. D.
- Ne treba prodavat' kožu od medvjeda prije neg ga uhitish. D.
- 2785 Ne treba svakoj riječi odgovor. D.

- Ne trebuj u mlinu gusli. D.
 Ne tresi mu kosti. D.
 Ne tuži se Bero, lijepa ti je vjerenica. Z.
 Ne tuži tko drži. Z.
 2790 Ne učin', ne boj se. D. Z.: ne učini, i.
 Ne ukaži mu bijela zuba. D.
 Ne ulagaj riječi dje ti proć' ne može. Z.
 Ne ulomi nož u kudi. F. 70.
 Ne ulomi vrat tko svjet dava, neg tko svjet prima. D.
 2795 Ne umije brojit' do dva. D.
 Ne umije nego u svoje libro legat' kako dum Petrina. D. *u*
rukopisu je bilo Petria, pa je popravljeno.
 Ne umije ni bu, ni mu. D.
 Ne umije ni dut' ni kovat'. Z.
 Ne umije ni glumit' ni bumnjit'. Z.
 2800 Ne umije ni puhat' ni udarat'. Z.
 Ne umije osao plivat' dokle mu se uši ne naliju. D.
 Ne umije sebar jednostruko. D.
 Ne umije u prs' ujesti. D.
 Ne umivam ruka, er mi se objed ne kuha. Z.
 2805 Ne umjet' ništa život je sladak. D.
 Ne uzda' se u ženu ni u mrtvu. D.
 Ne uzdaj mu se u brke. D.
 Ne uzdaj mu se u sjedine. D.
 Ne uzdaj se u njega kako u tri cara. D.
 2810 Ne uzdaj se u trsten štap. D.
 Ne valja gvozdjem oganj sjeć'. D.
 Ne valja mu koža za kordovana. Z.
 Ne valja ni za izgorjet'. Z.
 Ne valja ni za se ni za družijeh. D.
 2815 Ne valja pod svaku svirao igrat'. D.
 Ne valja so koju zoblje. D.
 Ne valja svakoj riječi kolač mijesit'. D.
 Ne valja za strah od ptica prosa ne sijat'. D.
 Ne valja zgorjet'. D.
 2820 Ne valjat' za što godi kako Jegjupak za pismo. D.
 Ne varuj se psa ki laje, neg ki muče uijeda. Z.
 Ne vidiš mila kroz rešeto. D.
 Ne vjerovat' dokle sveti ne počnu mirakula činit'. D.

- Ne vjeruj ženi, er se kako mjesec mijeni. D.
- 2825 Ne vjeruje dva prsta izvan glave. D.
 Ne vonja lukom tko luka nije io. Z.
 Ne zabija' trna u zdravu nogu. Z.
 Ne zabija' tugjega trna u tvoju nogu. D.
 Ne zna gdi mu je ni brada ni glava. D.
- 2830 Ne zna lisica s kijem lisiči. D.
 Ne zna od kud koza bob toči. Z.
 Ne zna od kud sunce istječe. D.
 Ne zna os'o što je petrusin. Db.² petrosello.
 Ne zna što je dobro tko zlijem nije boravio. D.
- 2835 Ne zna tovar što je petrusin. F. 121.
 Ne znaš kad dohode pokladi. D.
 Ne znaš kad si sit. Db. sapere.
 Ne znaš po mise. D.
 Ne znaš što će dan donijet'. D.
- 2840 Ne zovi zla, er i samo dohodi. D. Z.: zlo, ere.
 Ne žali malahna nego kriva dijela. Z.
 Ne žalim toliko što me ujede, koliko er zlu ćud ukaza. Z.
 Nehoteći dug sramotu ne dava. Z.
 Neimanje dug ne plaća. D.
- 2845 Neimanje je jače od cara. D.
 Neimanje tvrgje je od cara. D.
 Neistinito vijek ne istakmi se s istinitijem. Z.
 Nek laje, samo da ne uijeda. Z.
 Nek puha, kad ne vjetri. Z.
- 2850 Nek zimu ne čeka tko ljeti ne preda. Z.
 Neka dinar popije oni ki ga dobije. D.
 Neka dogju gosti koji će donesti. D.
 Neka grede Dunav kuda je naučan. D.
 Neka sve crna rijeka odnosi. D.
- 2855 Neka te kuša tko te ne zna. D.
 Neka ti braće Drijenjana. Z.
 Neka ti je večere bogom tečene. D.
 Neka ti juga kako brata. D.
 Neka ti našijeh tržnica s glumcom debelijem. Z.
- 2860 Neka ti oči puknu. D. *na drugom mjestu* puknu oči.
 Neka vozi tko je vješ'. D.
 Nemoć od oči laktom se liječi. D.

- Nemoćne oči tko gleda, njih nemoć uzima. D.
 Nemoćne oči zrak sunčan ne podnose. D.
- 2865 Nemoćnik je neizvidan ki svoju zled ne pozna. Z.
 Nemoćnu zdrav ne razumi. Db. ammalato.
 Nemoj da crijeva čuju, er sva iztekoše. D.
 Nemoj da te zlo trgne. D.
 Nemoj mi uzimat', a nemoj mi ni vraćat'. Z.
- 2870 Nemo' se kriti za prste. Z.
 Nemoj se ludu suprotivit'. D.
 Nenadnja ga nagje. Z.
 Nenavidniku omuli se nos a uzraste oko. D. *u rkp. je bilo omali pa popravljeno.*
- Nepamet ubija se u pamet. Z.
- 2875 Nepomnu težaku miši sjeme izjedu. D.
 Nepomstvo gotovo uboštvo. D.
 Nepravo je služit' neharna. D.
 Neprijatelja jačega nije do zlata. Z.
 Nespora su djeca kad se načnu. D.
- 2880 Nesreća je hudo blago. D.
 Nesreća mu iz oči skače. D.
 Nesreća tanko prede. D.
 Nesrećan ni na ježe. Z.
 Nesrećnu i pamet je odveće. D.
- 2885 Netom k selu pristupiš, on čas kuće vidiš. D.
 Netom se pop nareče, on čas mu šija oteče. D.
 Netom sjede, netom prde. D.
 Nevjesta ja mala, ja velika, valjaju joj svatovi. Z.
 Nevjesta je sve kriva, er je kučka još živa. Z.
- 2890 Nevjesta je svemu kriva, i što je prošlo i što biva. Z.
 Nevjesta rodi i zlo sdružena. D.
 Nevješ' kako slijep. D.
 Nevolja broda ne traži — ne gleda — ne ište. Z.
 Nevolja čini prste lizat'. D.
- 2895 Nevolja je mužu ženski plakati. D.
 Nevolja je najbolji majstor. D.
 Nevolja ne ima sveca. D.
 Nevolja ne ima zakona. D.
 Nevolja redom grede. Db. ordinatamente. F. 80 : gre.
- 2900 Nevolja tanko prede. D.

- Nevoljna mati i hćeri je rada. D.
 Neznanje radja uzdanje. D.
 Nezvan došao, nepošten pošao. D. Z.: nepošten. Db. invitare:
 doš'o, nepošten poš'o. D.
 Nezvanu gostu mjesto je za vratijem. Z.
- 2905 Ni bih rad vuka vidjet' ni na nj upit'. D.
 Ni bog svakomu ne pomaga. D.
 Ni bogu ni ljudem ne valja neugodit'. D.
 Ni budi med da te razližu, ni ijed da te raspljuju. D.
 Ni će pas kosti glodati ni drugomu podati. Z.
- 2910 Ni ćeš držat' ni ćeš derat'. D.
 Ni djevojku ne utopi, ni djetića u zlo uprti. D.
 Ni dobar vo ne može vazda orat'. D.
 Ni dobru steci, ni rgjavu ostavi. F. 14.
 Ni doma te ne poznali. Z.
- 2915 Ni drača ne će obosti dobre. D.
 Ni drijema, ni trijeska. D.
 Ni Dunav te ne bi oplakao. D.
 Ni gora izpasena, ni bog izmoljen. D.
 Ni gore posijeci, ni bez drva doma dogji. Z. F. 73.
- 2920 Ni goru posijeci, ni bez drva doma se vrati. D.
 Ni govedo pod sedlo, ni govedara nad sedlo. Z.
 Ni govori, ni romoni. D.
 Ni ja nijesam glave na trnu našao. D.
 Ni ja tamo, ni moje noge. D.
- 2925 Ni ja tebi kum, ni ti meni stari svat. Z.
 Ni je pikat meso, ni Curonja vlastelin. D.
 Ni je u kurvi vjere, ni u tovjerni mjere. D.
 Ni k zlu teci, ni dobru ostavi. D.
 Ni k'o pčele, ni k'o pruzi. Z.
- 2930 Ni kriv ni dužan, veli svaki sužanj. Z.
 Ni ljeti u košulji, ni zimi u kožuhu. D.
 Ni ljeto zlijem ljetom, ni zima zimom. Z.
 Ni luka io, ni lukom vonj'o. Z.
 Ni luka io, ni njim vonjao. D. Db. cipolla.
- 2935 Ni lupeškoj ženi nije vazda smijeh na usti. D.
 Ni meni stumbice ne dohodi. D.
 Ni mi mlado plače, ni mi staro kašlje. D.
 Ni mi staro kašlje, ni mi mlado plače. Db. tossire.

- Ni mi su odveli konje ni volove. D.
- 2940 Ni moj lov, ni moj zec. F. 132.
 Ni na domu s Jelicom, ni u crkvi s Jovicom. Z.
 Ni na oslu ni na bazduhu. Z.
 Ni pas gole kosti ne će. D. Z.: ne će gole kosti.
 Ni pop, ni djak, ni dobar junak. D.
- 2945 Ni popa za susjeda, ni fratra za prijatelja. Z.
 Ni ptičjega mu mlijeka ne manjka. D.
 Ni s guzice ni s glavice. D.
 Ni s kude ni s glave. D.
 Ni s lisicama ni s kunijelji prijazni ne uzmi. D.
- 2950 Ni s prijateljom proč prijatelja. Z.
 Ni sjeni njegove ne znam. D.
 Ni slijepu kaži, ni gluhu kažu. Z.
 Ni smrdi ni vonja. Z.
 Ni smrdiš ni vonjaš, kako govno od kragujca. D.
- 2955 Ni srna kasna, ni kuna nevuhvena. Z.
 Ni stara barbijera ni mlada liječnika. Z.
 Ni svaka dobit nije korisna. D.
 Ni svaki grom ne trijeska. D.
 Ni svaki oblak ne daždi. D.
- 2960 Ni ti je iz toboca, ni u tobolac. D.
 Ni ti se plače, ni ti se pljeze. D.
 Ni tikva sud, ni Srbljin drug. D.
 Ni trguje ni gusuje, neg se govni zakusuje. D.
 Ni tugjega uzmi, ni svojega pusti. Z.
- 2965 Ni u brata na stan ne hodi svaki dan. D.
 Ni u caru vjere, ni u mijehu (mješcu, slušku, rogu) mjere. Z.
 Ni u popa mirisa, ni u Mitra pirinča. Z.
 Ni u psu ni u mjesecu nije vjere. D.
 Ni u raju nije dobro samomu. D.
- 2970 Ni u snu nijesam vidio. D.
 Ni u Turčina vjere, ni u Žudjela mjere. Z. *može se čitati i*
 Turčinu.
 Ni ura brojim, ni se muža bojim. D.
 Ni viči tuj ni buči, dje t' ni uši ni oči. Z.
 Ni vran bio, ni maćeha dobra. D.
- 2975 Ni vrana bijela, ni pogača cijela. D.
 Ni vrane bile, ni dobro kopile. D.

- Ni vuka vidio, ni na nj vikao. D.
 Ni vuka vigjet', ni na vuka vikat'. Z.
 Ni zimi bez ruha ni ljeti bez brašna ne putuj. D.
 2980 Ni zla izbiti ni izkarati. D.
 Ni zla mu godina ne može naudit'. D.
 Ni zlu ostavi, ni dobru teci. Z.
 Ni zlu teci, ni dobru ostavja'. Z.
 Ni zvono svegj jednako ne zvoni. Z.
 2985 Niče iz sebe, gine u sebi: vidiš ga, ne vidiš ga. Z.
 Ničen piš, hvaljen bog; nije spence, daće bog. D.
 Nigda nijesam prala da nije daždilo. D.
 Nije bogat tko vele ima, neg tko malo žudi. D.
 Nije brodar vjetru gospodar. D.
 2990 Nije čas kolik gora. D.
 Nije čis' voz. D.
 Nije čovjek što se mni, nego što ga družu scijene. D.
 Nije dana izgubio tko je tu stvar učinio. Z.
 Nije djestra ki ne smrdi, ni ognjišta ki ne dimi. D. *mjesto*
 ki trebalo bi na oba mjesta ko.
 2995 Nije do kruha domaćega. Z.
 Nije dobar kokošem palja zamesti. D.
 Nije dobro što god je saviše. Z.
 Nije dosta kupit', nu se hoće i skuhat'. Z.
 Nije dušom voljan. D.
 3000 Nije ga bez mahnita druga. D.
 Nije ga bilo doma kad mu su krojili. Z.
 Nije ga bilo nad Kresojem, nu se iznašao. Z.
 Nije ga grlici u mrvici. D.
 Nije ga izpod prsta kackat'. Z.
 3005 Nije ga izpod prsta točit' na kutalac. Z.
 Nije ga kud ni kamo. Z.
 Nije ga lagat' trbuhu. D.
 Nije ga ni kud ni kamo. D.
 Nije ga nigda pas uio, da ga svojom dlakom nije izliječio. D.
 3010 Nije ga u čem oči vide, neg u čem bog da. D.
 Nije ga u tugjbini. D.
 Nije ga vidio ni upengana. D.
 Nije ga za što uhitit': izmiče se kako jegulja. D.
 Nije gdje zubom zadjet'. D.

- 3015 Nije glada do gjenara. Z.
 Nije gnusno sve što je crno. Z.
 Nije gospara bez dinara. D.
 Nije grijeh toli skriven da napokon ne će bit' otkriven. D.
 Nije Gruž za svakoga. Z.
- 3020 Nije kneza bez pjeneza. D.
 Nije kokoši da se ne poprši. D.
 Nije komu je namijenjeno, nego komu je odlučeno. D.
 Nije ležećega svijeta. Z. F. 79.
 Nije lijepo što je grubo. Z.
- 3025 Nije lijepo što je lijepo, nego što je drago (*ili* ugodno). D.
 Nije lozanje bez maganje. Z.
 Nije lud: umije do dva. D.
 Nije mesa bez kosti. D.
 Nije mi žao da mi je miš priko brka prišao, neg da je družijem put ukazao. D.
- 3030 Nije mi ž'o er me ujede, koliko mi je drago da ti ćud znam. Z.
 Nije mjesta bez svjedoka; er ako ljudi ne vide, a ono vidi bog. D. *u rkp.* vodi bog.
 Nije mjesto bez rogobore gdi jezik ne pristav kopore. D.
 Nije moć' krivu ulicu izpravit'. D.
 Nije mu bace. D.
- 3035 Nije mu dlake na jeziku. D.
 Nije mu na golu. D.
 Nije mu ni pod pazuhom ostavio suho, vrlo ga umi. Z.
 Nije mu svijet do koljena. D. Z.
 Nije mu šila pod jezikom. D.
- 3040 Nije mu to za salatu. D.
 Nije mu vjere koliko ni u tri cara. Z.
 Nije mudar tko na brijeme ne umije bit' lud. D.
 Nije ni med svaki jednak. Z.
 Nije ni na nebu ni na zemlji. D.
- 3045 Nije ni on mala rgja. D.
 Nije ni ova pomi(žana). Z.
 Nije ni sebi ni družijem dobar. D.
 Nije ni sve istina što se u pjesnijeh poje. D.
 Nije ostao tko bi glas donio. D.
- 3050 Nije osvete bez mahnita brata. D.
 Nije panata, kruh je varen. D.

- Nije plašta bez priloška. D.
 Nije plemena bez slavnih imena. F. 90.
 Nije poginuo zajam, nego vraćenje. D.
 3055 Nije ptice bolje od ovizca da letjet' može. D.
 Nije ribe bez drače. D.
 Nije se gdje uvrijeti, prišlo je umrijeti. D.
 Nije se kamo vrijeti, prišlo je umrijeti. D.
 Nije se s tijem prjeti komu je sidjeti a sebi stati. D.
 3060 Nije sile nad ljuvenom. Z.
 Nije svak vlastelin tko ulazi u vijeće. D.
 Nije svakomu kako popovoj majci. D.
 Nije sveg' noć kad nije dan. Z.
 Nije što bi se babi doneslo, nego što bi se babi izjelo. D.
 3065 Nije što je, neg što bi se htjelo. Z.
 Nije ti bez svojega. D.
 Nije ti ga bez Hrvoja. Z.
 Nije ti ga kud ni kamo. Z.
 Nije tko počne, neg tko svrši. D.
 3070 Nije toliko čovjek zao da se ne će naći gori. D.
 Nije toliko dalek dan da brzo ne dogje. D.
 Nije toliko dug dan da ga noć ne stigne. D.
 Nije toliko gruba žena da ne scijeni bit' ugodna. D.
 Nije toliko prilična pčela k pčeli ni voda k vodi. D.
 3075 Nije u mlinu pobijelio. Z.
 Nije toliko zlo koga ubiju, koliko kad mu ne dadu plakat'. D.
 Nije toliko vrag crn koliko se piše. D.
 Nije u čem se vidi, neg u čem bog da. D.
 Nije u jednomu dubu dubrave. D.
 3080 Nije u kili mesa. D.
 Nije u prstu štita. D.
 Nije u šilu lemlješa. D.
 Nije vas dan zao ni jedan. D.
 Nije vazda vinober. D.
 3085 Nije veće brijeme da se psi kobasami vežu. D.
 Nije vjere u Bara kolik ni u cara. Z.
 Nije vjere u njemu koliko ni u caru. Z.
 Nije vlah tko u vlasijeh stoji, neg tko vlaška djela čini. D.
 Nije voljan dušom dahnut'. D.
 3090 Nije za osla sedlo. Z.

- Nije zime prije neg se Orlanda zacrljeni. Z.
 Nije zimi muhe ni u strcu juhe. D.
 Nije zlato sve što sja. D. Z.
 Nije zvijeri kojoj je mučnije ugodit' neg čovjeku. D.
- 3095 Nijedna ga bez tebe ne izjela. D.
 Nijedna ga čaša ne minu. Z.
 Nijedna preša nije dobra. D.
 Nijedna riječ korisna nije zla. D.
 Nijedna rijeka natrag se ne vraća. D.
- 3100 Nijedne zime nije vuk izio. F. 110.
 Nijedno zlo samo ne dogje. D.
 Nijem i slijep za knjige nikadar. Z.
 Nijesam toj ni u san snio. D.
 Nijesam tomu ni svijestan ni čestan. D.
- 3105 Nijesi se glave nanosio. D.
 Nijesi se nosa nanosio. D.
 Nijesu ga iz puča zacrpili. Z.
 Nijesi vješ', još si mlad. D.
 Nijesi zabio klina u kolo. D.
- 3110 Nijesu lazanje bez maganje. D.
 Nijesu ni svi prsti jednaci. D.
 Nijesu svi dni jednaci. D.
 Nijesu trbusi s mesom jednaci. D.
 Nikomu kami na glavi ne raste. D.
- 3115 Nikomu zla ne gudi, ali ga ne žudi, da ti na glavu ne pade. D.
 Ništa, Krilo iz Poždrojevića, opat će ti rataje poslat', reče Mle-
 ćanin Paštrojevićaninu. Z. *posljednjoj je riječi kraj zamrčen.*
 Ništa mi nije žao neg na božić umrijet'. D.
 Ništa ne gubi tko zlu prijazan izgubi. D.
 Ništa nije bolje od dobre volje. D.
- 3120 Ništa nije brez primješe (pritroše). Z.
 Ništo se ne može napraviti' što se sprva ne išteti. D.
 Ništor se do suze prije ne osuši. Z.
 Nit' hodeći nosi, nit' jašući vodi. Z.
 Nit' ima kuma ni druga. Z.
- 3125 Nit' se može tepavac (tepav) nagovoriti ni hrom nahoditi. Z.
 Nit' se uzdaj u zimnju vedrinu ni u ljetnu oblačinu. D.
 Niti hvalim Radojka, ni je dobra djevojka. D.
 Niti je dobro sve uzeti ni sve dati. Z.

- Niti mu je ostalo, nit' je stek'o, od kud da ima? Z.
- 3130 Nitko čovjeku gore ne čini neg on sam sebi. D.
 Nitko meni ne drobi. D.
 Nitko ne zna gdi haljina ali crevja tišti, i ako dobro stoji,
 nego tko je nosi. D.
 Nitko nije s neba pao. Z.
 Nitko od ruga nije umr-o. D.
- 3135 Nitko se naučan ne ragja. Z.
 Nitko se naučen nije rodio. D.
 Nitko se nije rodio u boju. D.
 Nitko te ne će po trbuhu pipat'. Z.
 Nitko ti jezika ne zaima. Z.
- 3140 Njegda sam valjao, a sad sam faljao. D.
 Njegda soli, a njegda ulja. D.
 Njegov je ocat od slatka vina. D.
 Njeki je dan mati a njeki maćeha. D.
 Njeki je tvrgji nego kami. D.
- 3145 Njeko ga je zlo rasrdio. Z.
 Njekomu do brka, a njekomu do suza. Z.
 Njekomu do zuba, a njekomu do suza. D.
 Njekomu mati, a njekomu maćeha. D.
 Njekomu mihirom, a njekomu sikirom. D.
- 3150 Njekomu pluta tonu, a njekomu olova pliju. D.
 Njekomu se jaja peku, a njekomu suze teku. D.
 Njekomu sin, a njekomu pastorak. D.
 Nješto daj, a nješto obećaj. D.
 Nješto haj, a nješto ne haj. D.
- 3155 Nješto majka čuje, ter poprduje. D.
 Nješto mi se huhumeta. D.
 Nješto spovijedat' a nješto i tajat'. D.
 Njetko bac, njetko mac, ne zna mu se ni otac. D.
 Njetko i silom, a njetko psinom. D.
- 3160 Njetko s silom, a njetko s psinom. D.
 Noć je uhata, a dan okast. Z.
 Noćno kolača trčati. Z.
 Noćom badnjega dnevi neka znaš snevi,
 još da je snijeg i led, ne prija ti ni jedna zled. Z.
 Noga bolna u odru a ruka pri grlu. D.
- 3165 Noge naučne hogjavat' ne mogu s mirom stat'. D.

- Nos nositi. D.
 Nosi doma kako mrav. D.
 Nosi glavu u torbi. Z.
 Nosi mu još baba vijence. Z.
 3170 Nosi pamet za kosami. Z.
 Nosi Viča Bojkova zeleno libro, evo češljavice iza rata. Z.
 Nosit' drva u goru. D.
 Nosit' glavu u torbi. D.
 Nosit' kako malo vode na dlanu. D.
 3175 Nosit' koga godi navrh glave. D.
 Nosite skrinju, ali je u opata ključ, reče Mlećanin. Z.
 Nositi glavu u šaci. Db. palma.
 Nosom pribrojit' D.
 Nosom se podpirat'. D.
 3180 Nov zakon a u staru gradu. D.
 Nova metla dobro mete. Db. scopa.
 Nove inkune na otar, a stare pod otar. Db. effigie.
 Novi sveci na otar, a stari pod otar. Z.
 Nož u kudi ulomiti. Db. rompere.
 3185 Nož zločes' prs' reže a drva ne može. D.
 Nožem oganj ne preći. D.
 Nožicama žito žnjeti. D.
 Nu ako nebo pade na zemlju. D.
 Nu ako pade nebo na zemlju. D.
 3190 Nu mi smeti slinicu. D.
 Nukaoca glava ne boli. D

- O čem raba, ali raba o uštipku. Z.
 O čem tko radi, u tem i rabi. Z.
 O dlaci mu život visi. D.
 3195 O svojoj hrani tugje pase volove. Z.
 O svom se bavi. D.
 O tugjoj čeljadi malo, o tvojoj manje, a o tebi ništa. Z.
 O tugjoj hrani svoje tovi volove. Z.
 O tvojoj se glavi bavi. D.
 3200 Ob dan po Gružu i Rijeci, ob noć po Pelinah i Prijeci. Z. *u*
rkp. je bilo a ob noć, pa je a izbrisano.
 Ob'o badan(j) vijeće. Z.

- Obeća' ludu da se raduje, a mudru da pametuje. D.
 Obećalo a ne izdalo. D.
 Običaj je druga narav. D.
 3205 Obiknućeš kako mladu. D.
 Obiknut' se kako nakovan. D.
 Obila je Bunu i Bunicu, a pak se je zavukla Orlandi u tje-
 (licu). Z.
 Obio je Bunu i Bunicu, Mrkan, Sut Vid i Lozicu. Z.
 Oblači toplo, jegj malo, s mjerom pi', ako hoć' vele živit'. D.
 3210 Oblas' nad sva znanja. Z.
 Oblasniku nepristupnom da' što pita, da ne uzme i što ne pita. Z.
 Obličiše vješticu s otara. Z.
 Oblo se razlog govori. Z.
 Oblo vijeće badanj. D.
 3215 Obo se jutros na trn. Z.
 Oboden ribar pametuje. D.
 Obraz ti kaže, a djelo ne laže. D.
 Obrni se i za se. Z.
 Obrum hita ribu, ne trs ni udica. D.
 3220 Obrum je ki vara, a ne trs ni strunje. D.
 Obuci škornje, ne imam konja. D.
 Obuć' se u dobar plašt'. Db. ammantatura.
 Obuć' se u kožu od lava, ili od vuka. D.
 Obukao sam se naopako, neka ide ovako. D.
 3225 Obuvat' dijete u Marka Kraljevića čizme. D.
 Oči ke vide što žele, ne staraju se. D.
 Oči nemoćne zrak sunčani ne podnose. D.
 Oči skazni ne imaju. D.
 Očima namjerat'. D.
 3230 Očima se već vjeruje neg rukama. Z.
 Očima znanje, ušima vjera. Z.
 Ocjerio zube. Z.
 Od Adama svak ishodi. Z.
 Od bačava čini karatijeje. Z.
 3235 Od bašte do ćaće koliko od ćaće do oca. Z.
 Od boga sve dobro počinje. Z.
 Od bube ljepir, a od ljepira buba. Z.
 Od česa kut'o od tega i ručica. Z.
 Od djeteta do starca nije van godišta druge razlikosti. Z.

- 3240 Od dlana selo učinit'. D.
 Od dobra će dobro a od zla i zlo doć'. D.
 Od dobra je drva usječen. Db. legno.
 Od dobrih dobro se uči. D.
 Od domaćega lupeža ne može se učuvat'. D.
- 3245 Od dva li se čine tri? D.
 Od glave do peta. D.
 Od guse je do gusjenice koliko od Jegjupka do kupusa. Z.
 Od jednoga udorca dub ne pada. D.
 Od Kijeka vijeka. D.
- 3250 Od koga strah imaju, daj mu njegovo davaju. D.
 Od kože tugje širi se režu remici. Z.
 Od kriva drva na stranu je sjena. Z.
 Od kuće kapljive i od žene karljive slobodi (ukloni) nas bože.
 Db. contenziosa, litigoso.
 Od kud bih se nad'o pogači od tud me dopade boban. Z.
- 3255 Od kud sam se nad'o da me će sunce ogrijat' otud me mraz
 ledi. Z.
 Od loz' groz'. D. Z.
 Od loze grozd. Db. padreggiare.
 Od male iskre velik oganj. D.
 Od maske i mrtve čuva' se. D.
- 3260 Od mjeseca blijedi i vene. D.
 Od mjeseca prašćić, a od dva paćić. D.
 Od muhe vola učinit'. D.
 Od neba do zemlje. D.
 Od nezdrela voća trnu zubi. D.
- 3265 Od Osaonika do Imotice. D.
 Od ošljega repa ne čini se sito. D.
 Od Oštre do Lovišta. D.
 Od Pika do Žudjela mala je različnost. Z.
 Od pitoma zelja trbuh ne boli. F. 92.
- 3270 Od pretiline ne bi ni k miru prionula. Z.
 Od prvoga udarca dub ne pada. Z.
 Od pržine konop sukat'. D.
 Od pure do krme. D.
 Od rečena do stvorena kako od lista do korena. Db. detto.
- 3275 Od rečenoga do stvorenoga vele je. D.
 Od sprijeda me lijepo gladiš, a od zada crijeva vadiš. D.

- Od stara drva svjetlji je oganj. D.
 Od stara samo rogobora, a od mlada do umora. D.
 Od stare kokoši dobra juha. D. Z.: dobra je.
 3280 Od svake tice ne ije se meso. Z.
 Od svakoga drva strijele se ne djelju. Z.
 Od svega je svoje brijeme. D.
 Od treće se čuva'. Z.
 Od treće sve valja. Z.
 3285 Od udate ka se prti,
 od djevojke ka se vrti,
 od djetića ki no trti,
 i od službe koja krti,
 da ukloni nas bog do smrti. Z.
 Od veće peći kruha jesti. D. Z.: kruha je io.
 Od vina vode, a od vode nose. Z.
 Od zla dužnika i koza bez kozleta. D. Z.: kozu brez.
 Od zla dužnika i kozu bez mlika. Db. capra.
 3290 Od zla manje. D.
 Od zla sela veće zla vide oči nego čuju uši. D.
 Od zla smoka bolje je i suho. D.
 Od zla vrana i zlo piple. D.
 Od zlata je cjenje srebro. Z.
 3295 Od zle kože ne može dobra crevja bit'. D.
 Od znanoga zelja glava ne boli. D.
 Od žene karljive i kuće kapljive ukloni me bože. D.
 Odhrani vrana, da ti izkljuje oči. D.
 Odhranio se materi pod skutom. Z.
 3300 Odhranio se zecovima — strašiv,
 odhranila se zecovima — liepa. Z.
 Odhranjen je u skatulici od bumbaka. Z.
 Odizgar točilo a odzgor močilo. D.
 Odkrit' jedan otar za pokrit' drugi. D.
 Odkrivat' otare. D.
 3305 Odkriven je s kupijerte. D.
 Odmakni se da me ne omrčiš, reče prosulja lopiži. D.
 Odmetat' i primetat', to je dangubit', ne poslovat'. Z.
 Odnije pero meso. D.
 Odnijela bi mu u kljunu svraka biće, a ne bi ni deva ćudinu.
 F. 133.

- 3310 Odnijet' u bradu. D.
 Odovle me izmi, a onamo zakolji. D.
 Odriješio je veće jedra. Z.
 Odr-o bi mu o ramenu vola. Z.
 Odrt kako lipa. D.
- 3315 Odrijet' uš za uzet' joj kožu. D.
 Odsijeci mi ruke i noge, a stavi me meġju moje. D.
 Odsiva suncu svitlosti a zvijezdam liposti. Z.
 Odsjeć' lijevom desnu. D.
 Odveće velika pravda velika je nepravda. D.
- 3320 Oganj k ognju prilagati. Db.² fuoco.
 Oganj od slame brzo plane. D.
 Oganj se ognjem gasi. D.
 Oganj, žena i more, ne znaš što je gore. Z.
 Ogibati. D.
- 3325 Ogje i vino i rog. Z.
 Ogje šilom u goru a s rešetom na vodu. Z.
 Ognju, dimu i vodi ukloni se i ugodi. D.
 Ogri' zmiju, da te uije. D.
 Ogrij'o je zmiju, da ga upekne. Z.
- 3330 Ohrnjigao se kako prtuša. D.
 Oko gosparevo pretili (tovi) konja. Z.
 Oko gospodarevo konja pritili. D.
 Oko i uho ni se čuju ni vide, a nije dražijeh ortaka. Z. *u rkp.* vidu.
 Oko i uho nikad se ne sastaju, a jedno drugomu sveġj pomag. Z.
- 3335 Oko je najbolji svjedok. Z.
 Oko je prvi u ljubavi poklisar. Z.
 Oko prtilijeh junaca vele je trgovaca. D.
 Oko šeta za okom, a noga za nogom. Z.
 Okupan je k'o kokoš. Z.
- 3340 Oli je malahna nevjesta oli velika, hoće se svatovi. F. 41.
 Omrčit' koga godi. D.
 Omrznuo ti je sitni kruh. D.
 On je pekao ki lonca nije imao. D.
 Onamo pusti, a ovamo ne uhit. D.
- 3345 Onda pjanac ne pija kad mu vina ne bija. Z.
 Ondi je vele buha. D.

- Oni dobit učini ki se ne umori. D.
 Oni se čini vele molit', komu ni drago dobro tvorit'. D.
 Onomu koji hlepi, i brzoća je lijena. D.
- 3350 Opaljeničin hućum. D.
 Opasena ledina ni sebi ni družijem. D.
 Opatove skornje u trećoj lukoci. D.
 Općen budi tko općenstvo žudi. D.
 Općenoj kobili vazda su rebra sadnita. D.
- 3355 Opleti se, galijske su u Gružu. Z.
 Orah cio ni je koristan ni mio. D.
 Orao ne hita muha. D.
 Ori jedan što ih veće od sto (ili što sto) grade. Z.
 Orla čavka zatječe. D.
- 3360 Orlandi bačve brez dana nabija. Z.
 Orlandovijem laktom brade po gradu mjeri. Z.
 Orlove oči s orlovijem krilim. Z.
 Orlovo pero na govegju govnu. D.
 Osao gladan bata se ne haje. D.
- 3365 Osao megju pčelami. D.
 Osao vino nosi, a vina ne pije. D.
 Osla kupi, osla proda', sve os'o ter os'o. Z.
 Osla tko ne ima, treba da je on osao. D.
 Osla traži u plugu a vola u lugu. Z.
- 3370 Osla trijes triješti. D.
 Osli vodu piju, a ljudi vino. D.
 Oslov posluh, konjev razum i bivolska snaga čine momka svakomu draga. Z.
 Oslu se ne pristoji sedlo neg tovarnica. D.
 Osoljeno je plaća. Z.
- 3375 Ostaješ kako feci na dnu. D.
 Ostan' se popa za ne ostat' se mira. Z.
 Ost'o mu je doma tobolac. Z.
 Ostat' od broda. D.
 Ostat' s ovolicijem nosom. D.
- 3380 Ostrizi do kože. D.
 Osveta je svegjer lačna. Z.
 Ošlja smrt gospodaru šteta, a selu smijeh. D.
 Oštra riječ srce užezuje, a blaga utaži. D.
 Otac sinu reče: sinko, što učini? Sin ocu odreče: ćaćko, što i ti. Z.

- 3385 Otare liže, a mami fratare. Z.
 Oteg(n)i luka koliko mož'. D.
 Otegnućeš noga. D. *može biti da bi trebalo otegnutih.*
 Otidoh se uburit', tako mjesto i izgubih. D.
 Otišao je u lov, zabio je kuću i dom. D.
- 3390 Otiš'o je poturom k'o i kami koturom. Z. *u rkp. bi se moglo čitati i obiš'o.*
 Otišao u oni čas u koji Captaćani k Petrovoj crkvi. D. *u rkp. je bilo Captaćanin, pa popravljeno.*
 Otišla je pamet u zanovet. Z.
 Otišla mu je pamet u pete. D.
 Otišla mu je pamet u zanovet. D.
- 3395 Otišlo mu je srce u petu. D.
 Otit' golo za ubogo. D.
 Otit' poturom. D.
 Otit' u nevrat. D.
 Otit' u sjeme. D.
- 3400 Otmanlija na kolijeh zeca stiže. D.
 Otmanliji se ragjaju ljudi u gaćah. D.
 Otresi ga se kako ušiva kožuha. D.
 Otrestit se kako kokot. D.
 Otrlo mu je to zube. Z.
- 3405 Otučak je. D.
 Otučak je od bata. Z.
 Otud Turci, od ovud vuci. Db. lupo.
 Otvori oboje oči. Z.
 Otvori oči, nadigni uši. Z.
- 3410 Otvori sto oči. Z.
 Otvorio je jedra, a još je za kraj vezan. Z.
 Otvorio ti sam srce. Z.
 Ova je i za trat i za nju. D.
 Ovako sam zast'o, ovako ću i odstat'. Z.
- 3415 Ovca bez pastira ne ima mlika ni sira. D.
 Ovca li dogje, run li donese? Z.
 Ovca sita sama od svoga repa preda. D.
 Ovca vuka nosi. Z.
 Ovca zakla vuka. Z.
- 3420 Ovce se imaju strić' a ne bričit'. D.
 Ovcu, koju ima vuk izjesti, trijeba da je izije. D.

- Ovdi ovoliko. D.
 Ovi je osnovao, a oni je izatkao. D.
 Ovi je svijet strmenit: tko po njem slazi, a tko uzlazi. D.
 3425 Ovijam ti se zmijom oko grla. D.
 Oženi se brajo braće, i rodi se golo maće. D.
 Oženi se vojno teško i nevoljno, a uda se moma da je nije
 doma. D.
 Ožeo mu je gubicu. Z.
 Ožežen kašu hladi. D.
 3430 Ožujak na petnaes'. D.

- P
 ačić i prasčić izpod noža na ražnjanić. D.
 Pada ga i bumnjit' i glumit'. Z.
 Pada ga i dut' i kovat'. Z.
 Pade jaz u Vrbas, i izgubi sebi glas. D.
 3435 Pade mu kruh u med. D.
 Pade u more tobolac. a za njim poznanac. D.
 Padoše mu i ruke i noge. Z.
 Paha od Orlande tja do komarde. Z.
 Paklit' dušu. D.
 3440 Pala je muka na bivole. Z.
 Pala je rosa, ne hodi neve bosa. Z.
 Pala mu su krila. D.
 Pale mu su ruke i noge. D.
 Pali bez ognja. D.
 3445 Pali mu su krila ili pentari ili . . . Z.
 Pamet caru je zlatna šibika a vojniku bojno kopje. Z.
 Pamet caruje. Z.
 Pamet stavi, ere čmula nije takmena bačvi. D.
 Pamet stoji u ušiju. D.
 3450 Pamet ubozijem a pjenez čestitijem. D.
 Pameti nemoćnoj slatka je riječ liječnik. D.
 Pameti ni prodaj ni u zajam ikom daj. Z.
 P'o mu je obraz na zemlju. Z.
 Para ti su jaja pod nogami. D.
 3455 Parbu tjera rad orlove sjene. Z.
 Pas crn, pas bio, sve je pas ter pas. Z.
 Pas gladan i pečene kruške ije. D.

- Pas i kučka, reče svekrva; golub i golubica, odgovori punica. Z.
 Pas ki laje ne uijeda. Z.
- 3460 Pas ki vele laje, dobro kuću čuva. D.
 Pas koji hoće ujestit, ne laje. D.
 Pas koji laje, zeca ne hita. D.
 Pas koji roge ište, i uši izgubi. D.
 Pas koji vele laje, malo uijeda. Z.
- 3465 Pas od veće pira na nijednomu ne ije, za htjet' na svijeh jesti. D.
 Pas pasjega mesa ne ije. Z.
 Pas psa čuva. Z.
 Pas sveti se na kamenu. D.
 Pas u brazdi zaludu se glasi. D.
- 3470 Pas u goloj kosti naće što će izjesti. D.
 Pas vrtarski niti kosti glogje niti je drugomu da. Z.
 Pasi goro, hrani bože. D.
 Pasja molitva ne dopire do neba. Z.
 Pasja noga na trpezi. Z.
- 3475 Pasji grijeh ovca plaća. D.
 Pasju nogu zaludu je na trpezu penjat'. Z.
 Pasla kuna kokoši, i dobila večeru. Z.
 Pasti družijem na noge. D.
 Pasti na svoje noge. D.
- 3480 Pasti s prosulje na oganj. D.
 Pasti s trna na draču. D.
 Pasti se maglom, vjetrom, rosom. D.
 Pastijer ovcu striže, a vuk dere. D.
 Patiti za gore ne patit'. Db. patire.
- 3485 Paučinami bogat. D.
 Paukom kudjelju vrag ukrade da iz repa pregju vade. D.
 Pazi tvoj posao, a na tugj se uhabi. D.
 Pčela ostaviv žaoce bježi. D.
 Peci loj, ter se goj. D.
- 3490 Peci me, vari me. Z.
 Peča zlata nekovana. Z.
 Pedjepsa je hroma, ma istom dohodi doma. D.
 Penje mu gaće stara lada. Z.
 Perje hitat', a pticu puštat'. D.
- 3495 Perje pticu resi. D.
 Perušati ga s obje strane bez milosti. Z.

- Peruši pretila kapuna. Z.
 Pet a pet deset, a pet petnaes'. Z.
 Petak, subota, hodi brže nedjelja. D.
 3500 Petom se zatiskovat'. D.
 Pineza ima, a ognja mu nestaje. Z.
 Pir bez dublijera i nevjesta bez gamure, ni pir ni nevjesta. Z.
 Pir od ubozijeh vas otide u pjesnijeh. D.
 Pir se odmiče a nevjesta se običe. D.
 3505 Pir svemu selu kriv. Z.
 Piše vrlo bukvicom. Z.
 Piši mu milje. D.
 Pitaće te staros': da kamo ti mlados'? Z.
 Pitaju ga picigatom. Z.
 3510 Pitajući i daleko se može poč'. D.
 Pitam te od Brgata, a ti odgovaraš od Lokruma. D. *u rkp.*
 Brgatči — Lokrumna.
 Pitat' krčmaricu ima li dobra vina. D.
 Pitat' u osla vune. D.
 Pitat' zališno za doć' na razložno. D.
 3515 Pjana čovjeka kad spi ne budi. D.
 Pjana kmeta našla šteta. D. *u rkp. je bilo pjana, pa popravljeno prava.*
 Pjanče, po sebi znanče. Z.
 Pjesan od kufa. D.
 Pjetricom se vrć' koga godi. D.
 3520 Plaća prasac breće. D.
 Plaćat' u Tominoj muniti. D.
 Plah je kako vjetar. D.
 Plaha je plitka rijeka (*ili* plitka je plaha). Z.
 Plamen je blizu dima. D.
 3525 Plata na vrata. F. 37.
 Plati od ku(d) ti oči stoje. D.
 Plati ti da se jedna veseli a druga plaće. D.
 Platićeš od najslagjega. D.
 Platit' glavno i kamatu. D.
 3530 Platu stanovitu muk ima. D.
 Plemstvo bez vridnosti ne ima jakosti. D.
 Pleti kotac kako ti i otac. D.
 Plije kako kami na dno. D.

- Plije kako šiška. D.
- 3535 Plije k'o bubreg u loju. Z.
 Plije pod skorupom. Z.
 Plitka rijeka jače reve. Z.
 Plivat' i plivat', a pri krmi se puštat'. D.
 Plivat' kako ulje na vrhu. D.
- 3540 Plivat' uz rijeku, a topit' se na mladinah. Z.
 Plivat' uz vodu, — uz rijeku. D.
 Pljuvat' sam na sebe. D.
 Plodna je zemlja koju gospodar pleše. F. 76.
 Plodom a ne veličinom zatjecat' se. D.
- 3545 Po dnu grebeš. D.
 Po glasu se ptica pozna. D.
 Po listju se trava pozna a po voću dub. Z.
 Po mostu, po kom su družu prišli, i mi ćemo prići. D.
 Po nesgodi i dobra kad sreća. Z.
- 3550 Po piru se u nove haljine oblačiš. D.
 Po ravnu hodeći potaknut' se. D.
 Po repu se lisica pozna. D.
 Po slami orat'. D.
 Po starješini bog pomaga. D. Z.
- 3555 Po tuge odloži tko se srčanu iztuži. D.
 Po vjetru kupi perušine. Z.
 Po voću se dub poznavala. D.
 Po zveku se vrijeme pozna. Z.
 Pobiše se zebe za tugje sjedbe. F. 10.
- 3560 Pocorni je san sp'o. Z.
 Počela je prestat' na vit'o. Z.
 Poć' u mačke po larad. Z.
 Pod armiljarom po peset. Z.
 Pod čanguru davorije izpijeva. Z.
- 3565 Pod česvinom datale ne išti. D.
 Pod jednijem kramom leže. Z.
 Pod perjem od goluba nosit' draču od strmelja. D.
 Pod selom gizdav, na domu lav. D.
 Pod srećnu se zvijezdu rodio. Z.
- 3570 Pod Zadrom ti se vozi. D.
 Podig'o je glavu. Z.
 Podignu žaba nogu da je podkuju. Db. ranocchia.

- Podkovao bi buhu na ledu. D.
- Podrani i vidjet' ćeš, nastoj i naćeš. D.
- 3575 Podstupljenijem i miši su sladki. D.
- Podumno starijem naspomeni, a nukat' ga nemoj nikad. Z.
- Podvignut' roge. D.
- Podžižat'. D.
- Pogača što veće čeka, to boljega gosta dočeka. D.
- 3580 Pogače se bez kvasa mijese. Z.
- Pogana je nokta, čuva' ga se. Z.
- Pogje šilom u drva. Z.
- Pogj', čini pliske po moru. Z.
- Pogji da ti promijeni dinar mjedi. D.
- 3585 Pogj', išti materi muža. Z.
- Pogj', jegj trice. Z.
- Pogj', mlati gloginje. Z.
- Pogj', opravja'. Z.
- Pogj', popijeva'. Z.
- 3590 Pogj' priko vrata. Z.
- Pogj', puha' grmuše. Z.
- Pogj' s tezijem drugom. Z.
- Pogj' sa zlijem drugom. Z.
- Pogj' se izvalja'. Z.
- 3595 Pogji, smokve suši. Z.
- Pogji šturke škopit'. D.
- Pogji, šturke vabi. Z.
- Pogji ti lupare lupa'. D.
- Pogj' u Levant i skroj dolamu od grane, vrati se s atom u grad, pučke ti ne brane. Z. *moglo bi se čitati i Levanat, ali nije pouzdano.*
- 3600 Pogj' u z'o čas. Z.
- Pogj', vabi kragujce. Z.
- Pogj', vabi šturke. Z.
- Pogj', vozi : . . . Z.
- Pogji, zapovijeda' doma. D.
- 3605 Pogledaj ke ti konce razteže. Z.
- Pogledaj niza se, a paka reci. Z.
- Pogledaj prije i za se. Z.
- Pohabit' tamnicu. D.
- Pohabjeno nije pozlačeno. Z.

- 3610 Pokla vuk kozličće čim ovčar praću splete. Z.
 Poklisaru se glava ne odsijeca. D. Z.: osijeca.
 Pokri' glavu, a ukaži rep. D.
 Pokri' prvo svoj otar. Z.
 Pokri' prvo svoj otar, a pak tugj. D.
- 3615 Pokriveni ugljen gore žeže. D.
 Polako, polako, reče puh orahom. D.
 Pomagam ti sprdat'. F. 123.
 Pomestit, a pak pohabit'. D.
 Pometat' što godi kako kukavica jaja. D.
- 3620 Pomnja brez volje zaludni je trud. Z.
 Pomnu vazda što godi ostaje. D.
 Pomozi se, reče Lero, i ja ću te pomoć'. Z.
 Ponavljat' rane. D.
 Ponio bi ga u zubima. Z.
- 3625 Poniženu glavu ni oštra sablja ne siječe. D.
 Ponor od ješe, jaz od piše. Z.
 Ponosit prijatelja ne ima. Z.
 Ponukaoca glava ne boli. Db. esortatore, instigatore.
 Ponukavca glava ne boli, neg onoga ki čini. Z.
- 3630 Pop dumanski iz patrine juhu toči. Z.
 Pop gdi poje, tuj i objeduje. D.
 Pop popa zove (zlobi), a kalugjer kalugjera. Z.
 Popim, zlicam i Žudjelom ni noći ni pijene. Z.
 Popio bi ga u čmulu vode. Z.
- 3635 Popova juha do dna gusta. Z.
 Popovi su hudo blago. Z.
 Popu vas dim (*ili* vas dim popu) iz kadila, a meni sva po-
 gača iz bisaka. Z.
 Popršio je, nu nije poletio. F. 109.
 Porobljen je o gornjem selu. D.
- 3640 Poručila zima: kupi kut'o vina, i popi' ga cijela, i ne boj se
 snijega. Z.
 Posijah ja njivu, a družijem žetva bi. D.
 Posijat' u oči sveća. D.
 Posijeca sebi noge. Z.
 Posilat' od Iruda do Pilata. D.
- 3645 Posjeće mu kupus na grebenijeh. Z.
 Poslat' na hlad. D.

- Poslat' u gnjilu brodu s dinarom kruha u Pulju. D.
 Poslat' u Pulju s dinarom kruha. D.
 Poslije boja koplje u trnje. Z.
- 3650 Posluh je otac krepostima, a neposluh svijem zloćama. Z.
 Posluje i tko razčinja. Z.
 Pospješno je čim je dobro. Z.
 Pospješnoj milosti dvoji darovi. D.
 Posrebrni mu ruke. Z.
- 3655 Posti k'o pas u veliki petak. Z.
 Postit' kako pas na piru. D.
 Pošlji lijena na pos'o, i hodi za njim uput po pos'o. Z.
 Pošlji lijena u goru, ili će goru posjeći ili će bez drva doma
 doći. Z.
 Pošljite ga u Napulu. Z.
- 3660 Pošlo mu je po uvadici. Z.
 Pošten čovjek svojom soli začinja i drugu. Z.
 Potežeš me za kose. D.
 Potkiva svojim pločam tugje konje. Z.
 Potohoči žaba nogu i reče: podkuj i mene. F. 104.
- 3665 Potokoči žaba nogu da je podkuju. Z.
 Potreba prijatelja kaže. D.
 Potrebni je mu je nego kruh koji ije. D.
 Potr-o je proso. D.
 Poturčit' se što godi, to jest izgubit' se. D.
- 3670 Potvrgjuje gornje pismo. Z.
 Povraća se kako pas na bljuvotine. D.
 Povraća se na bljuvotinu. Z.
 Povratili su se doba Kuljen-bana. Z.
 Pozdravio te je Salamun. D.
- 3675 Poznam te, nijedna vuno. Db. lana.
 Poznan je k'o i zla minca. Z.
 Pozob'o bi ga u papru. Z.
 Prasac je prascu lijep, a tovar tovaru. D.
 Prascu daj žvati, a nemoj mu svojte iskati. D.
- 3680 Prase sito prokrene korito. D.
 Prasica moje susjede, ako ih i vele vodi, ali ih malo odhrani. D.
 Prasne k'o prah od lumbarde. D.
 Prate se k'o gruški kumovi. Z.
 Pratit' kako kum kuma. D.

- 3685 Prav kako mjerila, — kako strijela. D.
 Pravda će vas i svijet zapalit'. Z.
 Pravdat' se i lupat' glavom o kami nikomu se ne brani. Z.
 Pravdat' se, plakati i udit' glavom o kami, nikomu se ne
 brani. D.
 Pravi dijete: ubiše me! a ne govori za što. D.
- 3690 Pravo rijet' a umrijet'. D.
 Pravicu bog pomaga — i ljubi. Z.
 Prazan trbuh uši ne ima. D.
 Prazna čaša molitve ne ima. D. Z.
 Prazna vreća stat' uz brdo ne more. Z.
- 3695 Prazna vreća uz brdo stat' ne more. Z.
 Prazna vreća uzgor stat' ne može. Db. sacco.
 Praznu kuću ni lupež ne može pokrasti. D.
 Pred njim jazovi, a za njim vukovi. Z.
 Prednje propuštavamo, a zadnje hitamo. D.
- 3700 Pekrc'o je da će metat'. Z.
 Presti, presti, a pak na bunište vrći. D.
 Prestupnoga godišta bregjijeh žena mužovi se raduju. Z.
 Prešan ti si k'o i pop u pljevnici. Z.
 Prešiš kako pop u pljevnicu. D.
- 3705 Prežiš kako mačka izpod graste. D.
 Pri vodi čitni se. D.
 Pri šeničnijem ne išti kruha. Z.
 Pribostit pritku uz lozu. Z.
 Pribroj, ako i na putu nagješ. F. 57.
- 3710 Pribroj, Baro. D.
 Pribrojio mu je u bradi dlake. Z.
 Prid očima razvidi tko na konju mos' prihodi. D.
 Prida se glavu od trigle, a prid svekrvu od bukve. D.
 Pridat' Pilatu. D.
- 3715 Pridavat' razlog s Captata. D.
 Pri(du)b'o je priko mira. Z.
 Prijatelj do glave. D.
 Prijatelj kako pas i mačka. D.
 Prijatelj luda lud se učini. D.
- 3720 Prijatelj se hita u volji, a kuša u nevolji. Z. *u rukop. je bilo*
 prijatelja hita', *pa je popravljeno.*
 Prijatelj veli: naše je. Z.

- Prijatelja pokara', ma mu ne domara'. D.
 Prijatelji do otara. D.
 Prijatelji kako nokat i meso. D.
- 3725 Prijateljski grijeh pronosi tko ga ne podnosi. D.
 Prijateljstvo i oholstvo sveudiljno vojuju. Z.
 Prijatelju smokvu, a neprijatelju smokvu. D.
 Prijatelju zabavi, ma ga nosi na glavi. D.
 Prijazan je stanovitijeh, a dobra čes' uztrpljenijeh. D.
- 3730 Prijazan u nebrijeme, neprijazan je. D.
 Prije bezadna. D.
 Prije bi se skarabež uglavio. D.
 Prije će pasti nebo na zemlju. D.
 Prije će se izpravit' kriva ulica neg će ... Z.
- 3735 Prije će se sastat' Mrkan i Bobara. Z.
 Prije ćeš se nogami uzgori obrnut'. D.
 Prije ćeš stavit' pes' u uho. D.
 Prije je čelo zatioka. D.
 Prije je selo baštine. D.
- 3740 Prije muku izsijat' neg žito posijat'. D.
 Prije munja sijeva, a pak se grom razlijega. Z.
 Prije neg si samlio hoć' tijesto umijesit'. D.
 Prije peći neg požnjeti. D.
 Prije ražanj pripravljat' neg pečenicu. D.
- 3745 Prije sagnjet' nego sazret'. D.
 Prije se svade dva čovjeka neg dva objeda. D.
 Prije sidra prispije bog. D.
 Prije ti se može ugrabiti nego silom dati. D.
 Prije trublje treptiš. D.
- 3750 Prije ugrabi neg ukradi. Z.
 Priječa mu put slamica. D.
 Priječaš se kako vlaška nevjesta. D.
 Prikinē tko odviše priteže. Z.
 Priklonitu glavu sablja ne siječe. Z.
- 3755 Priko boga nikuda. D.
 Priko mjere nikuda. D.
 Priko mjere ni kud ni kamo (ni tamo ni amo, ni gori ni doli). Z.
 Priko plotu u kupus. Z.

- Priko puta ni kud ni kamo (ni tamo ni amo, ni gori ni doli). Z.
- 3760 Priko razloga ni kud ni kamo (ni tamo ni amo, ni gori ni doli). Z.
- Priko zakona ni kud ni kamo (ni tamo ni amo, ni gori ni doli). Z.
- Prikor za tvrdoglavstvom dohodi. D.
- Prilaga zvijezda nebu. D.
- Prilična cka je drvu od koga je. D.
- 3765 Prilijeplje kako tramentina. D.
- Prilijeva se kako voda. D.
- Primat' u ogluške. D.
- Primeće stare grinje. Z.
- Primalja mu je bila krštena kuma, a kum mu se ne sгоди. Z.
- 3770 Primižavat' kako pas uz bus. D.
- Primoranim kozliće prodavat'. Z.
- Primrazi se kruh domaći. Z.
- Prinio je iz špaga u špag. Z.
- Pripeo mu se na vrat. Z.
- 3775 Pripijevaj Marka Kraljevića neka daždi. Z.
- Pripijevat' Anka i Marka. D.
- Priprсно prase. D. Z.
- Pripustio je vuka u kozliće. Z.
- Priskočio je potok. Z.
- 3780 Pristat' na zlo — ali na dobro. D.
- Pristavit' ručicu. D.
- Pristavit' ručicu gdi hoćeš. D.
- Prišiti rep komu. Db. coda.
- Pritio kako jazavac. D.
- 3785 Pritisni sreću kad dogje za ne tjerat' je kad progje. D.
- Pritisnuo me je kako mora. D.
- Pritisnuo se kako priljepak. D.
- Pritišten prdi, a uhabljen smrdi. D.
- Pritjeću mu pute. Z.
- 3790 Pritka je lozu prihinila. D.
- Pritrti drvenom pilom. D.
- Priveo bi ga žedna priko rijeke. Z.
- Privezat' zvonce komu godi. D.
- Privrtaj carom, junače, eda bih tebe dopala. D.

- 3795 Prnjica se kako maska. D.
 Prnut' na piljak. D.
 Prnut' u navojak. D.
 Probio je Bunu i Bunicu. D.
 Probit' led. D.
- 3800 Probit' mrežu. D.
 Probit' veće kuća nego mačka kupa. D.
 Proć' kako jutrnja rosa. D.
 Proć' o lećevu zrncu. D.
 Proda' svijes' a kupi bijes, i bićeš sova u sva doba. Z.
- 3805 Prodaj, a kaj se. D.
 Prodaj oca, a kupi osla. D.
 Prodala je dobro. Z.
 Prodao bi te na carevu pazaru. D.
 Prodava kožu vučju, a još nije vuka uhitio. Z.
- 3810 Prodavaš mi mačku u mijehu. D.
 Progonit' koga godi kako boga Žudjeli. D.
 Proklet je čovjek ki se u čovjeka uzda. Z.
 Prokleta njiva na kojoj klas ne ostaje. D.
 Proklinanje kurve stare kud uljeze tud izljeze. D.
- 3815 Prolito mlijeko i psi loču. D.
 Promak'o je kud i ne zna. Z.
 Promak'o je megju megje. Z.
 Promiče kroz svaka vrata. Z.
 Promijeni mu dinar mjedi — mjedenica. Z.
- 3820 Promijenila svraka gnijezdo, ma ne ćud. D.
 Promijenit' zube, ma ne pamet. D.
 Promjenjuje igru za utemeljit' varku. Z.
 Promjenjuje ih kako vrane kobile. D. *u rkp.* promjenjuje.
 Proroku govno obroku. D.
- 3825 Prosi bres puta tko ide brez skuta. Z.
 Prosijan je. D.
 Prosjački bisaci vazda su prazni. D.
 Proskoč magacin. Z.
 Proskombina mu tabulica uzopet. Z.
- 3830 Proso na toran strugat'. D.
 Prostri noga koliko čuješ bijelja. D.
 Prostrijet' krila priko gnjizda. D.
 Prosut' biser prid prasca. D.

- Prošla bi proz svu carevu vojsku. Z.
- 3835 Prošla bi proz uši igle demiškije tri krat kovane. Z.
 Proš'o je pješ poljanu. Z. Db. pedone.
 Proš'o je proz kaplje. Z.
 Proš'o je proz ždrijelo. Z.
 Proš'o je s vodom krštenom. Z.
- 3840 Proš'o je sivač Kruševac. Db. falcone.
 Proš'o mu je priko brka. Z.
 Proštenje nevještu. D.
 Provuk'o se proz sortu. Z.
 Proždrla je cijelo vreteno. Z.
- 3845 Proždrla je vreteno. Z.
 Proždr-o bi ga u jagodi grozdja. Z.
 Prstom ga kažu. Z.
 Prstom je kazan. Z.
 Prstom je teg'o u nebo. Z.
- 3850 Pruca se k'o maska Bratutova. Z.
 Prug izleć' orla ne more. Z.
 Prut je iz raja izrast'o. Z.
 Prut kratak dugo jemanje. D.
 Prutje kratko jemanje dugo. D.
- 3855 Prva je sreća miran muž, a druga vrijedna sluga. Z.
 Prve se ruke nigda ne odreci. D.
 Prvi mačići u more skaču. D.
 Prvi ponti dobivaju. D.
 Prvi se mačići u more meću. Z.
- 3860 Prvi trud posljednja las'. Z.
 Prvo da imaš, a pak da umiješ. D.
 Prvo pada listje, a pak dubje. D.
 Prvo patku uhititi, a pak je izpeci. D.
 Prvo pomisli, a pak učini (ali: pak govori). D.
- 3865 Prvom glasu ne vjeruj. D.
 Prvu ženu bije muž, a druga muža. D.
 Psa ki vukove ije vuk izije. D.
 Psa pokaraj, pokaraj vuka, a ne pokaraj čovjeka stara. D.
 Psa većma kos' veže negli ga veriga steže. D.
- 3870 Psi laju, hain je na šteti. Z.
 Psu se je kruh prisnio. D.
 Psu odar prostrijet' veoma je mučno. D.

- Pšenico, pšenico, tko te stječe, da te melje. D.
 Ptica izvan svoga jata lasno pogine. D.
- 3875 Ptica li je? krila imade. Z.
 Puca (i tvrdo) uže kad se odveće priteže. Z.
 Pucaju mu obruči. D. Z.: na bačvah.
 Pućanin je od podrie Z.
 Puh se svojom sipnjom opovijeda. D.
- 3880 Puha k'o zmija iz kruga. Z.
 Puha na pretilu juhu, — ali na debelo. Z.
 Puha u šuplje ruke. Z.
 Puhat' na medvjeda. D.
 Puhat' u šaku. D.
- 3895 Puki su k'o jabuka razrezana. Z.
 Puki su pukahni pukasti. Z.
 Puknu(t') ti će remik. D.
 Pun je kako kila kosti. D.
 Pun je k'o jastog, a slini k'o spuž. Z.
- 3890 Pun je raj dobrih djela, a pak'o dobrih volja. Z.
 Puna je gora snijega, brijeme ga donosi. D.
 Punom rukom. D.
 Punu mijehu trči nožica. D.
 Punu mjeru imaš, ako ne ć' primjerat'. D.
- 3895 Pur kako vaoga. D.
 Pusti dobro i niz rijeku, ako riba ne pozna, a ono će bog. D.
 Pusti mu krvi koliko može podnijet'. D.
 Pusti se niz rijeku. D.
 Pusti zmija nalip kad se pogje napit'. D.
- 3900 Pustio je ptića iz kajpe. Z.
 Pusto mlijeko i psi loču. Db. bere. F. 43.
 Pustu goru živine pasu na njih volju. D.
 Puštaj pratra. Z.
 Puštat' da sve nosi crna rijeka. D.
- 3905 Puštat' meso za sjen. D.
 Pu isti vodi i doma i iz doma. Z.
 Pu nik umoren uzjahaće na osla, kad ne nahodi konja. D.
 Pu triku roka ne ima. Z.

- Rak ide na zada. D.
- 3910 Rak ne može uprav hodiť. D.
 Rasad je priporučio piplicím. Z.
 Rastaje i cora noć i dan, ako su i nerastavni. Z.
 Raška crkvo, ni te molim, ni me pomagať. Z.
 Razbio se u luci. Z.
- 3915 Razborstvo je uzet' što mo's, kad ne mo's što hoć'. Z.
 Razdražio je osinjak. Z.
 Razdražit' osinjak. D.
 Razgovori se, gubavče, slatka ti je krasta. Z.
 Razlog je nad zakonom. Z.
- 3920 Razlog je prvi zakon. Z.
 Razlog zakonom a zakon svijetom vlada. Z.
 Razmijenice ti dinar mjedi. Z.
 Razmisli, a pak pljuni. Z.
 Razmišlja Pracatovu guštericu. Z.
- 3925 Razteže uzko na široko. Z.
 Razumnu situ plata je vrijedna čas' i hvala. Z.
 Rćanka smaš i zloba te ispunja. D. *u rkp.* ispuna.
 Reci gosparu, rek'o ti je gospar: nije me doma. Z.
 Reci joj prije majko, da ti ne reče.
- 3930 Reci mi s kim općiš, da t' rečem što činiš. Z.
 Reci trikrat: mini me želja. Z.
 Reče deva: što si u meni pravo ugled'o. F. 13.
 Rekla je doć', ma ne ima cokula. D.
 Rekla je mećajica loncu: znam te i po dnu i po vrhu. D.
- 3939 Remo prosi, Remo dava, kako komu i s kijem paka. Z. *u rkp.*
je posljednja riječ zamrčena, može biti i kako.
 Rep je odrijet' najmućnije. Z.
 Rgja i obujkovići, — ili obojkovići. D.
 Rgja je rgju na večeru zvala. Z.
 Rgja k rgji, blago k blagu. D.
- 3940 Rgja na posao, a rgja s posla. D.
 Rgja na putu, a rgja s puta. D.
 Rgja rgju bije. Z.
 Rgja rgju kara. Z.
 Rgja se zlata ne hita. Z.

- 3945 Rgja smoka ne ima. Z.
 Rgjarija nevrednosti kći, zločestariji sestra, uboštvu mati, tuzi
 i nevolji baba, a jauku, leleku i poturu najbližnja rodica. Z.
 Rgjava sidro pogje na put, rgjava se i vrati. D.
 Riba je za petka, meso za sveca. Z.
 Riba ne valja ništa, ako nije freška. D.
- 3950 Riba s glave smrdi. D. Z. Db.² pesce.
 Riba u plitku. Z.
 Riba u puču. Z.
 Riba velika ije ribu malu. Z.
 Rije k'o prasac po brlogu. Z.
- 3955 Riječ iz usta, kami iz ruka. Z.
 Riječi ne maste kupusa. D. Z.
 Rijeka blizu zemlju mimohodi, a daleku nataplja. D.
 Rijeka se s morem bori. D.
 Rila bi svinja, kad bi imalo troskota. Z.
- 3960 Rim dava dim, a ište dinare za hranit' fratare (gradit' otare). Z.
 Riru, riru, riru, simo Maru viru,
 za ljesom na piru, riru, riru, riru. Z.
 Rob ne može lastovat'. D.
 Rodi baba dijete, a baba ne ima od kuda. Z.
 Rodi, baba, dijete, od kud ti oči stoje. D.
- 3965 Rodila je sliva klepce. Z.
 Rodio mu se danas kančilijer. Z.
 Rogom arlu okopava. Z.
 Rohoč se strigoču ruga. Z.
 Romazin je li od dvora, vukovit je. Z.
- 3970 Rosom se pasti. D.
 Rubinam se dičit'. D.
 Ručica se kutlom ruga (srami). Z.
 Ručica se loncom srami. Z.
 Ruga se i mišim. Z.
- 3975 Ruga se klepac slivom. Z.
 Ruka k ruci a obje k obrazu. Z.
 Ruka ruku tre. D.
 Ruka ruku umiva a obje obraz. D. Z.
 Rukam prima, nogam dava. Z.
- 3980 Ruke imaju oči: što ne vide, ne vjeruju. D.
 Ruke su bliže neg obrazi. Z.

Rukom je trijeba sijat', a ne krošnjom. D.

Ruku ti ištu, a ti si nogu potočio. D.

Rvući se s nevoljom pritište ga godina. Z. *u rkp* rveći.

3985 **S** bātā nitko ne izije, a iz mira i kupus je sladak. D.

S Bošnjani bosanski govorit'. D.

S čijem je došla, s tijem je pošla. D.

S čijem na krštenje, s tijem u grob. D.

S dlakom se brijeme promjenjuje. D.

3990 S dobrijem drugom priko svijeta, a sa zlijem ni na pir. Z.

S dobrijem drugom put ne dodijeva. D.

S dobrijem se združi, a zlu služi. D.

S dvora crljeno, a iznutra crveno. Z.

S gjantom na partušu. D.

2995 S jednijem hljepcom sad do Pulje, a sto hljebac pak ni do
Mljeta. Z.

S jednijem tijekom dva zeca stignuti. Db.² lepre.

S jednom hčerom ova zeta iskat'. D.

S jednom tjelicom na dva kvasa sidjet' ne može se. D.

S jednom tjelicom na sto kvasa. Z.

4000 S kalom babe, s voskom djedo. Z.

S kijem je noćevat', nije ga vuhovat'. D.

S kijem je sreća, i mrav mu pomaga. D.

S kijem je zimovat', nije ga lagovat'. D.

S kruške na bat. Db. pero.

4005 S lisicom lihat'. D.

S mahnici općiti, i vodit' zle žene, i osle goniti, muke su pa-
kljene. D.

S mahnici trebuje mahnitat'. D.

S malijem glavnijem mala je i dobit. D.

S matalom gre na hobotnice. Z.

4010 S mene vrag kožu svlači, — iliti sdira. D.

S mirom stoji muha kad je sita. D.

S mrtva gaće, a i sam ih ne brani. D.

S nebesim svakoja, a bez njih nikoja. Z.

S neprijateljom jedan uvjet, a s prijateljom pet. D.

4015 S osla usadit' se na konja. D.

S ponedjeljnika početi' sjedbu. D.

- S sinom gdi hoćeš a s hćerom gdi možeš. D.
 S šilom poč' u drva a s rešetom na vodu. D.
 S trbuhom za kruhom. D.
- 4020 S tugjega duba voće brati. D.
 S tugjega konja nasred rijeke. D.
 S velikom vrporom velika vrtnja. D.
 S vjetrom u krmu. D.
 S volom otit' u zecove. D.
- 4025 S vučjega se lova vraćat'. D.
 S vukom prijesnac mijesit'. D.
 Sa strane na polje, s dobra na bolje. Z.
 Sa sve dvaes' nokata. D.
 Sa zla konja na gori shodi nejahavac. Z.
- 4030 Sa zla konta na bolji. Z.
 Sa zla na gore. Z.
 Sa s pogačom so, a sa solim čutura. Z.
 Sablja mu je svegj na vratu. Z.
 Sabljusti kozu i kupus. D.
- 4035 Sačuva' me bože od onoga u koga se uzdam, er od onoga u
 koga se ne uzdam čuvaću se i sam. D.
 Sad je vaše brijeme. D.
 Sad oni kopje lome. D.
 Sad u ploču (podkovu), sad u klinac (čav'o). Z.
 Sada je vedro, a sad oblačno. D.
- 4040 Sadružena pčela med nosi. D.
 Sagleda se k'o pavunska traga. Z.
 Sam bog sve zna. D.
 Sam draži od meda, dva teža od leda. Z.
 Sam na sebe pljuvat'. D.
- 4045 Sam sebe oganj tre kad drugoga ne more. Z.
 Sam sebi govori da mu kuća pogori. D.
 Sam sebi podsjeć' noge. D.
 Sam svoj vinograd sjeći. D.
 Sam svoje ime zaboravit'. D.
- 4050 Sam u sebi stoji. Z.
 Sama baština gola je plaština. Z.
 Sama ledina gladom mre, a neg da bi žito dala. D.
 Sama ljubav zadovoljna je ljubavi plata. Z.
 Sama rijeka ne izmeće vazda sikire. D.

- 4055 Samo ti uživa tko od raja ključ ima. Z.
 Samoživac divjačinom vonja. Z.
 Samu nije dobro ni na plitici. Z.
 Sanduk mu je brez ključa. Z.
 Sasma je gluha baba kad joj se prosi lana. D.
- 4060 Sasma je slijep tko sunca ne vidi. D.
 Sast'o se Mrkan i Bobara. Z.
 Satrt' so navrh glave. D.
 Sava je Dunav objačala, ma ga je smutila. D.
 Savišnja preša ne ulovi miša. F. 131.
- 4065 Scijeni da će mu snom proći. Z.
 Scijeniš bit' na konju, a nijesi ni na oslu. D.
 Sdura se obnoć samo boj. Z.
 Sebar mnogo zja, a malo ždere. D.
 Sebar sebru peta, — ali petan. D.
- 4070 Sebarski sin ne može bit' gospodar; i ako je, ne pristoji mu
 se; i ako pristoji, ne prodilji. D.
 Sebi kovat' okove. D.
 Sedam krat odmjeri a jednom ostrizi. D.
 Senja mu tuj kaču. D.
 Sera konja uz Brgat. D.
- 4075 Servam za boguna. D.
 Sgagja izpod ruke usred srijede. Z.
 Sidio k'o kangjilijeri prid knezom. Z.
 Sidjet' komu godi na glavi. D.
 Sidjet' na ušiju. D.
- 4080 Sijeci me, kvarta' me. Z.
 Sijedi za polače, mladi za kopjače. Z.
 Sila goni silu. Z.
 Sila kad je i rat, nije brat bratu brat. Z.
 Sila kola slama, silu bog plaća. D.
- 4085 Sila pravde ne žudi. D.
 Sinoćne su hvale u kupusu zaspale. Z.
 Sir od ovaca, mlijeko od koza, a maslo od krava. D.
 Siromah a blag svakomu je mio i drag;
 oho a siromah nezreo je toj orah;
 siromah lažac kazan je k'o pjanac;
 istinit siromah bogat je k'o gornji vlah. Z.
 Siromah je ne tko malo ima, neg tko vele žudi. Z.

- 4090 Siš'o je s konja na tovara. Z.
 Sit lačnu ne razumije. D. Z.
 Sit pas na zvijezde laje. D.
 Sit trbuh lačnu ne razumije. D.
 Sit vuk ne traži kozliće. Z.
- 4095 Sit' s konja na osla. D.
 Sito prase korito prokrene. D.
 Sjedi kako kvočka na jajijeh. D.
 Sjedi krivo a sudi pravo. D.
 Sjedi kruše da te ijem. D.
- 4100 Sjedi na stolac na ki ti i otac. Z.
 Sjedi ovdi, da cara vidiš. D. Z.
 Sjedi za dignut' se. Z.
 Sjediš kako Gradić zet. D.
 Sjela mu je muha na nos. Z.
- 4105 Sjelo (*ili* stalo) mu je srce na mjesto. Z.
 Sjeme gubi tko po pržini sije. Z.
 Sjena od dima manja od ništa. Z.
 Sjesti na krv. D.
 Sjevače tebi a naćvi meni. Z.
- 4110 Sjevernici se i gvozdje klanja. Z.
 Skaćao ti je brodet. D.
 Skaće k'o zmija iz kruga. Z.
 Skaće kozlić po polju, a još se koza nije okozila. Z.
 Skaće s noge na nogu. Z.
- 4115 Skaće s Tri Čavla, a nori s Penatura. Z.
 Skakat' i na vrat i na noge. D.
 Skakat' na vrat. D.
 Skakat' priko dva skalina (na vrat, — priko vrata). D.
 Skakat' s kruške na smokvu. D.
- 4120 Skakat' s kupa na kupe, a pak na ulicu. D.
 Skakat' s noge na nogu. D.
 Skakat' s pritke na granu. D.
 Skini mu s hrta pokrovac. D.
 Skita se po kućah k'o mačka po kupah. Z.
- 4125 Sklo ti pilarsko, sklo ti mletačko, svako se sklo razbija. Z.
 Skoči s prvoga na najdonji prag. Z.
 Skrio se je za prs'. Z.
 Skrovstvo tugje u jazove. Z.

- Skube mu bradu tko hoće. Z.
- 4130 Skube mu dlake iz brade. Z.
 Skupit' gvozdja. D.
 Skupit' jedra. D.
 Skupu nije ništa dosta. D.
 Sladak k'o med, studen k'o led,
 sitan k'o muka, potreban k'o ruka,
 tvrd k'o stijena, a lak k'o sjena,
 čeonik bit' ima. Z.
- 4135 Slagat' obje noge u jednu bječvu. D.
 Slagji gladnu ječmenik negli situ pšeničnik. Z.
 Slagji od meda, grči od jeda. Z.
 Slama i oganj u jedno mirno stat' ne mogu. Z.
 Slamu vršeš. D.
- 4140 Slatka riječ gvozdена vrata otvora. Z.
 Slatka riječ gvozdена vrata razbija. D.
 Slatka riječ gvozdена vrata raztvora. Z.
 Slatke riječi ne mijese kolača. D.
 Slatke smokve mile mjedi. D.
- 4145 Slatko je meso od ptice, ma ne onomu ki ima djece. D.
 Slavic poje, a čavka grače. D.
 Slijedit' koga godi kako sjen. D.
 Slijep slijepa vodi, a oba u jamu upadu. D.
 Slijepac hroma nosi. Z.
- 4150 Slijepac ne gude bez mjedi. D.
 Slijeva more u rupicu. Z.
 Slika našla je priliku. Db. ritratto.
 Sliku je dohodna razborno ke je srce. Z.
 Slobodno go ide kroz oko. D.
- 4156 Sluga povraćena, juha pogrijevana. D.
 Slugu ne nasiti kruha, da ti ne pita sira. D.
 Slušaj što ti se veli, a vjeruj što ti se vidi. Z.
 Smije se i mišem. Z.
 Smionu čovjeku sreća dava ruku. D.
- 4160 Smokve su na žuci. Z.
 Smrt roka ne stavi, ali ne čeka. D.
 Smuca se k'o psina pribjena. Z.
 Snje se slijepcu da vidjaše, i snje mu se što žudjaše. D.
 Snuje kako pauk sam iz sebe. D.

- 4165 Soko dobra lova ne puštava. D.
 Soko se je vio, a pak je na govno sio. D.
 Sokola rukatoga nameće. Z.
 Sokolovijem okom tugja a ljilkovijem naša pazimo. Z.
 Spametan kako donji žrvan. D.
- 4170 Spao je s vješala. D.
 Sp'o mu je šik. Z.
 Spasova mas' D.
 Spat' kako pečen. D.
 Spengjao je kao iza nokata. D.
- 4175 Spi s uha na uho. D. Z.
 Sporo bit' ne more što proz puno ruka prolazi. Z.
 Spravio je ražanj prije pečenice. Z.
 Sprdio je godinu. D.
 Spremi ljeti za zime, a zimi spravi za ljeto. Z.
- 4180 Sprijeda izagnat' a primit' od zada. D.
 Spustit' nos. D.
 Sram od ljudi sin je straha božjega. Z.
 Srama ljubav ne ima. Z.
 Srami se lončić ručicom. Z.
- 4185 Sramotan nije dug nehteći. Z.
 Sramotni su bijezi, ali su korisni. D.
 Sramotom se staše (stali), a s prikorom rastaše (rastali). Z.
 Srao si ti od tega. Z. *u rkp. u prvoj riječi posljednje slovo nije razgovijetno.*
 Srbe me dlani, mjedi ću brojit'. Z.
- 4190 Srce mu je blizu tjelice. D.
 Srce plemenito i kraljem gospodi. Z.
 Sreća od dobrih bježi a s zlijem leži. D.
 Srećan je tko pribrojit' more ka živući trpje. Z.
 Sreće daj bože, er je svijesti dosta malo. D.
- 4195 Sreće sam govegje. D.
 Sreću moli da te izprati, a nek te ne pričeka. Z.
 Sreću za kose, a nesreću za roge. Z.
 Sred tijeka znano ustavi se, za na svrhu sramotno ne pastit. Z.
 Srezao ga sam s rijeza. D.
- 4200 Stala se kosa s kamenom. D *u rkp. koza.*
 Stala su kola pri brijegu. D.
 Stan' za pos'o ženskom nogom, a delinskom ga ufati rukom. Z.

- St'o mu je vo na nogu. Z.
 Star je, a još mu nijesu zubi probili. D.
- 4205 Star je kraj, ali najtvrgje drijevo razbije. D.
 Star kako Bobara. D.
 Star pas ne laje zaludu. D.
 Star pira ne odmiče. D.
 Star polako a duboko, a mlad preši da prije svrši. D.
- 4210 Star u noći vele spi a malo čini. D.
 Star vuk pasja maskara. Db.² lupo. F. 109.
 Stara baba igra. D.
 Stara klada kad se užeže, sve je more ugasiť ne može. D.
 Stara kuna lasno se ne privari. Z.
- 4215 Stara kuna mučno u očce upade. Z.
 Stara ledina mlada vola prosi. D.
 Stara lisica mučno u tonote upade. D.
 Stara vola ni gospodar ne žali. D.
 Starca oni zlo ne hoće ki mu krade što večerat' hoće. D.
- 4220 Starcu oganj. starcu žmulić, a mladici mladi mladić. D.
 Starcu su desni naj jači štap. D.
 Stare inkune pod otar, a nove na otar. Z.
 Stare inkune za otar, a nove na otar. D.
 Stari grijeh nova pedepsa. Db.² peccato.
- 4225 Stari grijeh nova pokora. Z.
 Stari psi u vjetar ne laju. Z.
 Stari rug nova sramota. D.
 Starije dojke i djeca govore. Z.
 Starijemu čas' i ljubav, a mlagjemu ljubav i strah. Z.
- 4230 Stariji na kajpu. D.
 Staro je sunce, ali je toplo. D.
 Staroj maćci mlad mišić. D.
 Staros' je najveća nemoć. D.
 Starosti, grdosti, posljednja žalosti. D.
- 4235 Staru volu ne išti prisolja. D.
 Stat' kako bubreg u loju. D.
 Stat' megju maljicem i nakovanom. D.
 Stat' megju nožicama. D.
 Stat' na tunjah. D.
- 4240 Stat' u svojoj kori kako žaba. D.
 Stat' u vodi do grla. D.

- Stat' zjajući kako vrabčić. D.
- Stav čovjeku sram, i diže ga sramote. Z.
- Stavi braju malom prs' u rilicu, ne umije ni zagristit. Z.
- 4245 Stavi goru naprijed, da ti bolja pade. D.
- Stavi mu prs' u rilicu, ne umije te ni zagristit. Z.
- Stavi pasju nogu na trpezu, a lje ona pod trpezu. D.
- Stavi prvo, braće, ruku za njedra. Z.
- Stavi rug na put, da se svak njim ruga a on svakijem. D.
- 4250 Stavi ruku na prsi. D. Z.
- Stavi ruku na prsi i pogledaj na boga. Db. petto.
- Stavila je frašku. Z.
- Stavila se je na frašku, — na kantijer. D.
- Stavio je dušu na policu. Z.
- 4255 Stavio je prste megju škripe. Z.
- Stavit' goru naprijed. D.
- Stavit' obraz u torbu. D.
- Stavit' razožvano u usta. D. *u rkp je popravljano razžvatano.*
- Stavit' se na jezike. D.
- 4260 Stavja glavu u torbu. Z.
- Stavja pudara na otrganu baštinu. Z.
- Stavja ruke naprijed. Z.
- Stisni kokoši ručicu, a ona će tebi guzicu. D.
- Stisnut' pleća. D.
- 4265 Stisnut' rukom. D.
- Stisnut' srce zubmi. D.
- Sto ništa ubiše tovara. F. 119.
- Sto prijatelja čovjeku nijesu dosta, a jedan neprijatelj saviše mu je. Z.
- Stoj u svojoj spužolini. Z.
- 4270 Stojan ne da na grah. Z.
- Stoji jednom nogom na Ponti, a drugom na Peskariji. Z.
- Stoji kako drven bog. D.
- Stoji k'o Kvintana soklinom. Z.
- Stoji megju nakovanom i maljicem. Z.
- 4275 Stojim kako kokot na dvije noge. D.
- Stojiš u kompriču. D.
- Strah je oči, nije ruka. Z.
- Strah je razdijeljen. Z.
- Strah vinograd bljude. D.

- 4280 Strah vučji ovcu sa psom stuči. D.
 Strah žile rve. D.
 Strašiš se kako djeca od vještice. D.
 Strašiv kako zec. D.
 Strašiv pas većma laje. D.
- 4285 Strašivoga mati ne plače. D.
 Strašivu trgovcu govno u tobocu. D.
 Strašivu trgovcu mišakinje u tobocu. Z.
 Strijel iz luka, riječ iz usta povratit' se vik ne more. Z.
 Strijelat' se lemješom. D. *u rkp.* strijelat'.
- 4290 Strijež na strašilo sjede. Z.
 Strizi ovcu, ma ne do kože. Z.
 Striže bez nožica. Z.
 Striže očima. Z.
 Striženo je, košeno je. D.
- 4295 Stučit' oči s očima. D.
 Studen poklisar dugo stoji a prazan se vrati. D.
 Studeno vino, studen i dinar. D.
 Stvar branjena većma je žudjena. D.
 Stvar, koja udi, uči. D.
- 4300 Stvar ne ludu darovana drago je prodana. Z.
 Stvar učinjena čela ne ima. D. Z.
 Stvar žudjena iznenadke dogje. D.
 Subotnji ponti. D.
 Sugja se s bičem razumije. Z.
- 4305 Sunce je svitlo, ali osone tko dugo u nj gleda. D.
 Sunce noći ne zavidi. D.
 Sunce sva doba nosi a nikad ne stara. Z.
 Sunce svakoga grije. D.
 Suncu svitlos' zaimat'. D.
- 4310 Suproć šiljku kopitom. D.
 Susjeda je snijela do sto jaja. Z.
 Sut Andrija na jedro. D.
 Sva mu je pamet megju očima. Z.
 Svadi se sto ljudi, a ne omrazi se jednom bogu. Z.
- 4315 Svak bi rad razožvano jesti. D. *u rkp.* ražožvano.
 Svak hoće pravdu, ma ne u svojoj kući. D.
 Svak ište bolju sreću. D.
 Svak izlazi od Adama. Z.

- Svak je mudar po šteti. D.
- 4320 Svak je svomu tobocu gospodar. D.
 Svak je u svojoj kući kralj. D.
 Svak je za se, a bog za svijeh.
 Svak kaže kočijašu put kad mu su se kola slomila. Z.
 Svak lijepo igra, komu dobra sreća sviri. D.
- 4325 Svak na nj vika, kako na Žudjela. D.
 Svak od svoga. D.
 Svak se bavi o svomu. D.
 Svak se svojijem vrati zatvora. D.
 Svak sudi po sebi. D.
- 4330 Svak sve ne može. D.
 Svak svoga prasca smudi. D.
 Svak svoj krs' nosi. D.
 Svak tko može bat nosit'. Z.
 Svaka dobit nije korisna. Z.
- 4335 Svaka je sila do vremena. Db. tempo, violenza.
 Svaka je šteta luda, a koris' mudra. D.
 Svaka knjiga svoj glas nosi. D.
 Svaka lisica svoj rep hvali. D.
 Svaka ptica k svomu jatu. F. 61.
- 4340 Svaka ptica na svom gnijezdu poje. Z. *u rkp.* poi.
 Svaka ptica svojijem glasom bigliše. D.
 Svaka ptica zna šenicu (pozná proso). Z.
 Svaka riba ne soli se, ni od svake tice ije se meso. Z.
 Svaka riječ ne će odgovora. D.
- 4345 Svaka ruka ima pet prsta. D.
 Svaka se ptica svojijem kljunom hrani. D.
 Svaka se vrata svojom vratnicom zatvoraju. Z.
 Svaka zemlja sve ne plodi. Z.
 Svaka ti drača bode oči. D.
- 4350 Svaka usta hoće jesti. D.
 Svaka zmija ima svoj ijed. D.
 Svaki brod vodni: neki u krmi, neki u puri, a neki u dnu. D.
 Svaki čovjek ima dvije ruke. D.
 Svaki grijeh svoju ima pokoru. Z.
- 4355 Svaki je daša dobar. D.
 Svaki je kokot u svom buništu gospodar. D.
 Svaki je prasac u svom oboru vepar. D.

- Svaki kokot na svom sjedalu poje. Z. *u rkp.* poi.
 Svaki kvartijer o svom vratu visi. D. *u rkp.* vratnu.
 4360 Svaki ovan visi o svojojzi nozi. D. *u rkp.* svojoj si.
 Svaki se brod valja. Z.
 Svaki se dan ije. Z.
 Svaki svoju reče. Z.
 Svako drvo ne valja za strijele, a jedva njeko za luka. Z.
 4365 Svako gore za bolje. Z.
 Svako mižanje jedno počivanje. D.
 Svakoj inkuni zavjetovati se. Db. effigie.
 Svakoja vrijeme napravja. Z.
 Svakomu će svoja doć'. D.
 4370 Svakomu je lagat', razmi trbuhu. D.
 Svakomu je nazuban. D.
 Svakomu je vrabcu svoje gnijezdo drago. D.
 Svakomu prascu svoj božić dohodi. D.
 Svakomu se može lagat', a bogu ne može. D.
 4375 Svakomu se napokon sitan kruh omrazi. D.
 Svakomu su ludu svoji bati drazi. D.
 Svakomu svoja sreća. D.
 Svari to na lardu. D.
 Sve a u svoje vrijeme. Z.
 4380 Sve brijeme napravlja. D.
 Sve brijeme otkriva. D.
 Sve da' za čas', a čas' za ništo. D.
 Sve dobro bi, neg pas bješe pod trpezom. D.
 Sve je dobro s prćijom. D.
 4385 Sve je dobro u svoje brijeme. D.
 Sve je jedno, ali po šiji ali po vratu. D.
 Sve je lijepo do mjere. Z.
 Sve je novo lijepo. D.
 Sve je sebi milo. D.
 4390 Sve je svoje pomorio kako vukodlak. D.
 Sve jednu pjesan poje. D.
 Sve kćevši po sudu biva ništa po putu. Z.
 Sve krivo bit' more, nu trpeza nikadar. Z.
 Sve lakomcu naljeguje. Z.
 4395 Sve meće za pleći. D.
 Sve mu pute pritječu. Z.

- Sve mu smrdi. D.
 Sve na sebi nosi. D.
 Sve rijeke u Dunaj, a Dunaj u more. D.
 4400 Sve rijeke u Dunaj teku, a Dunaj u more. Z.
 Sve se može što se hoće
 s jednom riječi od tri riječi: kad bog da. Z.
 Sve se žile glave drže. Z.
 Sve su dunje sestre, a jabuke sestrenice. Z.
 Sve svojijem vremenom. F. 42.
 4405 Sve što je, nije sve što može bit'. Z.
 Sve što je od boga slagje je od meda. Z.
 Sve što je sebru izvan šake, sve je vražje. D.
 Sve što pa(s) krti, sve na svom repu. Z.
 Sve što star dvori, sve konja mori. D.
 4410 Sve što tko djelje, prida nj pada. D.
 Sve što veće sebra moliš, sve ga veće na konj sadiš. D.
 Sve što veće ustoji, sve će boljega gosta dočekati. D.
 Sve u svoje brijeme dohodi. D.
 Sve za bolje. D.
 4415 Sve za prijatelja, samo ne prijatelja. Z.
 Svečani je Gjuri dan, kadno ti je Gjura san. Z.
 Svega svoje brijeme. D.
 Svegj tuži tko zlijem druži. Z.
 Svegjer jednu pjesan pjeti. D.
 4420 Svekruva ni od gnjile nije dobra, a nevjesta ni od gnjile ni
 od meda. D.
 Svemu je lijek do smrti. Z.
 Svemu je lijek razmi jednoj smrti. D.
 Sveta Kate, k ognju gnjate;
 sveti Niko, na oganj sinko;
 sveti Vlaho, nemoj plaho. Z.
 Svetac uteče, a lud ostane. D.
 4425 Sveti Luka i arbule lupa. Z.
 Sveudiljna obika naravi je sestra. Z.
 Svez'o mu je vrlo glavu. Z.
 Svi časi nijesu jednaci. Z.
 Svi ljudi sve vide. D.
 4430 Svi ljudi sve znaju. D.
 Svi vjetri njim viju. D.

- Svigj se što si, er bit' ne mož' nego što si. D.
 Sviija oboje noge u jednu nogavicu. Z.
 Svijetao kako prosulja. D.
 4435 Svijetao ti obraz kako u Margete očas. D.
 Svijetit' prid kijem godi. D.
 Svila, ka se nosi, ne grize se. D.
 Svinja prascu brat. Z.
 Sviri mu da igra. D.
 4440 Svjećice joj darovi, a popovi svatovi. Z.
 Svjesi obješenjaka da on tebe objesi. D.
 Svjetlos' od oružja zasvijeti pamet. D.
 Svjetniku moguću htijenje se dariva. Z.
 Svjetovna je slava dokle godi, a božija do vijeka. D.
 4445 Svoj svoga samo do jame vodi. Db. parente.
 Svoje zlo ukaži, a tugje pokri'. D.
 Svojijem laktom družijeh mjerit'. D. Z.
 Svojom se pedim mjeri. Z.
 Svoju gusti. D.
 4450 Svoju teše. D.
 Svrab izčesat' komu godi. D.
 Svraka koja se je onamo usrala, i ovamo će se usrat'. D.
 Svuć' se u gjupet. D.
 Svuć' se u košulju. D.
 4455 Svud ulaga dobru riječ tko zlo srce ne ima. Z.
 Svuda je hoditi, nu najbolje je doma doći. Z.

- Šala i razgovor ne će vike. D.
 Šali šalom, a ne tiči rukom. Db. burla.
 Šali šalom, buri burom, a ne tiči rukom. Z.
 4460 Šali šalom, glumi glumom, ne tič' rukom. D.
 Šali šalom, hvali hvalom, a ne tiči rukom. Z.
 Šaptom Bosna poginu. D.
 Šaška gospoda. D.
 Šavac krkarski ne umije šit', a hoće krojit'. D.
 4465 Šegin legin. D.
 Šelo pelo, — ili šele za pelo. D.
 Šelo za pelo. D.

- Ši' agosta kožuh, a pleti klobuk febrara. Z. *u rkp. popravljano*
kožuh agosta.
- Šiba vodu nosi, a bat kašu hladi. D.
- 4470 Šige mige. D.
- Šimuna iskat' po Zadru. D.
- Šira je glavica od klobuka. Z.
- Širi je pilarskijeh vrata. Z.
- Širokijeh je usta, a tijesnijeh ruka. D.
- 4475 Šmrknuo bi ga u srčku rakije. Z.
- Štapat' se štapom od botura. D.
- Štednja je prva dobit. Z.
- Štednja prva je trgovcu dobit. Z.
- Štegjenje prava je dobit. D.
- 4480 Šteta se ne šteti. D.
- Šteteći uči se. D.
- Štitom se pokri', i ne boj se ništa riječi. D.
- Što bi, da ne bi, bit' vik ne more. Z.
- Što bi kola škripala, volovi riču. F. 37.
- 4485 Što bi sij'o, to bi izio. Z.
- Što bi volovi rikali, to kola škripju. Z.
- Što bi volovi tužili, toj kola škriplju. D.
- Što bit' ima da bude, reče komu smokve ne ude. Z.
- Što bog dava, podnosit' se ima. D.
- 4490 Što car ljubi, nije ljubljeno. D.
- Što čini(š), da ti ne zna lijeva. D.
- Što čini mlada? šije ter para.
- Što čini stara? šije ter se kara. Z.
- Što će brada bez moždani? Z.
- Što ćeš od tugjega osla, kad imaš tvoja kola? D.
- 4495 Što ću od Jakete i od Jaketine brade? Z.
- Što dan vodi to se ne zna dok se ne vidi. Z.
- Što danas ne bude, bit' će zautra. D.
- Što dijete čuje oko ognja, govori nasred polja. D.
- Što djeca na tresku izigraše, toj stari na štapijeh platiše. D.
- 4500 Što dobudeš, izpeci mi na trbuhu. D.
- Što god je dugo, sve je trudno. Z.
- Što god je saviše, sve je odveće. Z.
- Što hoć' da si? D.
- Što hoć' da si? svigj se što si, er bit' ne mož' nego tko si. D.

- 4505 Što ima činit' mjesec s raci? D.
 Što ima početak, imaće i svrhu. Z.
 Što ima slijep sa zrealom činit'? D.
 Što jakos' ne može, pamet učini. D.
 Što je bilo to je prošlo, a što će doć' i to će proć'. D.
- 4510 Što je bolje, bolje. D.
 Što je crno, nije bijelo. Z.
 Što je dobro za trbuh, zlo je za zub. D.
 Što je drago, to je lijepo. D.
 Što je grubo, lijepo se zvati ne može. Z.
- 4515 Što je grubo, nije lijepo. Z.
 Što je kapun i udovica, sve im kaže tjelica. D.
 Što je lijepo, mučno je. D.
 Što je lijepo, to je drago. D.
 Što je mačka kriva, ako je sluga luda? D.
- 4520 Što je manja slamica, toj više leti. D.
 Što je od boga, slagje je od meda. D.
 Što je od gore, tako i grede u goru. D.
 Što je od običaji, to je od zakona. Z.
 Što je oteto, to je prokleta. D.
- 4525 Što je ozoja, ozoja. D.
 Što je psu gdi se opančine kroje? D.
 Što je rak, što li rakova juha? D.
 Što je razlog, to je zakon. Z.
 Što je tko prijatelj veći, narugan se većma srči. D.
- 4530 Što je toj, babe? Što je komu drago, djedo. D.
 Što je u glavi trijeznoj, to je u jeziku pjanu. D.
 Što je u vreći, tad se kaže, kad joj se dno ukaže. D.
 Što je za jetru bolje, toj pluću kolje. D.
 Što je žudjeno, sveto je i posvećeno. D.
- 4535 Što koza ne izije, toj izgnusi. D.
 Što koza ruju, toj i ruj kozi: koza ruj mori, a ruj kozu stroji. D.
 Što krava uzore, toj on čas posere. D.
 Što lud čini po bremenu, toj mudar prije bremena. D.
 Što mačka koti, miše lovi. Z.
- 4540 Što mačka koti, sve miše lovi. Db. gatta, padreggiare. F. 114.
 Što mačka rodi, sve miše lovi. D.
 Što meni iz usta, bogu u uši. D.
 Što mi će širok svijet, kad mi su papuče uske? Z.

- Što mi vuka iz grma goni nego glad? D.
- 4545 Što Miljenka ozdravlja, toj Radjenka razbalja. D.
- Što misliš čini, da ti ne zna ni košulja. D.
- Što mnozi žude, mučno se bljude. D.
- Što mu dogje na usta. D.
- Što nazad dogje, repu prilikuje. D.
- 4550 Što ne bi za tebe, nemoj ni za mene. D.
- Što ne će ruke stvorit'? D.
- Što ne ljeze ni pljeze. Z.
- Što ne može biti, ne vjeruj. D.
- Što ne učini sjekira, učiniće klin. Z.
- 4555 Što ni ljeze ni grede. D.
- Što nije sunce osušilo, to je bura ovijala. D.
- Što očima vidim, prstom gonetam. D.
- Što onugje, to hugje. D. Z.: što nugje.
- Što ovi suče, drugi rasukuje. D.
- 4560 Što pas laje, vjetar nosi. D. Z. Db. cane.
- Što Pavliću utjecaše, Radosavu ne mogaše. D.
- Što po zlu dogje, po zlu pogje. D.
- Što rak, što li rakova juha. Z.
- Što remeta djelja, pred remetu pada. Z.
- 4565 Što rijeka donosi, rijeka odnosi. D.
- Što sa zlom dogje, s vragom pogje. D.
- Što sam mož', od drugoga ne čekaj. D.
- Što se babi htjelo, to se babi snjelo. D. Z. Db. vecchia: htilo — snilo.
- Što se brzo sgradi, brže se razgradi. Z.
- 4570 Što se creplje, na pila. D.
- Što se govori, a nije istina, razčini se kako maglina. D.
- Što se hlepi, ako je i grubo, olijepi. D.
- Što se hoće, sve se može, istom da nije zlo. Z.
- Što se ima učinit', nije trijeba prodlijt', ma ruku stavit' i
opravit'. D.
- 4575 Što se izleže od kokoši, treba da se prpoši. D.
- Što se je izgubilo, za boga se je razdijelilo. D.
- Što se komu hoće, o tomu besjedi. D.
- Što se mojemuča više penje, to većma svoje sramote kaže. Z.
- Što se na godišta ne vidi, u čas se jedan prigodi. Z.
- 4580 Što se ne bljude, pas i mačka jede. D.

- Što se ne može napraviti', nemoj štetiti'. D.
 Što se odmiče, ne gubi se. D.
 Što se prodjiva, ne gubi se. D.
 Što se u kolijepci nauči, nigda se ne oduči. D.
 4585 Što se u mlijeku popije, na visitu se prolije. D.
 Što se u noći čini, u dne se ukaže. D.
 Što se većma muze krava, to joj je sisa dilja. D.
 Što se većma tijesto tre, to je kruh bolji. D.
 Što sgriješe banovi, plaćaju gradovi. D.
 4590 Što si iskao, to si našao. D.
 Što si sam izkaljao, pometi. D.
 Što si sam udrobio, izjegj. D.
 Što si umrvio, treba je jesti. D.
 Što sila ne može, razlog opravi. D.
 4595 Što slijep želi neg da bi vidio? D.
 Što star dvori, sve konja mori. D.
 Što staros' išteti, ni jedna stvar ne napravi. D.
 Što stotinak gradi, jedan razgragjuje. Z.
 Što su gere i gavuni, to su ženski makaruli. Z.
 4600 Što susjeda moja papa, meni trbuh ne napunja. D.
 Što svevoljn(o) oholas' lomi, to često pak gladom mori. Z.
 Što t' će papar grijalac, kad ti je crni pjevalac? Z.
 Što t' oslapi magla vitorog, da t' povрати sam veliki bog. Z.
 Što ti je odlučeno, iz Indije ti će doć', a što nije, iz usta ti
 će izpasti. D.
 4605 Što ti je umio otac, nijesi ti zaboravio. D.
 Što ti ljeto da, toj ti zima ne uze. D.
 Što ti od mene, toj bog od tebe. D.
 Što ti učini Vrbanja, ne pokri ti Konjava. D.
 Što tko djelje, prida nj pada. D.
 4610 Što tko posije, toj i požnje. D.
 Što tko uči, to umije. D.
 Što tko žudi, lasno vjeruje. D.
 Što tri znaju, zna vas rusag. D.
 Što trijezan misli, toj pjan govori. D.
 4615 Što tvoja može ruka, od tugje ne čekaj. D.
 Što u drugomu karaš, ti ne čini. D.
 Što u jutro osvane, često krat u večer ne omrkne. Z.
 Što u ognju, sve je oganj; sve je pak'o, što je u paklu. Z.

- Što u srcu, toj i na jeziku. D.
 4620 Što ubog sjedi, to je ubožiji. D.
 Što užišteš, naćeš. D.
 Što veoma želim, ako i vidim, još za istinu ne držim. D.
 Što vučica čini, sve vuku omili. D.
 Što zlo djevojkom, po gotovu nevjestom. D.
 4625 Šudre budre Milica, kamo piple piplica? Z.
 Šupalj kako mijeh. D.
 Šupalj kotlić i buklija. Db. masserizia.

- T**a bječva ne ide na tu nogu. Z.
 Tad je puno kad ide preko vrha. Z.
 4630 Tada će kufi pjevat', kad budu čavke mučat'. D.
 Tada ni more slano. D.
 Taj samo uživa ki dohodnijem vijekom ne čezne. Z.
 Taki ti kordovan. Z.
 Taki ti obraz. Z.
 4635 Taki ti vas rez. Z. *u rkp. res.*
 Takijeh mjedi sto za dinar. D.
 Tako reče kuna grozdju ne mogući ga brat da nije zrelo. D.
 Tako ti bilo. Z.
 Takoga je lica k'o da ni na božić nije slana izio. Db. faccia.
 4640 Taman po maglini ne vidi što nosi. D.
 Tamo smrti na unuče. D. *u rkp. se može čitati i unučje.*
 Tamo vi žerite, a na me pišite. D.
 Tanahan kupac nigda dobar objed ne izije. D.
 Tanka se pregja ne kida neg debela i zlo opredena. D.
 4645 Tanka struga. D.
 Tanka šuma oganj užeže, a debela ga drva uzdrže. D.
 Tanko prede nevolja. Z.
 Tašta slava cvjeta, a ne ozrnja. D.
 Taština je u tijeku k'o ništor u vijeku. Z.
 4650 Tebi mlada vjerenica, meni sočna pečenica. D.
 Tebi rjepa, a tebi rjepa, a meni vreća. D.
 Tebi se guda mni, a meni smrt godi. D.
 Tebi se para s doljaka. D.
 Tebi se pleće peče, a meni krv teče. D.
 4655 Tebi se vijenci viju. D.

- Teci, reci. D.
 Teče a ne rastječe tko dobro trati. Z.
 Tegao bi da je još tuj zmija. D.
 Tegnuo je prstom u nebo. Z.
 4660 Tekao osao uz Brgat čineći se konju brat; kad pogleda na
 hrbat, otot' osao oslu brat. D.
 Teška je nemoć šupalj tobolac. Z.
 Teško gosparu, koga kmeti hvale. D.
 Teško kući gdi kokoš poje a kokot muči. D.
 Teško kući gdi mač sluša a kudjelja zapovijeda. D.
 4665 Teško kući koja trgovinom ne vonja. D.
 Teško kući u kojoj se ne dimi. D.
 Teško meni bez mene. Db. guai.
 Teško onomu ki se nije omrazio nikomu. D.
 Teško onomu ki sve svoje vidi. D.
 4670 Teško onomu koga nitko ne navidi. D.
 Teško oslu kad ošljar hvali boga. D.
 Teško ti Lera i Hoju na kletve prizivat'. Z.
 Teško ti mački s mišem, teško mišu s mačkom. Z.
 Teško ti mišu s mačkom. Db. sorce.
 4670 Teško ti onemu komu se s plijena vraća. Z.
 Teško tomu komu jednom na godište pokladi dohode. D.
 Teško tomu tko sve svoje uživa. D.
 Težački smok pripijevat' a ležački bok obirat'. Z.
 Težak je i zemlji na koj stoji. Z.
 4680 Ti grijeh na moju dušu. D.
 Ti joj reci jednu, a vrag joj će deset. D.
 Ti me češeš gdi me svrbi. D.
 Ti me vidiš, a ja se znam. Z.
 Ti meči, a muči. D.
 4685 Ti počni, a bog će svršit'. D.
 Ti pravo hodi, a neka svak govori. D.
 Ti s bogom u tamnicu, a ti s vragom doma. D.
 Ti se pomози, i bog ti će pomoći. D.
 Tica svaka u svom gnijezdu leži. Z.
 4690 Ticat' u moći. D.
 Ticat' u osinjak. D.
 Tičjega mlijeka ne želi. Z.
 Tih je kako ulje. D.

- Tijes' zavit', neka vino brizga. D.
- 4695 Tiješti ga izpod dvije kobile. Z.
 Tikve su na hrastu. Z.
 Tizijem ćeš se udavit'. D.
 Tja još prije Tomine kuge. Z.
 Tja u Mirunov gjardin. D.
- 4700 Tjera Mariju Perlaviju. Z.
 Tjera vjetar, grli sjenu. Z.
 Tjera vjetra po planini. Z.
 Tjera zeca na kolijeh. Z.
 Tjerajući lisicu nastupio je na vuka. F. 66.
- 4705 Tjerajući zeca namjeri se na vuka. D.
 Tko bi dobit, umrije; a tko dobi, plače. D.
 Tko bi imao vodu na oganj ljevati, taj drva stavlja. D.
 Tko bije majku, a pak tetku, što čeka susjedu? D.
 Tko bistru vodu muti, žegja ga umori. D.
- 4710 Tko brdo gleda, gleda ga s brda. D.
 Tko brez posla u Kolorinju hodi,
 i u svetom Luci mrtvi dan moli,
 nedonosno ili rodi
 ili ga skrovno što u srcu boli. Z.
 Tko brzo dariva, dvaš dariva. D.
 Tko brzo odluči, do malo se kaje. D.
 Tko čeka, dočeka. F. 82.
- 4715 Tko čičak sije, draču požnje. D.
 Tko čini kako može, nigdar dobra ne učini. D.
 Tko čini na svoj način, glava ga ne boli. D.
 Tko čini što može, ne čini što ima. D.
 Tko čini što može, nije veće ni držan. Z.
- 4720 Tko čini što ne valja, zgagja mu se što ne bi htio. D.
 Tko čuva, učuva. Z.
 Tko će mački garbiješe vezat'? Z.
 Tko će mački zvonce privezati? Z.
 Tko dava, muči; a tko prima, govori. D.
- 4725 Tko dava na otar, s otara i prima. Z.
 Tko dijeli, kad godi se izdijeli. D.
 Tko dijeli, sebe ne izdijeli. D.
 Tko djece ima, od neprobavljenja ne umira. D.
 Tko dobar glas donosi, kolač prosi. D.

- 4730 Tko dobro igra, ide od pira do pira. D.
 Tko dobro ije, bolje pije; a tko vele pije, malo ije. Z.
 Tko dobro ima a zlo obire, ne tuž' se na zlo koje mu dogje. D.
 Tko dobro piše, zlo ne govori. Z.
 Tko dobro počne, bolje svrši. D.
- 4735 Tko dobro sjedi, zlo misli. D.
 Tko dobro spi, buha se ne boji. D.
 Tko dobro zatvori, dobro i otvori. D.
 Tko docna ustaje, i obojčina mu nestaje. Z.
 Tko dostaje, ne tone. D.
- 4740 Tko druga razgovara, ne boli ga glava. D.
 Tko drugomu zla žudi, doma ga nagje. D.
 Tko družijeh sramoti, sebe ne časti. D.
 Tko dugo ije, dugo i pos'o čini. Z.
 Tko god se i za lis' skrije, a koga ne može ni dub da sakrije.
 F. 9.
- 4745 Tko godi hita lava za očima, a pak se straši od miša prid
 očima. D.
 Tko govori što hoće, valja da sluša i što ne će. Z.
 Tko har čini, har čeka. D.
 Tko hoće bit' svudje, ne će bit' nigdje. D.
 Tko hoće časno, ne može lasno. F. 78.
- 4750 Tko hoće imat' zdrave oči, ruke sveži. D.
 Tko hoće krivu ulicu izpravit', trebuje mu vele kuća oborit'. D.
 Tko hoće kuhano, a tko sirovo, tko pečeno, a tko vareno. D.
 Tko hoće mnozijem ugodit', nikomu ne ugodit'. D.
 Tko hoće mnozijem ugodit', sebi ne može. D.
- 4755 Tko hoće naučit', trijeba mu se je odučit'. D.
 Tko hoće, pogji, a tko ne će, pošlji. D.
 Tko hoće služit', trijeba mu je trpit'. D.
 Tko hoće svud biti, nije ga dje ga ide. Z.
 Tko huli, kupuje; a tko hvali, prodaje. Z.
- 4760 Tko huli, misli kupit'. D.
 Tko ide na pir, drago se gosti. Z.
 Tko ide po noći, ne će mu bog pomoći. Z.
 Tko ije česna, česnom vonja. D.
 Tko ije kriješe, pljuje picat. D.
- 4765 Tko ije kruh zaimani, sam svoju vreću prazni. D.
 Tko ije luk, lukom vonja. D.

- Tko ije zelene, jesti će i zrele D.
 Tko ilinštaka ije srdjele, listopada im sere drače. D.
 Tko ima brijeme a čeka brijeme, gubi brijeme. D.
 4770 Tko ima čir, sam ga prokini. D.
 Tko ima grka usta, ne može slatko pljuvat'. D.
 Tko ima jednoga prasca, ima ga prtila, a tko ima jednoga
 sina, ima ga mahnita. D.
 Tko ima kokoši, ima i popita. D.
 Tko ima kuću u gradu, bogat je a ne zna. D.
 4775 Tko ima mjedi, nije grub. Z.
 Tko ima ovaca, ima i koža. D.
 Tko ima ped otara, hljeb ije, a ne mijesi ni peče. D.
 Tko ima što činit' s prosuljom, omrči se. D.
 Tko ište, nagje. D.
 4780 Tko ište sve, nagje ništa. Z.
 Tko iz tiha žvata, mučno se može udavit'. Z.
 Tko izda svoje, gore će tugje. D.
 Tko je beza zla, ostat' će bez dobra. D.
 Tko je bob izio, da pomete kore. D.
 4785 Tko je dužan, ne zna što ima. D.
 Tko je kriv neg nevjesta? D.
 Tko je kriv? nevjesta. Z.
 Tko je mućao, dobio je: sve što je htio, vidio je. D.
 Tko je na šte srca, i za maslinom bi pio. D.
 4790 Tko je naućan na glad velik, malo mu je kruha dosta. D.
 Tko je obio Bunu i Bunicu. Db. vagabondo.
 Tko je prijatelj svakomu, ali je veoma bogat ali veoma ubog. D.
 Tko je samo sebi dobar, nije dobar. D.
 Tko je srećan, i metući nagje zlata. D.
 4795 Tko je svaku dlaku gledao, nije volovi orao. D.
 Tko je vas med, razjedu ga, a tko je naljep, razpljuju ga. D.
 Tko je vas med, raznesu ga pčele. D.
 Tko je vinu prijatelj, sam je sebi neprijatelj. D.
 Tko je zdrav, i voda mu je slatka. D.
 4800 Tko je zdrav, ti godišta ne broji. Z.
 Tko je z'o na domu, gori je na putu. Z.
 Tko je žedan, ne ište čaše, neg šakom pije. D.
 Tko jednu košulju ima, zlu subotu čeka. D.
 Tko jedri, milja ne broji. Z.

- 4805 Tko konja jaše, otvoreno mu je po groba; a tko ga trči, vas
grob. D.
Tko konja jaše, prce mu trpi. D.
Tko krađe i razima, jednaku pedjepsu prima. D.
Tko kraj potoka grede, lasno u potok upade. D.
Tko krinicu tugju čeka, studenu je izpapa. D.
- 4810 Tko krivo gleda, krivo i misli. D.
Tko kruh kupuje, tri kuće hrani, a on gladije. Z.
Tko kupuje i plaća, najbolje cijenu zna. D.
Tko lako govori, dalje se čuje. D.
Tko lako hodi, prije doma dogje. Z.
- 4815 Tko laže, ni ocu ne vjeruje. Db.² bugiardo.
Tko laže, vrag na njemu jaše. D.
Tko lijega sa psima, ustaje s buhama. Z.
Tko ljubi, iz daleka vidi. D.
Tko ljubi, straši se. Db. amare.
- 4820 Tko lovi, ulovi. D.
Tko mačke ne hrani, miše hrani. D.
Tko mačku miluje, ogreben ostaje. D.
Tko magja okisne, magja se i osuši. D.
Tko malo ima i toj daje, brzo se kaje. D.
- 4825 Tko malo ima, malo i misli. D.
Tko malo umije, sve brzo izreče. D.
Tko melje u posjek, kruh mu hrsta. D.
Tko meni plećma, ja njemu većma. Db. schifare.
Tko mi vidi rukave, ne gledaj mi skuta. D.
- 4830 Tko mijesi i peče, vele mu se stvari steče. D.
Tko mjedi ima, što hoće dobiva. D.
Tko može bat nosit'. Db. mazza.
Tko može hranit' gospara, može i psa. D.
Tko može hranit' popa, može i djaka. D.
- 4835 Tko može, i konj mu može. Z. Db. cavallo. F. 8.
Tko muči, dva uči. Db. tacere.
Tko muči, zlo misli. Db. animo.
Tko mučno uzima, mučnije dariva. D.
Tko na boj ne ide, u boju ne umre. D.
- 4840 Tko na more puta ne zna, hodi niz rijeku. D.
Tko na svoj dinar štete kupuje, ludo se na štetnika tuži. Z.
Tko na tugjoj trpezi ije, vele ije a nigda se ne naije. D.

- Tko na vjeru daje, gubi prijatelja i imanje. D.
 Tko najzadnji dogje, prvi plače. D.
- 4845 Tko nalit' gostaru ob jednom ište, veće izvan neg u nju ulije. D.
 Tko naprijed ne nahodi, nazad se nahodi. D.
 Tko ne čini kad može, ne može pak kad hoće. Z.
 Tko ne će da se ljubi, bole me usta, veli. Z.
 Tko ne će kad može, ne će moć' kad hoće. D.
- 4850 Tko ne će svoga za brata, a ono će tugjega za gospara. D.
 Tko ne će trudit', nije se imao ni rodit'. D.
 Tko ne dohodi, ne donosi. D.
 Tko ne ima ništa, ne straši se od ništa. D.
 Tko ne ima oči, taj ne vidi. D.
- 4855 Tko ne ima pjeneza, ne ima ni obraza. D.
 Tko ne ima, uzeo bi gdi zmija peca. D.
 Tko ne ima vetha, ne ima ni nova. D.
 Tko ne ima žene, svaki je dan bije; ma tko je ima, dobro je čuva. D.
 Tko ne može biti konja, bije sedlo. Db.² cavallo.
- 4860 Tko ne može na konju, a on će na nogah. Z.
 Tko ne može što hoće, vazima što može. Z.
 Tko ne može ulovit' ptice, izjegj sovu. D.
 Tko ne napravlja kupu, napravljaće kuću. D.
 Tko ne umije odrijet', lasno razdere. D.
- 4865 Tko ne umije prosit', ne umije ni pit'. D.
 Tko ne umije vuhovat', ne umije životovat'. D.
 Tko nije kriv, nije ni dužan. Z.
 Tko nije služio, ne umije ni zapovijedat'. Z.
 Tko nije umr-o, uzkrsnut' ne more. Z.
- 4870 Tko ništa ne čini, zlo čini. D.
 Tko nosi, ne prosi. Z. F. 68.
 Tko od straha mre, prec mu zvone. D.
 Tko od tebe plećma, ti od njega većma. D.
 Tko od veće pospješi, docknije izvrši. D.
- 4875 Tko od zla sukna svite čini, dvaš na godište kroji. D.
 Tko okusi meda od vladanja, žegja njim tja do smrti. Z.
 Tko orah usadi, jesti od njega ne misli. D.
 Tko ore, a vratnike spravlja, veće gubi neg dobiva. D.
 Tko osla mije, saplun gubi. D.
- 4880 Tko pljuje u nebo, na obraz mu pada. Z.

- Tko počiva u svetac ki posta ne ima, dogje božić a košulje ne ima. D.
- Tko pod dobrijem dubom planduje, dobra ga sjen pokrije. D.
- Tko pod listjem počine, dvaš okisne. D.
- Tko polako ide, malo i dobude. D.
- 4885 Tko prava ljubi, dockna zaboravi. D.
- Tko pravdu zna, na pravdu ne ide. Db.² giustizia.
- Tko prazan ide, mučno pogine. D.
- Tko prije k rupu, dube sebi rupu. D.
- Tko prije u mlin, prije samelje. D.
- 4890 Tko prije zaspe, prije i samelje. D.
- Tko priteže, prikine. Z.
- Tko prši, doprši. D.
- Tko put počne, na po puta je. D.
- Tko put stari za novi ohodi, često krat se privaren nahodi. D.
- 4895 Tko putem sije, volove mori a sjeme gubi. D.
- Tko putuje, najgori dan ima dokle izide iz doma. D.
- Tko rano ustaje, vaz dan mu dobar nastaje. F. 87.
- Tko s čovjekom gverokijem ima što činit', trebue mu obje oči otvorit'. D.
- Tko s djecom lijega, sasran ustane. D.
- 4900 Tko s koga. D.
- Tko sa psim lijega, s buhama ustaje. Z. Db.² cane : s psima — s buhami.
- Tko sa zlima druži, svegjer tuži. Z.
- Tko sam kokoš papa, i sam konja sedla. D.
- Tko saviše vjeruje, brzo dovjeruje. Z.
- 4905 Tko se batom sela meće, bate od sela prima u pleće. D.
- Tko se često uzda, često se privari. D.
- Tko se daleko oženit' ide, ali privari ali privarit' ište. D.
- Tko se grije na tugjem ognju, brzo se ostudi.
- Tko se jako opoji, tretu se dan osvoji. D.
- 4910 Tko se mlad oženi, rano ruča, drugu sramote ne čini. D.
- Tko se na jedan kami dvaš potakne, nije čudo da glavu razbije. D.
- Tko se na piru rasrči, vas pir izgubi. D.
- Tko se na pogibio ne stavi, nevolje se ne izbavi. D.
- Tko se ne će celivat', usta ga bole. D.
- 4915 Tko se ne će usudit', nemoj po moru hodit'. D.

- Tko se(bi) ne umije, sebi ne žive. Z.
- Tko se ne usudi, ni jaše na konju ni na masci. D.
- Tko se od mahnitosti razboli, dockna ozdravi. D.
- Tko se omrsi o pir, kriva mu ja sutra i dobra trpeza. Z.
- 4920 Tko se ovcom čini, vuk ga izije. Db.² pecora.
- Tko se potakne a ne ukine, naprijed se nagje. D.
- Tko se prije dvigne, prije se i obuče. D.
- Tko se s perjem rodi, prije bremena leti. D.
- Tko se sam izdijeli, na nikoga se ne tuži. D.
- 4925 Tko se sam svjetuje, sam i pogine. D.
- Tko se u Otmanliju uzda, štapom se na vodu naslanja. D.
- Tko se u tugje obuče, na placi se svuče. D.
- Tko se uduži, treba da tuži, ali da služi. D.
- Tko se vele obzire, malo prede. D.
- 4930 Tko se više uzpenje, niže pade. D.
- Tko se vodom opija, nigda se ne razbira. D.
- Tko se zahvaljuje, nenavidos' probugjuje. D.
- Tko sebe goji, najbolji perivoj goji. F. 16.
- Tko sebi gospodi, kraljeve nadhodi. Z.
- 4935 Tko sije, i žnje. D.
- Tko sije, ufa u boga. D.
- Tko sirovo meso ije, u trbuh se uzda. Z.
- Tko skrit' ne radi, ukrastit ne misli. Z.
- Tko slas' jednu hoće imat', trijeba mu je drugu puštat'. D.
- 4940 Tko slatko kruh ije, drugo mu od potrebe nije. D.
- Tko spi, i sreća mu spi. D.
- Tko spi, lova ne čini. Z.
- Tko spi, ribe ne lovi. Db.² pesce.
- Tko spovijeda sramote svoje, spovigjeće i tugje. D.
- 4945 Tko spravi u brijeme, ne ište u nebrijeme. Z.
- Tko staro krpi, zaludu konce trati. Z.
- Tko staro ne krpi, nova ne nosi. Db. rappezzare.
- Tko stavi frašku, hoće prodat' bačvu. D.
- Tko stoji za trpezom, ne stara se. D.
- 4950 Tko svaki dan svetkuje, brzo ga zao rabotnik stigne. D.
- Tko sve hoće, sve izgubi. D.
- Tko svegj miriše, nikadar ti dobro ne miriše. Z.
- Tko svijeće ije, sere stijenje. D.
- Tko svijet plače, oči izgubi. D.

- 4955 Tko svirit' ne more, nek stane udarat'. Z.
 Tko svoj pos'o čini, ruka ne gnusi. Z.
 Tko svoj posao opravljja, ruka ne kalja. D.
 Tko svoja kola pomaže, svoje volove pomože. D.
 Tko svoje stado pase, pastijer se ne zove. D.
- 4960 Tko svoje štedi, tugje želi. D.
 Tko što čini, sve sebi. Db. fare.
 Tko što djelje, preda nj pada. Z. Db. lavorare: djelja, prida nj.
 Tko što pilja, pones' doma. D.
 Tko tako hoće, tako mu budi. D.
- 4965 Tko te nauči krpit'? Vele djece a malo kruha. D.
 Tko te naučio orat' i kopat' prije vremena? Z.
 Tko tebe kamenom, ti njega hljebom. Db. pane.
 Tko tebe kamenom, ti njega kruhom. F. 50.
 Tko teže breme nosi, neg mu snaga prosi, lasno mu kila rikne. D.
- 4970 Tko ti dobra hoće, dobro ti i misli. D.
 Tko ti sam može uzet', daj mu što ti pita. D.
 Tko tiho hodi, dugo hodi. D.
 Tko tiho jaše, vele zna. Z.
 Tko tugja konja jaše, brzo se sjaše. F. 34.
- 4975 Tko tugje prede, svoga ne ima. D.
 Tko tvrdo sveže, lašnje odveže. Z.
 Tko u mlados' ne trudi, u staros' ne sudi. D.
 Tko u more ne ulazi, u moru se ne uduši. D.
 Tko u oganj puha, u oči mu iskre skaču. D.
- 4980 Tko u pak'o tegne, opakli se. D.
 Tko u šes' mjesec obogatit' hoće, u šes' ga mjesec objese. D.
 Tko u tugja njedra jabuke stavi, s opazom ih vadi. D.
 Tko u zločestoj planini siječe drva, ali izgubi kola ali izgubi vola. D.
 Tko ulje mjeri, ruke omasti. D.
- 4985 Tko uljeze u banju, treba da se oznoji. D.
 Tko umije, lijepo ije; a tko ne umije, blutu pije. D.
 Tko umije, temu dvije. Db. sapere.
 Tko umije tratit' dinar, on je gospodar, a tko ne umije, on robuje. D.
 Tko umre, ali daleko otide, brzo se zabude. D.
- 4990 Tko upade u more, trijeba je da se skvasi. D.

- Tko vazda svrhu gleda, vik hrabrena ne učini djela. D.
 Tko veće kraće neg može, često se ukida. D.
 Tko veće pazi, manje vidi. D.
 Tko veće trati, manje trati. D.
 4995 Tko veće trati nego stječe, trjebu je da plače. D.
 Tko veće u brod stavlja, veće i izima. D.
 Tko veće veli da zna, znaj da manje taj umije. Z.
 Tko većma ljubi, ne scijenjen većma se srči. D.
 Tko većma preši, docknije svrši. D.
 5000 Tko vedha ne štedi, nova ne ima. Z.
 Tko vele govori, često se izgovori. Z.
 Tko vele govori, ugonene štogodi. D.
 Tko vele ima, vele mu se hoće. Z.
 Tko vele meda ima, i na kupus ga stavlja. D.
 5005 Tko vele obuhiti, malo stisne. D.
 Tko vele oko meda radi, što godi mu se oko njega priljepi. D.
 Tko vele pije i vele prdi, sebi udi a družijem smrdi. D.
 Tko vele posla ima, ni jednoga ne izčinja. D.
 Tko vele prede, u širokoj košulji grede. D.
 5010 Tko vele spi, i svoje i tugje izgubi. D.
 Tko velike oči ima, dobro ne vidi. D.
 Tko vina ne prodava, fraške ne stavlja. D.
 Tko visoko uzlazi, nizoko izlazi. D.
 Tko za družijeh obećava ili se jamac hita, u dug se stavlja. D.
 5015 Tko za družijeh plače, slijep ostane. D.
 Tko za družijem jaše, ne vlada konja kako hoće. D.
 Tko za svijet haje, boga ti ne pozna. Z.
 Tko zakon stavlja, i obslužit' ga ima. D.
 Tko zdrav prs' zavija, zdrava ga i odvija. D.
 5020 Tko zlijem prašta, dobrijem udi. D.
 Tko zlo čini, dobru se ne nada. D. Z.
 Tko zlo čini, goremu se nada. Z.
 Tko zlo čini, zlo i čeka. D.
 Tko zlo odar prostre sebi, gore će meni. D.
 5025 Tko zlo odar prostre, zlo i leže. D.
 Tko zlo počne, gore vrši. Z.
 Tko zlo sjedi, duboko misli. Z.
 Tko zlo sjedi, gore misli. Z.
 Tko zlo sjedi, zlo i misli, ako ne misli, da tad misli. Z.

- 5030 Tko zlo teče, ne doteče. Z.
 Tko zlo žive, gore umre. D.
 Tko zločesta služi, svegjer tuži. Z.
 Tko zlu ćud u kolijebci ima, ali je dockna povrže ali nigda. D.
 Tko zna što je pravda, ne hodi na pravdu. D.
- 5035 Tko ženu sad hvali, zla već neg dobra hvali. Z.
 Tko žive prikorno, mre otrovno. Z.
 Tko žive u miru. svak dan je na piru. Z.
 To će otit' kako prid suncem snijeg. D.
 To je negda bilo, a sad se pripovijeda. D.
- 5040 To je od njega do boga. D.
 To je pir i božić. D.
 To je pri bog daće. D.
 To mu nije za salatu. D.
 To se dobiva u boju. D.
- 5045 To t' tomu čelu. D.
 To t' velikoj, to t' malahnoj pogači, hoće joj se crepulja. Z.
 To ti će krvi nasjesti. D.
 To ti će prisjesti. D.
 To ti ni grad ni snijeg ne bije. D.
- 5050 To ti pepeljuha, to ti crnokrug, sve je ljutica. Z.
 To ti pokladi. D.
 Tobolac tvrdousan nije vragodušan. Z.
 Toči ga rotno iz bačve. Z.
 Toduri manjaturi, a pitropi potovi. D.
- 5055 Toga je polje tko umije bolje. D.
 Toliko blizu, koliko u žene suze. D.
 Toliko je lud ki sve čini iz glave svoje, koliko oni ki sve čini iz tugje. D.
 Toliko je od krama do ćelije, koliko od ćelije do krama. Z.
 Toliko je od mene do tebe, koliko od tebe do mene. Z.
- 5060 Toliko je od tebe do mene, koliko od mene do tebe. D.
 Toliko je srna divjačija, koliko je u pitomijemu. Z.
 Toliko je zločes' čovjek, koliko se sam scijeni. D.
 Toliko po šiji, koliko po vratu. Z.
 Toliko te prga znala. D.
- 5065 Toliko ti prijatelj ki t' ne pomaže, koliko neprijatelj ki t' ne odmaže. Z.
 Toliko trči kravica, koliko je konopca. D.

- Toliko valja so, koliko soli. D.
 Tolikrat se mati udaje, kolikrat je punica. Z.
 Tone u ponore, ako sam kaže da plove u slavi. Z.
 6070 Tovar mesa, badanj juhe. Db. bufalone.
 Tovar oslu brat. Z.
 Tovar sedla nosit' ne umije. Z.
 Tovar uhom riječ ne čuje, dokle kožu štap prokljuje. D.
 Tovari ga više glave. Z.
 5075 Tovi se jak bubreg u loju. Z.
 Tovit' se kako bubreg u loju. D.
 Tovjelice se uzvišuju, a stoli ponižuju. D.
 Tovjernarica najposlednji grād. F. 126.
 Trateći po malo sništi se potajno. Z.
 5080 Trava malo korisna i na kamenu niče. Z.
 Travnik studen, koš napunjen; moka, i koš i guvno. D.
 Trbuh nije škornja. D.
 Trbuh riječi ne će. D.
 Trčalo i lazilo staju se, al ne družu. Z.
 5085 Trči kolača po noći. Z.
 Trči za vjetrom, a dim hita. Z.
 Tre mu so navrh glave. Z.
 Trepčanin Trepčanina hina. D.
 Treptiš kako riba na osteh. D.
 5090 Trese se kako prut. D.
 Tresti grinje. D.
 Trga istom prudijese. Z.
 Trgovac kako Nastrani hodža. D.
 Trguje k'o i Nastrani hodža. Z.
 5095 Trijeba je dosta s njim soli izjesti, za poznati jednoga. Db. sale.
 Trijeba je imat' oči i sprijed i zada. D.
 Trijeba je vele znat' tko hoće boga varat'. D.
 Trijes ga je iz vedra neba udrio. Z.
 Trijes iz vedra neba ne pada. F. 93.
 5100 Trikrat omjeri, a jednom pristrizi. Z.
 Trnu mi zubi, nezrelo sam što izio. Z.
 Trom konj. dug put. Z.
 Trpi, a pametuj. D.
 Trudi za čuvat' mačku od miša. Z.
 5105 Trudnje je puhat' neg udarat'. Z.

- Trudno je uz vodu plivat'. D.
 Tu je velik ponor. D.
 Tu je velika jama. D.
 Tu ni kud ni kamo, kad ni tam ni amo. Z.
 5110 Tu nije, neg u boga smrti pita'. Z.
 Tu ti grob. D.
 Tu vrag s meštrom. D.
 Tuče vodu u mortaru. Z.
 Tuć' se kako zijeh po ljudijeh. D.
 5115 Tuge pospješe staros'. D.
 Tugj grijeh zakopaj pod zemlju. Z.
 Tugj vrt poljevaš, a tvoj je suh. D. *u rkp.* vrat.
 Tugja mati jezivavo dijete odhrani. D.
 Tugja ruka svraba ne izčeše. D.
 5120 Tugja zemlja prli. D.
 Tugjijem dobar. D.
 Tugjijem očima gledat'. D.
 Tugjijem ustmi kruh jesti. D.
 Tugjijem vinom nagrobnice djedim ispija. Z.
 5125 Tugjom rukom zmiju hitat'. D.
 Tugjom rukom zmiju iz procijepa vadit'. D.
 Tugju žetvu činit'. D.
 Turci vino piju, a vlasi surutku. D.
 Turica je i djeci strašilo i ljudem zabava. Z.
 5130 Turski dar, koji veće odnosi neg donosi. D.
 Tus' je kako pokladi. D.
 Tuto fava, jedan bob. Z.
 Tužit' se maćehi. D.
 Tve nevolje sama kuća nek ti zna. Z.
 4135 Tvojijem te su krili stigli. D.
 Tvrda je stijena, nu su jači klini. D.
 Tvrdo ga je mati povijala. D.
 Tvrdestjene kotar ište megjaše. Z.
 Tvrgji je od cara tko ne ima. D.
 5140 Tvrtku veli mekušā: udri u bubanj, cora je. Z.

- U baštinika kupovat', a zetu prodavat'. Z.
 U bijele mire crne zube stavja. Z.
 U boga smrti pit(a). Z.
 U bogata na glas, a u uboga na čas'. Z.
 5145 U brata na stan ne hodi nezvan. D.
 U brijeme a za nebrijeme. Z.
 U brijeme i na mjestu gubiš je dobit. D.
 U brijeme od smokava nikoga ne poznav. D.
 U brijeme svjet valja. D.
 5150 U brijesta krušaka ne prosi, odakle ih ne nosi. D.
 U broku si udrio, — iliti u cilj. D.
 U coru je znati kak(o)v će bit' dan. D.
 U čas se brijeme promijeni. Z.
 U čas se zgodi što se u vijek ne zgodi. D.
 5155 U čem omrče, u tem osviće. Z.
 U čestita sve je čestito. D.
 U čistu zlatu nije primješe. Z.
 U čovjeka veliko oko. D.
 U ćeliji je remeta koji gradi rešeta i zlaćena vretena. Z.
 5160 U ČuvjERAH tkati a u Batića krojiti i isti dan na pir hoditi. Z.
 U dan jedan ragja se i mre sunce isto. Z.
 U desnoj nosi oganj, a u lijevoj vodu. Z.
 U djeda visi, a u babe zja;
 ni prvi može, ni druga valja (*ili* ni oni može ni ova valja). Z.
 U djevojke pir, a u djetića ni spomene. D.
 6165 U dne spat' a u noći vilovat'. Z.
 U dobru drvu i krs' i lopata. Z.
 U dobru drvu i krs' i lopata, a u zlu ni pasje korito. D.
 U dobru je početku veća polovica. Z.
 U države plandovanja na zlatnijeh kolih ulazi se. Z.
 5170 U duboku prodo trijes ne udara. D.
 U dubravi svak drva bere. D.
 U dugo svaka se stvar primrazi. D.
 U dugu putu a o malu brašnu. D.
 U dugu putu i košulja dodije. Z.
 5175 U dugu putu i slama uteže. D.
 U dvor ka(d) ti drago, a iz dvora ka(d) te puste. Z.

- U fortuni i govno uz jabuku plije. D.
 U glavi je uho najmekše. D.
 U godištu je vele dana. D.
 5180 U golemu vinu tvrda istina. Z.
 U govno ne tiči; i ako tegneš, sasma ga ne smeči. D.
 U gubavca pomasti pita. Z.
 U hodže uči bukvicu, a u Rera ćurlicu. Z. *može biti da je po-*
grješka mjesto u Hera ćurilicu.
 U ime boga i čas doba(r). Z.
 5185 U imenu je, što god ima. Z.
 U jamu sam upao, koju sam družijem izkopao. D.
 U Janka crevljara vedhe skornje, a u Miljka kovača ražanj
 drven. Z.
 U jedan se čas zgodi, što se u vijek čovječji ne zgodi. D.
 U jednoj nosi kam, a u drugoj hljeb. Z.
 5190 U jednoj peći pečeni. D.
 U jednoj ruci nosiš kruh, a u drugoj štap. D.
 U jednoj ruci nosit' oganj, a u drugoj vodu. D.
 U jednomu nije broja. Z.
 U jednomu stolu dvojica sidjet' ne mogu. Z.
 5195 U jednu vršu upastit. D.
 U jeziku je i med i ijed. D.
 U juncu se vidi kakav će vo biti. D.
 U kajpi morski slavic ne poje. D.
 U kao da ne tiče tko se izgnusit' ne će. D.
 5200 U koga čaša, u toga i riječ. D.
 U koga je glava utla, zaludu mu je bareta dupla. D.
 U koga je u ruci uzda, ti vlada konja. D.
 U koga su mliječne krave, u toga su riječi prave. D.
 U kojoj su se tovijerni zajedno napili. Z.
 5205 U koliko bjeh nevjesta, ne imah dobre svekrve; a u koliko
 bjeh svekrva, ne imah dobre nevjeste. D.
 U koliko mu su peča kućna vrata? Z.
 U kominu što stoji, il se čagjavi il gori. Z.
 U Konavlah ni u crkvu sam. Z.
 U Konavljana sapluna kupuje. Z.
 5210 U kopača mrke noge a bijela pogača. D.
 U kući gdi se svegj jedu golubići, lačni ostaju djetići. D.
 U Kuljenovo doba. D.

- U laži nije koristi. Z.
 U ljubavi nije vjere. Z.
 5215 U lovu poginut'. D.
 U maloj lopiži malo je i smoka. D.
 U maloj ribi nije drače. D.
 U malu har a u manju čas'. D.
 U mirna domaćina svojevolljni gosti. Z.
 5220 U mjestu lupeškomu bisake prid sobom. D.
 U mlinu gusli ne trebaju. D. Z.
 U mlinu je osijedio. D.
 U moru je bezadna. Z.
 U moru plije bezadna. Z.
 5225 U najveću zimu učinit' mrčinu. D.
 U našega bana šarovita pravda. D.
 U nebrijeme prijatelj bude neprijatelj. D.
 U nemeštru nije meštra. Z.
 U nemoćnika zdravlje pita. Z.
 5230 U nevjeri nije vjere. D.
 U Nišu zlo pišu, a u Pirotu i sirotu. D.
 U noći svijetao, a u dne taman. D.
 U obećanje ne uzdaj se, a od prijećenja ne boj se. D.
 U oku, pod okom, nad okom ne biya ista boles'. Z.
 5235 U pasjem mlinu kruha ne išti. D.
 U paukovoju mreži samo male muhe ostaju. Z.
 U planini vučjoj nije ovčami pripaše. D.
 U plijenu bit' zaplijenjen. D.
 U plitkoj je vodi. Z.
 5240 U podne svijeću užec'. D.
 U popa je juha do dna gusta. D.
 U popa je žir debeo. D.
 U popove žene leturdiju uči. Z.
 U portu se razbit'. D.
 5245 U potrebi se prijatelj gleda. Z.
 U potrebi se prijatelj pozna. D.
 U preši je izgubljenje, a u ustrpljenju spasenje. D.
 U preši ne išti, ako hoć' što nać'. Z.
 U prijatelja bogata pogji zvan, a u uboga i nezvan. D.
 5250 U prosjaka crn obraz a puna torba. D.
 U provaljenoj ulici jaja za pira liči. Z.

- U psu nije vjere. D.
 U punoj kući u čas se večera spravi. D.
 U pustoj gori pasu zvijeri na svoju volju. D.
 5255 U pustoj zemlji paprat raste. D.
 U rgji nije smoka. Z.
 U rijeku gdi nije ribe metat' mreže zaludu je. D.
 U rijeku potok uvodiš. D.
 U ruku ručinčić, a uzdu na jezik. Z.
 5267 U rukavicah je večer'o. Z.
 U rvanju dosta je i malo pameti s vele srca. D.
 U sebra se djetić rodi, a ne umije mu ime djeti. D.
 U sedam suknjica, kako mljetski sudija. D.
 U skutu nosiš oganj. D.
 5265 U spičara ne liži, a u kovača ne tiči. D.
 U srčihne dug nos, a pod nosom gola kos'. D.
 U srećan se dan rodio. Z.
 U studenu peć kruh pečat'. D.
 U subotu večer da ima baba kudjelju. D.
 5270 U sud razbijen ništo ne postavi. D.
 U sva ljeta jedna repa, i ta crvljiva. Z.
 U sva ljeta jedna rjepa, i ta zločesta. D.
 U svakoga nokat raste. Z.
 U svakoj kući crn komin. D.
 5275 U svakoj se zemlji sve ne ragja. D.
 U svakoj stvari vele ih mislit' a jednu činit'. D.
 U svakoj ulici svoja kalužina. D.
 U svakoj zemlji sve ne raste. D.
 U svakom mjestu sunce iztječe. D.
 5280 U svakomu selu svoj zakon. D.
 U svaštu nagje se i nješto. Z.
 U svoje brijeme rusa, a u svoje ljubica. Z.
 U svomu se salu prigat'. D.
 U šilu nije dlijeta. Z.
 5285 U široka vrata i slijep ugodi. D.
 U šupalj mijeh puhat'. D.
 U tanko svirit'. D.
 U tebe su i ključ i bisaci. D.
 U tebe su i nožice i svila. Z.
 4290 U tetke na stan, ma ne svaki dan. D.

- U tišini svak je mrnar. D.
 U tobocu plemen imat'. D.
 U toj travi zmija se taji. D.
 U travi je — ili u klasu — sve izio. D
 5295 U trojstvo bog pomaga. D.
 U trojstvo se je bog rodio. D.
 U trojstvu se bog rodio. Z.
 U tugje kolo nogu stavit'. D.
 U tugje krave veliko vime. Z.
 5300 U tugjem lijepa zaran se svukla. D.
 U tugjoj kući plakat' mrca. Z.
 U tugjoj zemlji krava rozmi bode vola. D.
 U tugju oku slamu, a u svom ni grede. D.
 U tuzi imat' dobro srce, i tuga se odlaga. D.
 5305 U ubogu mudros', a u kurvi lijepos', a u bastahu jakos' nije
 vrijedna dlaku. D.
 U uboškoj kući i paučina je potrebna. Z.
 U ufanju oda psa u pljevnici vuk leža. D.
 U veliku blatu velike se ribe love. D.
 U vilah nije vjere. Z.
 5310 U vinu vode ni, ako ulito u nj ni. Z.
 U vioglava slabe noge. Z.
 U vodi stati, a od žegje umirati. D.
 U vreći zavezanoj ne zna se što stoji. D.
 U vrijednoj je službi os'o, konj i bivo. Z.
 5315 U zajam nije jezika. Z.
 U zao se plaš' obuć'. D.
 U zatvorena usta muhe ne ulaze. D.
 U zboru i miri uši imaju. D.
 U zemlji je svud zlato skroveno. D.
 5320 U zlo si udrobio. D.
 U zločestu mjestu stoji tko se u njem rodi. D.
 U zločestu stadu nije šta izbirat'. D.
 U ždrijebima je i car i bastoč. Z.
 Ubih bijela vola, ni se sam najedoh, ni drugu podijelih. D.
 5325 Ubila dunda godina. D.
 Ubio bog i brigu. D.
 Ubio je na njem zmiju. Z.
 Ubit' batom od bumbaka. D.

- Ubog a oho oskoruša je nezrela;
 bogat a mio rusa je u svem vesela. Z.
- 5330 Ubog je k orahu priličan, ki je svaki dan kamenjem probijan. D.
 Ubog kako može, a bogat kako hoće. D.
 Ubogu čovjeku udi sram. D.
 Ubogu i rodjak je neprijatelj, a bogatu i neprijatelj je rodjak. D.
 Ubogu junaku sluga prorok. D.
- 5335 Ubogu malo nedostaje a skupu sve. D.
 Ubogu šavcu i igla se krivi. D.
 Uborak ti mjerica. D.
 Uboštvo čovještvo gubi. D. Z.: gubi čovještvo.
 Uboštvo dug ne plaća, nego zgoda. D.
- 5340 Uboštvo glave ne diže. D.
 Uboštvo nije sramota. Z.
 Uboštvo vlasteostvo ne gubi. D.
 Uboštvo zdravlje ragja. D.
 Uboštvu je mudros' u dio došla. D.
- 5345 Ubozijem pamet, a čestitijem pjenez. D.
 Uči se do smrti. Z.
 Učin' dobro, izjegj govno. D.
 Učini u šilu dlijeto. Z.
 Učini zlu dobro, da te zlijem plati. D.
- 5350 Učinićeš u njemu ni juhu ni ukrop. D.
 Učinio ga je stancom. Z.
 Učinio se koliko makovo zrno. Db. papavero.
 Učinit' će zlate zube. D.
 Učinit' ću te meka kako kunji rep, — ili bumbak. D.
- 5355 Učinit' jedan put, a dva posla. D.
 Učinit' kako krava, a pokrit' se kako mačka. D.
 Učinit' kako žunjević mačak, ki krsnu, kad scijenjaše poginut'. D.
 Učinit' od bačava karatijejele. D.
 Učinit' od kopja vreteno. D.
- 5360 Učinit' od vretena kopje. D.
 Učinit' u kopju čep. D.
 Učinit' uši od trgovca. D.
 Učiš raka hodit' uprav. D.
 Učiš ribu plivat'. D.
- 5365 Učuva se tko se čuva. Z.
 Udala se moma, da je nije doma. D.

- Udara pod kantulu. Z.
 Udarat' na svoje kako vještica. D.
 Udari glavom o kami. D.
 5370 Udorac od prosulje ako i ne boli, ali omrči. D.
 Udovičko dijete. D.
 Udovičko je vino ispio. Z.
 Udovičko najbolje vino. Z.
 Udren Manculovom fjerlom. D.
 5375 Udri dje nije udreno, nu čuvaj kokule. Z.
 Udri ga očima po repu. D.
 Udri na šarka. D.
 Udri popa po vratu, da ne ide po mraku, a djaka po nozi, da
 ne ide po noći. Z.
 Udri se jajim na Žudjela. Z.
 5380 Udri zlo, da je gore. Z. Db. peggiorare.
 Udrila je Radna o guzicu dlanma. D.
 Udrio bi na sto mrtvijen. Z.
 Udrio ga je trijes iz vedra neba. Z.
 Udit' guzicom o tle. D.
 5385 Udit' na seku. D.
 Ufati kobilu da t' kaže dje su carevi konji. Z.
 Ugagjaj zlu bremenu. D.
 Ugagjaju se kako luk s očima. D.
 Ugagjaju se kako pas i mačka. D.
 5390 Ugljen pokriveni. D.
 Ugodite se, da vam daždim. D.
 Ugogjaj vola siječe. D.
 Ugogjaj zakon razbija. D.
 Ugovor vola siječe. Z.
 5395 Uhti zubmi za kami. D.
 Uhitio ga je na jajijeh. Z.
 Uhitio ga je u riječi. Z.
 Uhitio ga je za srce. Z.
 Uhitio je hobotnicu. Z.
 5400 Uhitio je je u vinovu polju. Z.
 Uhitio je jegulju za rep. Z.
 Uhitio je mač za rat. Z.
 Uhitio je mačku za rep. Z.
 Uhitio je muhu, a mni da je or'o. Z.

- 5405 Uhitio je pos'o za glavu. Z.
 Uhitio je zeca na vesku. Z.
 Uhitio mu se je korte. Z.
 Uhitio se vrla stupa. Z.
 Uhitio se za kelomnu od dvora. D.
- 5410 Uhitit' ga dokle mu nije bog pomogao. D.
 Uhitit' kako ribu na obrumu. D.
 Uhitit' mačku za rep. D.
 Uhitit' miša u stupicu. D.
 Uhitiv striježa, mala koris'; a pustiv, mala šteta. D.
- 5415 Uho bez oka ne svjedoči. Z.
 Uijeda bijeda, djeteta u kljunu. D.
 Uijedaju li ove ovce? F. 125.
 Ukine se i konj, koji ima četir noge. D.
 Ukinut' je nezrelu. D.
- 5420 Ukinut' se s konja na osla. D.
 Ukinut' se s osla. D.
 Uklonio te bog od čovjeka ki ne ima neg jedan posao. D.
 Uklonio te bog od sljepačkih štapa. D.
 Uklonio te bog zdrava muža ki nemoćno govori. D.
- 5425 Ukrao bi izpod kokoši jaje, — ili izpod matere dijete. D.
 Ukrao bi izpod matere dijete. D.
 Ukrasti prasca za dat' mu noge za boga. D.
 Ukreat' se u brod bez brašna. D.
 Ukrc'o se brez beškota. Z.
- 5430 Ukrc'o se i bez hrane. Z.
 Ukuni se more, dokle se izmata. Z.
 Ulama zub na mene. D.
 Ulamat' zub. D.
 Ulit' komu godi vode na ognjište. D.
- 5435 Uljem oganj gasit'. D.
 Uljesti ližući, a izljesti uijedajući. D.
 Uljestit megju škripe. Z.
 Uljezi s tugjom, a izidi s tvojom. Z.
 Ulomio je nož u kudi. Z.
- 5440 Ulomit' nož u repu. D.
 Uložio je prste megju škripe. Z.
 Um bez nastojanja za ništa je, nastojanje bez uma za šta godi je. Z.

- Umakni mu zobi. D.
 Umi' ruke od tega. Z.
- 5445 Umiješ do dva. D.
 Umiješ lijepo vesti. D.
 Umiješ ujesti u mali prs'. D.
 Umiljeno dijete i dvije majke posisa. D.
 Umjeće puhat', ak' ne umije udarat'. Z.
- 5450 Umjet' dut' i kovat'. D.
 Umjet' i uljesti i izljesti. D.
 Umna besjeda i bijele vlasi nadhodi. Z.
 Umri ja, umri vas svijet. D.
 Umrijet' a ne hćet' umrijet' dva zla brez svrhe. Z.
- 5455 Umr-o bi od glada pri peći punoj kruha. D.
 Upala mu je sjekira u med. F. 11.
 Upao je medvjed u med. D.
 Upao je megju škripe. D.
 Upao je osao u pšenicu. D.
- 5460 Upao je u glibi. D.
 Upao si u bobove ljuti. D.
 Upao ti je kruh u med. D.
 Upasti megju nožice. D.
 Upasti u dno mora. D.
- 5465 Upasti u more do grla. D.
 Upastit u more do grla, a ne skvasit' se. D.
 Upasti u mrežu. D.
 Upiši na ledu, a prigri' k ognju. D.
 Upit' ceke i menglere. D.
- 5470 Upit' kako na vuka. D.
 Upit' na vuke. D.
 Up'o je u jamu što je on izdub'o. Z.
 Up'o je u mreže. Z.
 Up'o je u ošce. Z.
- 5475 Up'o je u škripe. Z.
 Up'o je u vršu. Z.
 Uprijet' se u nos. D.
 Upr-o je u sunce očima. Z.
 Uputio se i bez štapa. Z.
- 5480 Usio je na konja osedlana. Z.
 Usječen dobra mjeseca. D.

- Uskokotit' 'se. D.
 Usmrtit' ga i Pilatu predat'. Z.
 Usra krava držak. D.
 5485 Usrala se grma drže. D.
 Usrao se Radoje na dvoje. D.
 Usrat' se komu godi na grob. D.
 Usta, koja bole, dobro ne govore. D.
 Ustrpljen spasen. D.
 5490 Uši voskom zalijepit'. D.
 Ušit' repa, i uvuć' roge. D.
 Utjeha je ne mala druga imat' u trudu. Z.
 - Utopalac za nag se mač hita. D.
 Utopio se u čmulu vode. Z.
 5495 Utopiti se u žmulu vode. D.
 Utoplio je glavu. Z.
 Uvodiš me u smičku. D.
 Uvuk'o je roge u glavu. Z.
 Uz rijeku puč dubsti. D.
 5500 Uz suho drvo i sirovo gori. F. 86.
 Uz suho gori i sirovo. Z.
 U(z) suhu i sirova će izgorit'. D.
 Uz vjetar vozi. Z.
 Uz'o mu je na tobocu. Z.
 5505 Uzavrio je k'o more. Z.
 Uzda konja vlada. D.
 Uzda pozlaćena ne čini vrjednijega konja. D.
 Uzdvignut' huhor. D.
 Uz'o je crno za bijelo. Z.
 1510 Uzeo je tugj bat na svoj hrbat. Z.
 Uzeo je u dobar zajam. Z.
 Uzet' bat za glavu. D.
 Uzet' dan za glavu. D.
 Uzet' posao za glavu. D.
 5515 Uzet' rusu, a puštat' draču. D.
 Uzet' sladki bob. D.
 Uzet' velika mačka u gaće. D.
 Uzmi brijeme kako dohodi. D.
 Uzmi družbu od dobrih, ako ć' bit' jedan njih. D.
 5520 Uzmi ga prije neg mu je bog pomog'o. Z.

- Uzmi i kozu bez kozleta. Z.
 Uzmi mu na vrbi svirale. Z.
 Uzmi na brusu. D.
 Uzmi sunca za zime. Z.
 5525 Uzmi svijet kako dohodi. D.
 Uzmi što daju, kad što žudiš ne daju. D.
 Uzmi u maoca nakon paoca. D.
 Uzmi zlatna kola činit', daj ćeš jedno kolo svršit'. D.
 Uzpreg'o je kolima. Z.
 5530 Uzrasli mu su rozi. D.
 Uzrasli ti su uši izviše glave. D.
 Uztrpljenje je smok fratarski. Z.
 Užeće sturu. Z.
 Užeg'o je svijeću na opako. Z.
 5535 Užekši svijeću svijećn(j)ak iskat'. D.
 Užež' bogu svjećicu, a vragu dvije. Z.
 Užeži bogu svjećicu da ti pomože, a vragu da ti ne naudi. D.
 Uživa kako pas na piru. D.

- V**adi klupka izdno bačve. Z.
 5540 Valja se k'o Sagrovića urka. Z.
 Vami vaše, nami naše, rekoše paše.
 Sve naše, ništa vaše, rekoše baše. Z.
 Van puta tko igje, sigje već neg uzigje. Z.
 Varavac varavca vara. Z.
 Varuj se, Jakvinta je. Z.
 5545 Varuj se pomno od Lukovaca. Z.
 Varuj se žene ka miga, i mladića ki kima. Z.
 Vas dim popu iz kadila, a pogača meni ma iz bisaka. Z.
 Vazda je na brijeme darovat'. Z.
 Vazan uzamnaže a ne diže prijazan. Z.
 5550 Večer tri sta, a sutra ništa. Z.
 Veća pogača neg crepulja. Z.
 Veće ije nego uteže. Z.
 Veće je dana neg kobasa. Z. F. 116: nego.
 Veće je u njemu riječi nego u zaprtu psu gnusa. Z.
 5555 Veće može jedan zla učiniti neg ih hiljadu dobra. Z.
 Veće odmaga jedan sam šalac nego pomagaju šes' vozaca. Z.

- Veće valja dobar drug neg rgjav brat. Z.
 Veće valja jedan i rgjav težak u dan negli gradu šes' i do-
 brih meštara u mjesec. Z.
 Veće valja unča pameti neg sto litar snage. Z.
 5560 Veći je priložak neg čeona (*ili* glavica). Z.
 Većma se štiju pošteni djela negli duga godišta. Z.
 Vele je od rečenoga do učinjenoga. Db. fatto.
 Vele skvike, a malo vune. Db. strido.
 Veljahu duge: mi vino držimo. Odgovoriše obruči: nije nego
 mi. Reče lik: ako ga pustih ja, tko ga će primit' tad? Z.
 5565 Vepar po moru, a krap uz goru. Z.
 Vepa sred vala, a raka sred gaja. Z.
 Veseli se k'o pas na piru. Z.
 Veže mu gaće domaća. Z.
 Vidi što ne vidi, tko dobre uši ima. Z.
 5570 Vidim te, ne vidim, sa strane (*ili* otuda) je dim. Z.
 Vidjet' je k'o da do lani nije slana izio. Db. magro.
 Vik'o je na vuka. Z.
 Vila bijela, vila crna, sve vila huda ter vila. Z.
 Vilinji trag poče prije neg grad. Z.
 5575 Vino je piti veselo, nek te čuje sve selo. Z.
 Vino je slatko, a grlo je glatko. Z.
 Vino se pije u trbuh, ne u glavu. Z.
 Vino za vino, a voda za vodu. Z.
 Viri k'o miš iz stupice. Z.
 5580 Viri k'o miš iz tikvice Z.
 Viri k'o miš iz trica (palja). Z.
 Visi mu mač nad glavom. Z.
 Više starijih se kopa. Z.
 Viši od Turice, deblji od Čoroja, a od vile vuhveniji. Z.
 5585 Vjerovanje je oku negli uhu (*ili* očima neg ušima). Z.
 Vješta je galija luci. Z.
 Vjetar ti u krmu. Z.
 Vjetrom se pase ki ne zna za se. Z.
 Vlas po vlasu, a pas po pasu. Z.
 5590 Vlasteoski prvi božić. Z.
 Voćka ne opada daleko od stabra. Z.
 Voda ka se pije, mutit' se ne ima. Z.
 Voda tekućica zdravija je od ležeće. Z.

- Vodac ga vodi. Db. adducitore.
- 5595 Vodi ga za nos. Z.
 Vodu ka se često pije, mutit' ne valja. Z.
 Vojka kraj svoga hreka (stabra) opada. Z.
 Vojka pod svoj dub opada. Z.
 Vojnika snažna, stražnika pomnjiva. Z.
- 5600 Vozi mu se pod Zadrom. Z.
 Vozi se u čahoru po Rijeci, a u skornjah lazi po Prijeci. Z.
 Vozi se uz prid dvor na tri vesla. Z.
 Vraća mu što mu je zaim'o. Z.
 Vrag gaća ne ima (ne nosi). Z.
- 5605 Vraga bi na ledu podkov'o. Z.
 Vran vraniću oko ne izbi. Db. cacciare. Db.²: ne izbija.
 Vran vranu oka ne izbi. Z.
 Vraštvo prije nemoći uzimlje. Z.
 Vratovna je kruha io. Z.
- 5610 Vrijedan zapovjednik vrijedne slušaoce čini. Z.
 Vrijednu ne teci, a zločestu ne ostavi. Z.
 Vrijeme je kad god mati, a kad god maćeha. Db.² tempo.
 Vrijeme od svašta. Db. tempo.
 Vrlovitom junaku nebo je kram a svijet stan. Z.
- 5615 Vrti pas repom. Z.
 Vrti se k'o ljepir oko plama. Z.
 Vrti se k'o s(veti) Matija oko poklada. Z.
 Vuhveniji od Réanina lučaričkoga. Z.
 Vuk daklu, ma ćud nigda. Db.² lupo.
- 5620 Vuk dlaku promijeni, ali ćud nikada. Z.
 Vuk ga je susreo. Z.
 Vuk i od brojenoga ukrade. Z.
 Vuk lisici pozdrave piše. Z.
 Vuk sudi, ter u čalmi kadinskoj.
 U čalmi? nek bude;
 vuk ali da sudi,
 pravo bit' ne more. Z.
- 5625 Vuku je dao kozliće pastit. Z.

- Z** dobrijeme i u crnu goru. Z.
 Z doljaka si. D.
 Z glave riba smrdi. Z.
 Za andrkvu i sirac ne treba je glumac. D.
 5630 Za batom neka ide i držak. D.
 Za crne oblake bijele jaspere. D.
 Za dobar glas dobar kolač. D.
 Za dobro čuvat' ne tegni ti. Z.
 Za dobro imat' i daleko se pogje. D.
 5635 Za d(r)ugo se ne obogati nego er se veoma rani. D.
 Za dvije riječi tri bata. D.
 Za gaća razdrtijeh junak zdrav. D.
 Za gaće kratke dug remik. D.
 Za glasove ne muči se, er će ostarit' i znat' će se. D.
 5640 Za govorenje mrznu, a za mućanje ginu. D.
 Za Hvarom je Brač. D.
 Za jedan dan dobar vele se zlijeh trpi. D.
 Za jednijem gromom i drugi dogje. D.
 Za jednu Radu sve su žene k vragu. D.
 5645 Za kašu na talijeru nije dosta bob u tikvici. Z.
 Za klepac pita dunju. Z.
 Za knjige knjige, a za riječi riječi. D.
 Za laže carina se ne plaća. D.
 Za ljeta zlo je što je za zime dobro. Z.
 5650 Za ljubav od krave i tele se liže. D.
 Za lov zabio kuću i dom. D.
 Za ludu bradu smiona britva. D.
 Za malahna trbuha velike plitice ne trebaju. Z.
 Za malahna vrabčića i gnjizdo malo. D.
 5655 Za malo sam kupio, a za manje ću prodat'. D.
 Za malo se vele izgubi. D.
 Za malu zadužbinu malo i očenaša. D.
 Za mlada konja star konjik. D.
 Za moju kćer udat', vinograd rekoh dat'; a kad je udah, udar-
 rih od svega u bah. D.
 5660 Za mućat' napala mu je popita. D.
 Za muku dat' riječi. D. *valja da múku.*

- Za munjom se grom čeka. D.
 Za ne dat' družijem ne uzmi ti. Z.
 Za ne pitat' vele se gubi. D.
 5665 Za nevolju babu vogju, er djevojke ne nahogju. D. Db. vec-
 chia: vogju, kad. Db.² volju.
 Za nevolju moj mio. D.
 Za nevolju od ljudi i da bi tko sudi. D.
 Za njega bi učinio falsu munitu. D.
 Za njega ni kraja. Z.
 5670 Za nekoga čini bistra voda, a za nekoga mutna. D.
 Za pitat' ništa se ne gubi. D.
 Za pogačom čutura, a za čuturum mješnice. Z.
 Za prijazan sahranit' dobro je mir sagrađit'. D.
 Za psa udarit' lasno je štap naći. D.
 5675 Za romijenčom neka ide i konop. D.
 Za ruku ne uzlotrit', kad nije gvozdja, nakovan bit'. D.
 Za selo koje se vidi, ne treba je provodič. D.
 Za sram od ljudi ne izgub' strah božji. Z.
 Za srećom prijateljstvo jaše. Z.
 5580 Za strjelicom luk, za bastočem zvrk. Z.
 Za sve er djevojke urane, ništa za to prije ne svane. D.
 Za sve er ljudi mru u boju, od boja se ne ustručaju. D.
 Za sve u tikvi er nije bilo, jur se dobro uzocilo. D.
 Za što je ptica neg da bježi, a kragujac neg da lovi? D.
 5685 Za što sam kupio, za to ti prodavam. D.
 Za tako meso taki nož. D.
 Za takoga mača taka nožnica. Z.
 Za tjelicu izgubit' glavicu. D.
 Za toj mesa od krave ništare ne ostane, er njetko hoće spred-
 nje a njetko kvartijere zadnje. D.
 5690 Za tvojijem ti. D.
 Za tvoju ženu nabregjat' ne imaš pomoć iskat'. D.
 Za ubjeć' nenadnju nada' se nenadnjoj. Z.
 Za uboga čovjeka kaban od dobre svite, kuća od dubovine,
 čaša od srebra, a lonac od mjeda. D.
 Za vijeće zločesto zvono drveno. D.
 5695 Za vodom mlin grede. D.
 Za vruću peć jedan cvijet dosta je. D.
 Za vunu kostreti. D.

- Za zimom daždivom proljetje obilno. D.
 Za zimom primalitje dohodi. D.
 5700 Za zla opata zao kalugjer. D.
 Za zlijem se vremenom dobro čeka. D.
 Za zube pasje meso vuče. D.
 Za žegju ugasit' osla izgubit'. D.
 Za željezom neka ide i ručica. D.
 5705 Zabi' mi nos u rep. D.
 Zabijat' čavle za nokte. D.
 Zabio je sjekiru u med. Z.
 Zabio mu se je sušak u glavu. D.
 Zabit' kako ubogu (zlu) ženu kudjeljom. D.
 5710 Zabit' se komu godi u rep. D.
 Zabit' se u jednu slamicu. D.
 Zaboravio je sam svoje ime. D.
 Zadijevat' se za slamu. D.
 Zadjede mužu kudjelju Z.
 5715 Zadjela se je sebru palja za zub. D.
 Zadnja vrata kuću štete. D.
 Zadrijet' na cijelu. D.
 Zadužbina je bolja onomu tko je dava nego tko je prima. D.
 Zagleda se k'o Pracat u guštericu. Z.
 5720 Zagristi komu godi. D.
 Zagrizi ga da zapanti. Z.
 Zagrizi mu u rep. D.
 Zagrizi mu u uho da ga poznaš. D.
 Zagriz'o mu je u prs'. Z.
 5725 Zaimlje konja u armiralje. Z.
 Zajmeni dni. D.
 Zakidivati ranu na zdravu mesu. Db. ferita.
 Zakleo se je ban da od crna ne će učinit' bijelo. D.
 Zakon veže, a razlog steže. Z.
 5730 Zakopaj se u zemlju. D.
 Zalaga ga riječima. Z.
 Zalagat' praznom ožicom. D.
 Zaliznu ga k'o nevjestu medom. Z.
 Zalomio mu se šik. Z.
 5735 Zaludnja hrana. Z.
 Zaludu je da je Kotor za bolanču, a bolanče nije. D.

- Zaludu je imat' a ne uživat'. D.
 Zaludu je luk koji ne strijelja. D.
 Zaludu je od zlata kad je veriga. Z.
 5740 Zaludu je pametan tko nije sebi pametan. D.
 Zaludu je po zboru mudros'. D.
 Zaludu je pripovijedat' u pustinji. D.
 Zaludu je režat', a ne imat' čijem ujesti. D.
 Zaludu je stara vola učit' orat'. D. F. 84.
 5745 Zaludu je u šupalj mijeh puhat'. D.
 Zaludu je začina, kada nije načina. Db. condimento, discre-
 zione.
 Zaludu ti je širok svijet, kad ti je crevlja uska. Db. scarpa.
 Zaludu ti, pope, muka. D.
 Zaludu ti prijatelj, kad nije prijateljstva. Z.
 5750 Zaludu zmiju biješ, ako joj glavu ne pribiješ. D.
 Zaman brci, kad nije pameti. Z.
 Zaman bugariš. D.
 Zaman saplun trati. Z.
 Zaman se je kajat' po šteti. D.
 5755 Zaman sluša tko ne razumije. Z.
 Zaman ti je sva doba pomno dvoriti, ako sam jedan čas budeš
 lipsati. Z.
 Zaman trudi komu se protive nebesa. Z.
 Zameće ričijakom. Z.
 Zametni, imaće tko potegnuti. Z.
 5760 Zametnuo je crnijem po bijelu. Z.
 Zamjena od miša ali od spuža, oči za kudu. D.
 Zamorski lupeži. D.
 Zanovetaš kako pjana Jegjupka. D.
 Zanovetat'. D.
 5765 Zao dobru dotrudi, er se zlu ne osudi. D.
 Zao glas i ptice nose. Z.
 Zao glas sam leti. D.
 Zao i ako prši, napokon obrši. D.
 Z'o ne umije neg na zle. Z.
 5770 Zao početak, a gora svrha. D.
 Zao se sam bije. D.
 Zao skogjalac ragja zla placa. D.
 Zao susjed vidi što ulazi, a ne što izlazi. D.

- Zaovu karaju, a nevjesti svjet davaju. D.
- 5775 Zapinat' kostule. D.
 Zapleo se k'o piple u kućine. Z.
 Zapleo se u tugje mreže. Z.
 Zapleten kako pile u kukah. D.
 Zapljuni mi u tjelicu. D.
- 5780 Zapovjegj djevojci, a djevojka maćci, a mačka repu. D.
 Zapovjegj i opravi, ter se misli izbavi. D.
 Zapovjegj psu, a pas repu. D. Z.: pas će.
 Zarez'o mu je krs' u veliki raboš. Z.
 Zasjedi mi na putu. D.
- 5785 Zasut' u posjek. D.
 Zatisni čepićem, a otisni taplunom. Z.
 Zatjecam masku na kopita. D.
 Zaton zao zakon. D.
 Zatuci u kami. D.
- 5790 Zatuk'o je kamenom u kami. Z.
 Zatvora obor kad su kozlići pobjegli. Z.
 Zatvorit' usta, a otvorit' tobolac. D.
 Zaveži mi ruke i noge, i vrzi me megju moje. D.
 Zavi' mudo, proždri pes', ako suze ne skoče, a ono će krv. D.
- 5795 Zavidos' vinograd sadi. D.
 Zavodiš me u Dančice. D.
 Zavodiš me u krivu ulicu. D.
 Zbija zvijezde u lopižu. Z.
 Zbijat' zvijezde s neba. D.
- 5800 Zbit' u kunji rep. D.
 Zbit' u rog. D.
 Zbit' u tikvicu. D.
 Zdenjao je kako ljifan. D.
 Zdrav kako riba, — i kako pastrvica. D.
- 5805 Zdrav nemoćnu ne razumije. D.
 Zec dobro trči, a bolje hrt, ki ga uhiti. D.
 Zec je mala zvijer, a velike uši ima. D.
 Zec mu je put pritekao. D.
 Zec te je srio. D.
- 5810 Zeljarice ište po zatvorenju. Z.
 Zemlja koja ne odijeva samu sebe gore će mene. D.

- Zemlja se bogu klela da što god se na njoj učini ne će se potajati. Z.
- Zemlja se je bogu zaklela da ne zataji što se na njoj učini. D.
- Zemlja zemlju pleše. D.
- 5815 Zeti su neprijatelji ćućeni. Z.
- Zetnja vreća nije nigda puna. D.
- Zgoda dug do sto godišta plaća. D.
- Zgriješi glava, a rep plaća. D.
- Zidat' kaštjele u ajeru. D.
- 5820 Zima kad učini. Z.
- Zima, ljeto, to t' godišće. D.
- Zima meni, ljeto tebi, kad nije zime; ljeto meni, zima tebi, kad ljeta nije. Z.
- Zima zimom, a ljetom ljeto. Z.
- Zimi zelen, mami drag, uzmi jajce. kravajce, a — Z.
- 5825 Zimnje sunce, koje dockna izagje a rano zagje. D.
- Zla dobit šteti je sestra. D.
- Zla ga je ruka ručila. Z.
- Zla je pustoš, da svak se na nju poteži. D.
- Zla je straža gdi je i mnogo slijepaca. D.
- 5830 Zla mis'o truje dobra djela. Z.
- Zla mu je klenula. D.
- Zla običaj dobar zakon čini. D.
- Zla riječ lasno se ne može zaboravit'. D.
- Zla sreća i malo srce. D.
- 5835 Zla sreća ni ore ni kopa, neg . . . D.
- Zla susjeda da iglu bez konca. D.
- Zla trava brzo raste. Z. F. 88.
- Zlamenitiji je neg viva trikrat sagjena. Z. *u rkp.* zlamenititi e.
- Zlata se rgja ne hita. Z.
- 5840 Zlatna muha. D.
- Zlatna svrha zlati i nezlatan početak. Z.
- Zlatne zube imat', — ali učinit'. D.
- Zlatnom udicom lovit'. D.
- Zlato gdi gospoduje, razlog se ne čuje. D.
- 5845 Zlato je čijem se zlato kupuje. D.
- Zlijem se okadit'. D.
- Zlo dijete bolje je nemoćno neg zdravo. D.
- Zlo dobro došlo, ako si samo došlo. D.

- Zlo dohodi na šežnje a izhodi na dlake. D.
- 5850 Zlo gdi ideš? Gdi ga je veće. D.
 Zlo godište svojtu ište. D.
 Zlo je dobro zlijem, a dobro je zlo dobrijem. Z.
 Zlo je govorit', a gore mučat'. D.
 Zlo je iz susjedstva čekat' večeru. D.
- 5855 Zlo je kad donje čelo trpeze govori. D.
 Zlo je ne dotjecat', a nije dobro ni pretjecat'. Z.
 Zlo je učinio, i zlo primio. D.
 Zlo je umrijet', a gore žudjet' umrijet'. D.
 Zlo je upućen svaki pos'o, opravitelj gdje je os'o. F. 111.
- 5860 Zlo je žiti megju žiti. D.
 Zlo kad zima ne ide zimom. Z.
 Zlo mu vonja. Z.
 Zlo novo, gotovo vetho. D.
 Zlo s dobrijem susjeduje. Z.
- 5865 Zlo osnuj, a vrag će izatkat'. D.
 Zlo se je hvaliti, a gore ne imat' čijem. D.
 Zlo se je na zlo naučit', — ili namjerit'. D.
 Zlo se je omrsit'. D.
 Zlo se je s lačnijem susresti. D.
- 5870 Zlo se je u komu godi zakrstilo. D.
 Zlo se ne ima za zlo vraćat'. D.
 Zlo se ne pozna nego kad je blizu. D.
 Zlo se pametuje, a dobro zabude. D.
 Zlobniku se prije smrkne neg sunce zapade. Z.
- 5875 Zločes' strijelac suproč svojijem strijelja. D.
 Zločes' vrabac svoje gnijezdo otkriva. D.
 Zločesta plovca i dlake smetaju. D.
 Zločestijem se brod brodi. D.
 Zločestoj ovci vuna uteže, a zločestu pastiru štap i bisaci. D.
- 5880 Zloj riječi odgovor dobar drag je, a ne kupuju se na dinar. D.
 Zlu čovjeku svak je dužan. D.
 Zlu dobra ne učini, da te zlijem ne plati. D.
 Zlu noć priboravit' a u jutro diklu rodit'. D.
 Zlu zakonu noge pribij. D.
- 5885 Zlu ženu čuvat' je zaludu. D.
 Zmija kad se svuče, najgore uije. D.
 Zmija o njoj visi. Db. serpe.

- Zmije, dokle uprav stoji, nitko se ne boji. D.
 Zna dje se hudobe legu. Z.
- 5890 Zna gdi kokoš jaje nosi. Db. gallina.
 Zna gdi vrag rep drži. D.
 Zna koliko zmija pod kamenom. D.
 Zna vele vrag, er je star. Db. vecchio.
 Zna vješt pomorac kad će more uzavret'. Z.
- 5895 Zna vladika na koju glavu klobuk stavlja. D.
 Znalo te što i dva despotovića. Z.
 Znam sve razmi samo kad ću umrijet'. Z.
 Znana moma mirna doma. D.
 Znani(ji) nego kukavica. D.
- 5900 Znanje ragja bojazan. D.
 Znanje skroveno imanje ukopano. D.
 Znojio se kijernom. Z.
 Zori besjedu. D.
 Zove gluha, maha slijepa. Z.
- 5905 Zovi me lopižom, istom me na razbi'. D.
 Zovi nevolju da t' pomože. Z.
 Zovi se moj, a išti tko te će hranit'. D.
 Zrno po zrno, kokoš vol(j)e napuni. D.
 Zrno zrno leće, vra(t) ti kućom kreće. Z.
- 5910 Zub od zmije i mrtav uije. D.
 Zube u glavu udjet'. D.
 Zubom zub gristi. D.
 Zvona zvone, er su potezana. D.
 Zvono svakoga zove, a on(o) samo ne grede. D.
- 5915 Zvono svakoga zove, a on(o) u crkvu ne ulazi. D.

- Ž**drijebi, cari i bastoči digli mu su i vid s oči. Z.
 Žedan djak popu pita pit'. Db.² diacono.
 Žedan konj mutne vode ne gleda. Z. Db. acqua.
 Žedna bih te priko vode priveo. F. 106.
- 5920 Želi li? tugjstvo je. Z.
 Željenje i svojstvo stat' u jedno ne mogu. Z.
 Žena je samo dobra ta ka jezika ne ima. Z.
 Žena potlačena otvoren je pakao. Z.
 Žene, vlasi i orasi ne muče neg buče. Z.

5925 Ženi, djeci i psu tugju dobro čini a zaludu. Z.

Ženu čim riječim karat' hoćeš, ili uši sebi zalijepi ili njoj jezik obreži. Z.

Ženu tko hudi, kupus svoj uli, a tko ženu hvali, bradu sebi pali. Z.

Žid krstjanin, vuk pitom. Db. Giudeo.

Žiri kapuna jajata. Z.

5930 Žitka kaša po gomili skače, gusta kaša u gomili leži. Z.

Žitko je more, a nebo visoko. Z.

Živ i kad god, a mrtav nika(d). Z.

Žive k'o jedan po jedan. Z.

Živeći se uči, a učeći se mre. Z.

5935 Žudjelu je svegj Žudio a najliše u subotu. Z.

Daničić, Đuro,

Poslovice na svijet isdao Gj. Daničić Sprüchewörter, herausgegeben von Gj.
Daničić

U Zagrebu 1871

L.eleg.m. 227 r

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11009680-0